

Socioekonomická analýza české části Euroregionu Glacensis

Zadavatel dokumentu: Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis

Zpracovatel socioekonomické analýzy české části: Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje

RRAPK

Březen 2020

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

1 OBSAH

1	OBSAH	2
2	ÚVODNÍ INFORMACE	4
3	ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ	6
3.1	VYMEZENÍ ÚZEMÍ, POLOHA	6
3.2	FYZICKOGEOGRAFICKÉ PODMÍNKY ÚZEMÍ	7
3.3	HISTORIE	8
3.3.1	<i>Historie území.....</i>	<i>8</i>
3.3.2	<i>Historie euroregionu.....</i>	<i>9</i>
3.4	INSTITUCIONÁLNÍ POSTAVENÍ REGIONU	9
4	OBYVATELSTVO A SÍDLA	11
4.1	DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY OBYVATELSTVA.....	11
4.1.1	<i>Vývoj počtu obyvatel</i>	<i>11</i>
4.1.2	<i>Věková struktura obyvatelstva.....</i>	<i>12</i>
4.2	VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATELSTVA	13
4.3	SÍDELNÍ STRUKTURA	14
4.3.1	<i>Hustota zalidnění a rozloha obcí a měst</i>	<i>14</i>
4.3.2	<i>Obce dle velikosti.....</i>	<i>15</i>
4.4	STRUKTURA BYDLENÍ	17
4.5	SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY.....	19
5	TRH PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ.....	21
5.1	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY TRHU PRÁCE	21
5.2	ZAMĚSTNANOST A NEZAMĚSTNANOST	21
5.3	ÚROVEŇ MEZD V REGIONU	23
5.4	VZDĚLÁVÁNÍ	25
6	EKONOMICKÝ POTENCIÁL REGIONU	27
6.1	STRUKTURA EKONOMIKY	27
6.2	STRUKTURA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ, KLÍČOVÍ ZAMĚSTNAVATELÉ	28
6.3	KLÍČOVÁ PRŮMYSLOVÁ ODVĚTVÍ	30
6.4	ZEMĚDĚLSTVÍ SE ZAMĚŘENÍM NA VELIKOSTNÍ STRUKTURU PODNIKŮ	30
7	CESTOVNÍ RUCH A VOLNÝ ČAS.....	32
7.1	STATISTIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ÚZEMÍ	32
7.2	TURISTICKÁ INFRASTRUKTURA A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ.....	35
7.3	PŘÍRODNÍ ATRAKTIVITY ÚZEMÍ	36
7.4	KULTURNÍ ATRAKTIVITY ÚZEMÍ.....	37
7.5	CYKLOTURISTIKA, AGROTURISTIKA	40
7.6	KULTURNÍ, SPORTOVNÍ A SPOLEČENSKÉ AKCE.....	41
7.7	PROPAGACE TURISTICKÝCH ATRAKTIVIT.....	42
8	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	44
8.1	TYPY KRAJINY V ÚZEMÍ	44

8.2	TYPY PŮD, EROZE PŮDY	48
8.3	ZADRŽOVÁNÍ VODY V KRAJINĚ, PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA	50
8.4	ZNEČIŠTĚNÍ VOD A OVZDUŠÍ	53
8.5	OCHRANA PŘÍRODNÍCH HODNOT ÚZEMÍ	54
8.6	NAKLÁDÁNÍ S ODPADY	57
8.7	ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU A NAKLÁDÁNÍ S ODPADNÍMI VODAMI	58
9	DOPRAVA V ÚZEMÍ	60
9.1	SILNIČNÍ DOPRAVA	60
9.2	ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA	62
9.3	MHD A INTEGROVANÁ DOPRAVA	63
9.3.1	<i>Městská hromadná doprava</i>	<i>63</i>
9.3.2	<i>Integrovaná doprava</i>	<i>65</i>
9.4	LETECKÁ A VODNÍ DOPRAVA	65
9.4.1	<i>Letecká doprava</i>	<i>65</i>
9.4.2	<i>Vodní doprava</i>	<i>66</i>
9.5	NEMOTOROVÁ DOPRAVA	66
9.6	TELEKOMUNIKAČNÍ SÍŤE, POKRYTÍ INTERNETEM	67
9.7	PŘESHRAŇIČNÍ DOSAH INTEGROVANÝCH SYSTÉMŮ HROMADNÉ DOPRAVY	68
10	TECHNICKÁ VYBAVENOST ÚZEMÍ	70
10.1	ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ	70
10.2	ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM A TEPEM	71
10.3	BROWNFIELDY	72
	BROWNFIELD JE NEMOVITOST, KTERÁ JE NEDOSTATEČNĚ VYUŽÍVANÁ, ZANEDBANÁ A MŮŽE BÝT I KONTAMINOVANÁ. MŮŽE SE JEDNAT O JEDNOTLIVÉ BUDOVY ČI KOMPLEXY BUDOV, POPŘ. I SAMOTNÉ PLOCHY BEZ BUDOV. TYTO NEMOVITOSTI JE NUTNÉ REGENEROVAT, ABY MOHLY BÝT ZNOVU PLNĚ VYUŽITY	72
10.4	BEZPEČNOST OBYVATEL	73
10.4.1	<i>Hasičské záchranné sbory („HZS“)</i>	<i>74</i>
10.4.2	<i>Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby</i>	<i>74</i>
10.4.3	<i>Policie ČR</i>	<i>75</i>
11	ROZVOJ ÚZEMÍ	76
11.1	SPOLUPRÁCE NA MÍSTNÍ A REGIONÁLNÍ ÚROVNI (MIKROREGIONY, MAS)	76
11.2	ČERPÁNÍ DOTACÍ	78
11.3	SOULAD S ROZVOJOVÝMI CÍLI EU	79
12	PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	81
12.1	PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE FINANCOVANÁ Z FONDŮ EU	81
12.2	OSTATNÍ PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	83
12.3	PŘESHRAŇIČNÍ KULTURNÍ VAZBY	83
13	SEZNAM TABULEK	84
14	SEZNAM GRAFŮ	85
15	SEZNAM OBRÁZKŮ	86

2 ÚVODNÍ INFORMACE

„Strategii rozvoje Euroregionu Glacensis“ lze charakterizovat jako významný koncepční dokument, který poskytuje detailní informace o řešeném území. Cílem zpracování dokumentu je sjednotit pohledy na celkový rozvoj dotčeného území, definovat krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé cíle a priority a následně navrhnout jejich konkrétní řešení v praxi. Strategický dokument vychází ze znalosti území a jeho potenciálu. Charakterizuje slabé a silné stránky území a vymezuje základní priority jeho rozvoje.

Strategický dokument je rozdělen na dvě základní části – část analytickou, zaměřenou na zachycení stávajícího stavu, a část návrhovou, shrnující zvolené budoucí cíle a možné cesty k jejich dosažení. Pro tvorbu analytické části byla využita veškerá dostupná data a taktéž informace získané vlastními znalostmi zkoumané oblasti a prostředí. Následně byla zpracována SWOT analýza.

SWOT analýza je jedním ze základních strategických nástrojů aplikovaných při tvorbě rozvojových dokumentů. Analýza vychází z popisů, výstupů a dílčích závěrů situační analýzy. Je zaměřena na silné a slabé stránky území, dále na příležitosti, které skýtá současný stav a situace, a na hrozby, kterým je třeba čelit. Výsledky analytické části i SWOT analýzy budou promítnuty do tvorby části návrhové.

Zpracovaný dokument představuje základní materiál pro přechod do implementační fáze, v níž budou dosažené výsledky transformovány do konkrétních programů a projektů a přijaty kroky k jejich postupné realizaci dle přijatých priorit.

Zadavatel dokumentu:

Zadavatel	
Obchodní jméno	Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis
Sídlo	Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou
IČ a DIČ	IČ 64224619
Kontaktní osoby	
Jméno	Ing. Miroslav Kocián
Kontakt	starosta@bilavoda.cz , 725 131 349
Role	statutární zástupce – předseda euroregionu
Jméno	Jaroslav Štefek
Kontakt	jaroslav.stefek@euro-glacensis.cz , 604 606 666
Role	kontaktní osoba – sekretář sdružení

Zpracovatel dokumentu:

Zpracovatel	
Obchodní jméno	Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje (RRA PK)
Sídlo	nám. Republiky 12, 530 21 Pardubice
IČ a DIČ	IČ 69153361, DIČ CZ69153361
Členové zpracovatelského týmu, jejich role a kontakty	
Jméno	Mgr. Václav Čapek

Kontakt	vaclav.capek@rrapk.cz , 607 994 556
Role	zpracovatel analytické části dokumentu
Jméno	Ing. Monika Illichová
Kontakt	monika.illichova@rrapk.cz , 731 334 446
Role	zpracovatel analytické části dokumentu
Datum vypracování	Březen 2020

3 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ

3.1 Vymezení území, poloha

Území české části Euroregionu Glacensis (dále také EG) je tvořeno Královéhradeckým krajem, Pardubickým krajem a částí Olomouckého kraje (konkrétně územím okresu Šumperk a katastrálním územím obce Bílá Voda v okrese Jeseník – dále také jako Jesenicko-Šumperská oblast). Celkem do území euroregionu na české straně spadá 11 okresů (okres Jeseník jen částečně). Česká část euroregionu vykazuje celkovou rozlohu 10 596 km², což činí přibližně 13,5 % území celé České republiky. Jedná se o euroregion s největší územní působností v ČR. Rozlohu jednotlivých okresů euroregionu uvádí Tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 – Rozloha území Euroregionu Glacensis

kraj	okres	rozloha (km ²)
Královéhradecký	Hradec Králové	891,62
	Jičín	886,63
	Náchod	851,57
	Rychnov nad Kněžnou	981,78
	Trutnov	1 146,78
Pardubický	Chrudim	992,62
	Pardubice	880,09
	Svitavy	1 378,56
	Ústí nad Orlicí	1 258,31
Olomoucký	Bílá Voda	14,98
	Šumperk	1 313,06
celkem		10 596,00

Zdroj: ČSÚ

Co se týče polohy v rámci České republiky, území Euroregionu Glacensis leží v severovýchodní části země, podél hranice s Polskem, které k české části euroregionu přiléhá jihozápadní částí svého území. 6 okresů české části euroregionu má s Polskem společnou hranici (Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí, Šumperk a Jeseník (Bílá Voda)), kdežto 5 zbylých okresů (Jičín, Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Svítavy) s polským územím přímo nesusousedí. Tyto okresy tvoří západní hranici území působnosti euroregionu vzhledem k sousednímu území ČR. Sousedními českými kraji podél celého území české části euroregionu jsou Liberecký kraj, Středočeský kraj, Kraj Vysočina, zbylá část Olomouckého kraje a Moravskoslezský kraj.

Z hlediska historických zemí nacházejících se na území České republiky spadá území euroregionu z většiny do Čech (Královéhradecký kraj a většina Pardubického kraje), menší část leží na Moravě (východ Pardubického kraje a okres Šumperk) a ve Slezsku (Bílá Voda), což je ve srovnání s ostatními euroregiony působícími v Česku unikátem.

Z širšího hlediska polohy území v rámci Evropy má Euroregion Glacensis výhodnou centrální polohu na křižovatce cest mezi západní a východní Evropou a mezi severním a jižním pobřežím pevninské

Evropy. Strategický význam polohy české části euroregionu umocňuje fakt, že jejím územím prochází hlavní evropské rozvodí a vody z něj tak tečou jak do Severního, tak do Baltského a Černého moře.

3.2 Fyzickogeografické podmínky území

Území české části Euroregionu Glacensis je z geologického hlediska celé součástí stabilního Českého masivu, vzniklého v rámci hercynského vrásnění v období prvohor. Z geomorfologického hlediska je shodné území součástí provincie Česká vysočina, která zabírá asi tři čtvrtě území celé České republiky. Při detailnějším rozdělení je oblast české části euroregionu rozdělena mezi dvě geomorfologické subprovincie. V pohraničí je to Krkonoško-jesenická soustava a v nižších polohách Královéhradeckého a Pardubického kraje pak Česká tabule.

Z pohledu reliéfu a nadmořské výšky přechází území české části Euroregionu Glacensis od rovin a nížin zejména na Pardubicku a Královéhradecku směrem k polským hranicím přes pahorkatiny a vrchoviny až k pohraničním horským oblastem. Na území působnosti euroregionu tak nalezneme všechny typy georeliéfu, které se objevují na území České republiky. Výsadní postavení Euroregionu Glacensis z pohledu českých hor dokládá fakt, že na jeho území leží všechna tři nejvyšší pohoří České republiky, tedy Krkonoše (včetně nejvyššího vrcholu ČR Sněžky), Hrubý Jeseník a Králický Sněžník. Spolu s Orlickými horami a Hanušovickou vrchovinou všechna tato pohoří překračují nadmořskou výšku 1000 m n. m. Této statistice se nemůže rovnat území žádného jiného českého euroregionu. Horské oblasti by tedy měly být jedním z charakteristických rysů Euroregionu Glacensis.

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, vodstvo českého území Euroregionu Glacensis odtéká do tří různých evropských moří (Severní, Baltské a Černé moře), což je opět mezi českými euroregiony unikátem. Většina území Královéhradeckého kraje a Pardubického kraje je odvodňována naší nejvýznamnější řekou – Labem. Tato řeka evropského významu ústí do Severního moře pramení na území působnosti euroregionu v nejvyšších partiích Krkonoš, protéká jeho dvěma největšími městy (Hradec Králové, Pardubice) a opouští ho na západní hranici okresu Pardubice. Nejvýznamnějšími labskými přítoky na území euroregionu jsou Úpa, Metuje, Orlice, Loučná, Chrudimka a Cidlina. Úmoří Černého moře zastupuje na území euroregionu řeka Morava (dále se vlévající do Dunaje) s přítokem Desnou, nebo v jižní části Pardubického kraje Svitava a Svratka. Nejmenší území české části euroregionu tvoří úmoří Baltského moře, resp. povodí Odry. Jeho součástí je menší říčka Stěňava v Broumovském výběžku.

Největší vodní plochou v české části území působnosti Euroregionu Glacensis je vodní nádrž Rozkoš na Náchodsku. Její rozloha je cca 1 001 ha. Dalšími významnými přehradními nádržemi jsou Seč na Chrudimce (220 ha), Pastviny na Divoké Orlici (110 ha), Les Království na Labi (85 ha) a Hamry na Chrudimce (81 ha). Historicky velký význam a tradici mají na území euroregionu také rybníky, zejména v pardubické rybníční soustavě. Nejvýznamnějšími rybníky v zájmové oblasti jsou Bohdanečský rybník (160 ha), Sopřečský rybník (86 ha) a Buňkov (56 ha) na Pardubicku nebo rybník Hvězda (79 ha) na Svitavsku.

Z klimatologického hlediska náleží území české části Euroregionu Glacensis do mírného podnebného pásu, přičemž z důvodu velkého rozsahu nadmořské výšky v území zde nalezneme všechny klimatické

oblasti tohoto pásu, tedy teplou, mírně teplou, chladnou a velmi chladnou. Nejvyšší průměrné roční teploty jsou dosahovány v nížinném území okresu Pardubice, nejnižší naopak ve vrcholových partiích nejvyšších pohoří (Krkonoše, Jeseníky). Rozložení teplot víceméně kopíruje i průměrný roční úhrn srážek.

3.3 Historie

3.3.1 Historie území

Historie české části území působnosti Euroregionu Glacensis ve svých stěžejních milnících v podstatě kopíruje historii Českých zemí. Po celou dobu vývoje oblasti byl důležitý i styk se sousední oblastí - dnešní polskou částí euroregionu. Toto pohraniční území bylo velkou část historie osídleno německým obyvatelstvem, oblast Kladska byla dokonce po několik století součástí zemí Koruny české.

Nejstarší osídlení v zájmové oblasti je doloženo z doby paleolitu (doby kamenné), v pozdějších obdobích pravěku se zde objevila první hradiště – např. oppidum České Lhotice na Chrudimsku v cca 2. století př. n. l. Prvním stabilním státem, do kterého náležela oblast české části euroregionu, byla v 9. století Velkomoravská říše. V období středověkého rozvoje byla v území založena mnohá města, kategorii nejvýznamnějších královských měst zastupují Hradec Králové, Chrudim, Vysoké Mýto, Polička, Dvůr Králové n/L, Jaroměř, Nový Bydžov a Jevíčko. Budoucí národnostní rozložení obyvatelstva ovlivnila v tomto období také německá kolonizace odlehlejších oblastí zájmového území. Pod nadvládou Habsburků (16. – 19. století) bylo území často stíženo epidemiemi nemocí, přechody armád, či samotnými válkami. Česká část území Euroregionu Glacensis byla přímým svědkem významných bitev. Jednalo se např. o neúspěšné selské povstání u Chlumce nad Cidlinou v roce 1775 a o sérii bitev Prusko – rakouské války v roce 1866 (např. bitva u Trutnova a bitva u Hradce Králové). Pozitivně celou zájmovou oblast v 19. století ovlivnila vrcholící průmyslová revoluce a také otevření železniční trati Praha – Olomouc v roce 1845.

Období První republiky bylo charakterizováno značnou národnostní nesourodostí území, kdy pohraniční oblasti (zejména Trutnovsko, Orlické hory, Šumpersko, Jesenícko a Svitavsko) byly osídleny většinovým německým obyvatelstvem, kdežto vnitřní níže položené oblasti byly územím české většiny. Na základě událostí vedoucích k vypuknutí 2. světové války došlo v letech 1938 a 1939 k připojení pohraničních oblastí (Sudet) k Německé říši a na zbytku území s většinovým českým obyvatelstvem k vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Po porážce Německa v roce 1945 bylo rozvinuté pohraniční území postiženo násilným odsunem německého obyvatelstva, které zde tvořilo drtivou většinu. Přes veškeré snahy, zejména v období socialismu v podobě osídlení obyvatelstvem z odlehlých částí Československa, které nemělo k území žádný vztah, se během následujících 50 let nepodařilo zpustlé pohraniční oblasti plnohodnotně oživit a dodnes se jedná o část území euroregionu s největšími hospodářskými a sociálními problémy.

3.3.2 Historie euroregionu

Euroregiony, jako územní formy přeshraniční spolupráce začaly na území Československa, resp. České republiky vznikat od roku 1991. Euroregion Glacensis vznikl, jako první čistě česko-polský euroregion, dne 5. 12. 1996. Došlo k tomu podpisem smlouvy o vytvoření společného Euroregionu Glacensis, uzavřené mezi sdružením měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska na české straně a Sdružením obcí Kladské oblasti na polské straně. Sídlo české části euroregionu bylo umístěno do Rychnova nad Kněžnou.

Stěžejními milníky rozvoje Euroregionu Glacensis byly roky 2004, kdy po mnohaletých přípravách jak Česko, tak Polsko vstoupili do Evropské unie, a 2007, kdy připojením obou zemí do Schengenského prostoru prakticky zanikly fyzické hranice mezi českou a polskou částí euroregionu a byla tak umožněna téměř neomezená spolupráce a výměna zkušeností mezi oběma částmi. Během existence Euroregionu Glacensis se většina jeho činných členských subjektů (stejně jako samotné orgány euroregionu) zasloužila o úspěšné čerpání dotačních prostředků EU z programů Phare, INTERREG IIIA, OPPS ČR – PR 2007 – 2013 a INTERREG V-A Česká republika – Polsko 2014 – 2020.

3.4 Institucionální postavení regionu

Euroregion (nebo také evropský region) je obecně regionální přeshraniční formou spolupráce s cílem podpory rozvoje přeshraniční spolupráce v území na lokální a regionální úrovni, stejně jako podpory v navazování kontaktů a partnerství lidí a institucí. Hlavním motivem zakládání a fungování euroregionů je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice, vedoucí k postupnému vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje.

Euroregion Glacensis (celým názvem Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis) je nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice, Jeseník a Šumperk na české straně a powiaty kłodzki, ząbkowiski, wałbrzyski, strzeliński, świdnicki, dzierzoniowski a město Wałbrzych na polské straně. Jeho hlavním úkolem je podpora česko-polské přeshraniční spolupráce a rozvoje příhraničního území, která jsou spjata úzkými geografickými a historicko-politickými vazbami.

Sdružení je zájmovým sdružením právnických osob s právní subjektivitou dle § 20f a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, přičemž činností sdružení zůstává nedotčena působnost, pravomoc a odpovědnost příslušných územních samosprávných celků a dalších právnických osob, které jsou členy sdružení.

Nejvyšším orgánem euroregionu na české straně je Regionální kongres, který se skládá z delegovaných zástupců všech členů sdružení. Dalšími orgány jsou Rada sdružení, Předsednictvo, Předseda, Revizní komise, Sekretariát a pracovní skupiny.

Každý zájemce o vstup do sdružení musí splnit následující podmínky:

a) Řádným členem sdružení se mohou na základě přihlášky stát právnické osoby za předpokladu, že:

- s jejich členstvím vysloví souhlas jejich statutární orgán nebo jiný k tomu zákonem zmocněný orgán,
- tento orgán současně vyjádří souhlas s obsahem Stanov sdružení.

b) Přidruženým nebo mimořádným členem sdružení se mohou stát právnické osoby za předpokladu, že:

- s jejich členstvím vysloví souhlas jejich statutární orgán nebo jiný k tomu zákonem zmocněný orgán,
- tento orgán současně vyjádří souhlas s obsahem Stanov sdružení a schválí zvláštní smlouvu o podmínkách výkonu mimořádného nebo přidruženého členství ve sdružení.

c) Členství ve sdružení vzniká dnem, kdy je členství schváleno radou sdružení.

4 OBYVATELSTVO A SÍDLA

4.1 Demografické charakteristiky obyvatelstva

4.1.1 Vývoj počtu obyvatel

Na území Euroregionu Glacensis žilo k 1. 1. 2019 celkem 1 192 468 obyvatel, což činí cca 11,2 % celorepublikové populace, která činila ke stejnému datu 10 649 800 obyvatel. Pokud porovnáme posledních 5 statistikou doložených let, došlo od roku 2014 do roku 2018 celkově k navýšení počtu obyvatel i v Euroregionu Glacensis, a to o 1 645 obyvatel. Od roku 2014 do roku 2016 registrujeme pokles o 1 172 obyvatel, naopak od roku 2017 se populace opět začala rozrůstat a do 1. 1. 2019 se počet obyvatel navýšil o 2 817. Celkově se tak za posledních 5 let zvýšil počet obyvatel o 1 645 osob. Pokud si porovnáme Euroregion Glacensis podle krajů (Královéhradecký, Pardubický a Jesenicko-Šumperská část), je jejich populační zastoupení ve stabilním poměru. Drobný pokles zaznamenáváme u Jesenicko-Šumperské části Euroregionu Glacensis, který činí 0,16 % a u Královéhradeckého kraje, který činí 0,11 %. V jediném Pardubickém kraji je evidentní nárůst počtu obyvatel, a to o 0,27 %. V rámci jednotlivých krajských částí Euroregionu Glacensis je poměr rozložení obyvatelstva v jednotlivých okresech v relativně neměnném poměru. V Královéhradeckém kraji žije nejvyšší počet obyvatel v okrese Hradec Králové, z celkového počtu kraje jeho zastoupení činí 29,5 % v roce 2014. Naopak nejnižší počet obyvatel je v okrese Rychnov nad Kněžnou, které tak zaobírá 14,3 % z celkového počtu obyvatel v Královéhradeckém kraji. Při porovnání poměru obyvatel v následujících letech 2015 – 2018 je poměr zalidnění více než stabilní. Co se týká Pardubického kraje, situace je velmi podobná Královéhradeckému kraji. Nejpočetnější okres, co se týče obyvatel, je okres Pardubice s přibližně třetinovým zastoupením vůči celému kraji, konkrétně v roce 2014 zaujímá 32,7 % obyvatelstva a do roku 2018 dojde k nepatrnému nárůstu na 33,17 %. Třetí částí Euroregionu Glacensis je část Jesenicko-Šumperská, která je počtem obyvatel nejméně početná a poměr těchto 2 okresů je v podstatě bez výkyvu.

S objemem populace souvisí pohyb mezi živě narozenými a zemřelými obyvateli. Celkově se v Euroregionu Glacensis v roce 2018 narodilo 12 450 obyvatel, což je 10,92 % z celkového počtu živě narozených v ČR. Poměr mezi živě narozenými a zemřelými obyvateli je přiměřený, byť je přirozený přírůstek v záporné hodnotě, a to -451. V EG ve stejném období zemřelo 12 901 obyvatel, což odpovídá 11,42 % celkového počtu zemřelých v ČR. Pro rozvoj EG by však bylo lepší, pokud by počet živě narozených byl vyšší než počet zemřelých občanů. Zastoupení krajů v populačním cyklu je opět po několik let stabilní. Od roku 2014 do roku 2018 je z celkového počtu živě narozených v EG Královéhradecký kraj na prvním místě s průměrně 45,78 % živě narozenými obyvateli, Pardubický kraj je v těsném závěsu s průměrně 44,23 % a Jesenicko-Šumperská část s průměrně 10 % živě narozených obyvatel v EG. Být počet zemřelých občanů ve všech letech lehce převyšuje počet živě narozených, procentuálně se jedná o cyklus téměř 1:1.

Výše uvedené nám potvrzují taktéž reálné hodnoty přirozeného přírůstku. Jak Tabulka č. 2 – Vývoj počtu obyvatel uvádí, hodnoty jsou často záporné, tedy počet zemřelých je vyšší než počet živě narozených. Nejvyšší přirozený přírůstek v EG nastal v roce 2016, a to o 156 osob. Byl to ohromný skok oproti roku 2015, kdy se evidoval nejnižší přirozený přírůstek, a to -514 osob s tím, že nejpočetnější zastoupení negativního přirozeného přírůstku neboli nejvyšší úbytek obyvatel byl v části Jesenicko-Šumperské.

Pozitivní situace nastala v roce 2017, kdy se obrátil stav a celkový přírůstek obyvatel se začal uvádět v kladných hodnotách. Pro příklad, v roce 2015 byl celkový přírůstek obyvatel -862, ale v roce 2017 byl již 1 224 a v roce 2018 dokonce 1 624 obyvatel. V celorepublikovém měřítku to za rok 2018 činí 4,09 %. Velký vliv na to má migrace lidí, tedy množství přistěhovalých a vystěhovalých. Pokud tento trend bude i nadále pokračovat, bude to mít pozitivní vliv na celkový rozvoj EG, jelikož nárůst počtu obyvatel napomáhá rozvoji ekonomiky.

Tabulka č. 2 – Vývoj počtu obyvatel

Rok	Lokalita	Počet obyvatel celkem	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek obyvatel
2014 (1.1.2015)	ČR	10 538 275	109 860	105 665	4 195	41 625	19 964	21 661	25 856
	EG	1 190 823	12 091	11 968	123	9 524	10 066	-542	-419
	Královéhradecký kraj	551 590	5 518	5 614	-96	4 397	4 620	-223	-319
	Pardubický kraj	516 372	5 410	5 123	287	4 276	4 176	100	387
	Jesenicko - Šumperská část	122 861	1 163	1 231	-68	851	1 270	-419	-487
2015 (1.1.2016)	ČR	10 553 843	110 764	111 173	-409	34 922	18 945	15 977	15 568
	EG	1 189 919	12 140	12 654	-514	9 605	9 953	-348	-862
	Královéhradecký kraj	551 421	5 582	5 836	-254	4 506	4 421	85	-169
	Pardubický kraj	516 149	5 302	5 440	-138	4 190	4 275	-85	-223
	Jesenicko - Šumperská část	122 349	1 256	1 378	-122	909	1 257	-348	-470
2016 (1.1.2017)	ČR	10 578 820	112 663	107 750	4 913	37 503	17 439	20 064	24 977
	EG	1 189 651	12 354	12 198	156	10 295	10 623	-328	-172
	Královéhradecký kraj	550 804	5 616	5 681	-65	4 432	4 984	-552	-617
	Pardubický kraj	517 087	5 533	5 234	299	4 969	4 330	639	938
	Jesenicko - Šumperská část	121 760	1 205	1 283	-78	894	1 309	-415	-493
2017 (1.1.2018)	ČR	10 610 055	114 405	111 443	2 962	45 957	17 684	28 273	31 235
	EG	1 190 828	12 338	12 482	-144	11 652	10 284	1 368	1 224
	Královéhradecký kraj	551 089	5 702	5 783	-81	5 125	4 759	366	285
	Pardubický kraj	518 337	5 372	5 389	-17	5 544	4 277	1 267	1 250
	Jesenicko - Šumperská část	121 402	1 264	1 310	-46	983	1 248	-265	-311
2018 (1.1.2019)	ČR	10 649 800	114 036	112 920	1 116	58 148	19 519	38 629	39 745
	EG	1 192 468	12 450	12 901	-451	12 891	10 816	2 075	1 624
	Královéhradecký kraj	551 021	5 677	6 024	-347	5 340	5 061	279	-68
	Pardubický kraj	520 316	5 526	5 528	-2	6 539	4 558	1 981	1 979
	Jesenicko - Šumperská část	121 131	1 247	1 349	-102	1 012	1 197	-185	-287

Zdroj: ČSÚ

4.1.2 Věková struktura obyvatelstva

Současná věková struktura obyvatel EG odpovídá dlouhodobému stárnutí populace v České republice. Počet občanů starších 65 let vč. převyšuje počet dětí a mladistvých do 14 let. Stejně tomu je i v EG. Početnost produktivní skupiny obyvatel (ve věku 15 – 64 let) v ČR se za roky 2014 – 2018 snížila o 2,45 %, v EG tomu bylo ještě více a to o 2,62 % což fyzicky činí 29 929 obyvatel. Občanů starších 65 let vč. bylo v EG v roce 2018 o 4,99 % více, než dětí a mladistvých do věku 14 let. Převažující počet seniorů nad mladistvými má značný vliv na průměrný věk obyvatel, který rok od roku lineárně roste. Dle nejnovějších dostupných informací je průměrný věk obyvatelstva EG 41,9 let, což je o 0,5 let méně než je celorepublikový průměr – viz. Tabulka č. 3 – Věková struktura obyvatelstva.

Index stárání, který vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více v přepočtu na 100 dětí a mladistvých ve věku 0 – 14 let, je za rok 2018 v EG 131,99. To znamená, že na 131,99 seniorů připadá 100 dětí a mladistvých. Pozitivnější výsledky ukazuje index ekonomického zatížení, který reflektuje poměr počtu seniorů a dětí a mladistvých vůči počtu obyvatel v produktivním neboli ekonomicky aktivním věku, tj. v rozmezí 15 – 64 let. Vezmeme-li v potaz, že ne všechny osoby v aktivním věku mají stálou práci, a tedy stálý příjem plynoucí z jiného zdroje než sociálních dávek či podpory v nezaměstnanosti, dostaneme se k výsledku, že na jednu osobu v neproduktivním věku nepřipadá ani jedna osoba ve věku produktivním. Index ekonomického zatížení EG činí 56,78.

V rámci okresů spadajících do EG je evidován za roky 2014 – 2018 nejvyšší nárůst počtu seniorů v části Jesenicko-Šumperské a to o 2,48 %. V rámci celého EG se jedná o část odpovídající 2,09 % ze všech věkových skupin obyvatel. S tím ruku v ruce jdoucí je nejvýraznější pokles ekonomicky aktivní skupiny občanů, kde došlo k poklesu o 2,98 %. K nejnižšímu nárůstu skupiny občanů starších 65 let vč. došlo v kraji Pardubickém a souběžně zde došlo k nejnižšímu úbytku ekonomicky aktivních obyvatel, a to o 2,46 %. Pozitivním článkem je, že ve všech okresech EG dochází, sice k velmi pomalému, ale k nárůstu počtu dětí a mladistvých. Tento trend by bylo záhodno udržet a omladit tak celkovou populaci, aby byl výše uvedený index stáří v pozitivnějším poměru.

Hlavním kritickým bodem analýzy věkové struktury je nedostačující počet osob v produktivním, a tedy ekonomicky aktivním věku, vůči počtu osob v neproduktivním věku. Počet nově narozených je sice spíše kulminační a jen mírně vzrůstající vůči celkovému počtu obyvatel v EG, ale z produktivní skupiny obyvatel se stále více osob přelévá do skupiny seniorů.

Tabulka č. 3 – Věková struktura obyvatelstva

Rok (k 31.12.)	Lokalita	Počet obyvatel	z toho ve věku			Průměrný věk	
			0 - 14	15 - 64	65 a více		
2018	ČR	10 649 800	1 693 060	6 870 123	2 086 617	42,3	
	EG	1 230 378	191 479	785 110	253 789	42,9	
		celkem	551 021	85 577	348 778	116 666	43,1
	KHK	Hradec Králové	163 671	25 461	102 905	35 305	43,3
		Rychnov nad Kněžnou	79 088	12 601	50 454	16 033	42,5
		Jičín	79 782	12 369	50 876	16 537	43,1
		Trutnov	118 240	18 102	74 931	25 207	43,2
		Náchod	110 240	17 044	69 612	23 584	43,1
		celkem	520 316	82 063	334 475	103 778	42,4
	PK	Pardubice	173 329	27 494	111 624	34 211	42,5
		Chrudim	104 344	16 208	66 985	21 151	42,7
		Svitavy	104 401	16 311	67 274	20 816	42,4
		Ústí nad Orlicí	138 424	22 050	88 592	27 600	42,3
		celkem	159 041	23 839	101 857	33 345	43,3
	OLK	Šumperk	120 711	18 433	77 098	25 180	43,0
		Jeseník	38 330	5 406	24 759	8 165	43,7

Zdroj: ČSÚ

4.2 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Údaje o nejvyšším dosaženém vzdělání jsou veřejně k dispozici pouze v rámci statistik Sčítání lidu, domů, bytů za rok 2011 (dále SLDB 2011).

Vzdělanostní struktura EG je blíže zobrazena v Tabulce č. 4 – Vzdělanostní struktura obyvatelstva. V případě občanů bez vzdělání, se základním i neukončeným, středoškolským s maturitou, nástavbovým a vyšším odborným vzděláním je EG na úrovni ČR. V případě středoškolského vzdělání a vyučení (bez ukončení maturitní zkouškou) je v EG vyšší procento počtu obyvatel, než je celorepublikový průměr. V ČR je 32,99 % obyvatel se střední školou bez maturity nebo s výučním listem, kdežto v EG toto místo zaujímá 37,41 % obyvatel. Naopak počet občanů s vysokoškolským vzděláním v EG pokulhává pod celorepublikovým průměrem o 2,27 %.

V meziokresním srovnání EG je nejvíce vysokoškolsky vzdělaných občanů v okrese Hradec Králové a v rámci kraje je to celkem 14,26 %, tedy rovných 20 000 občanů. Všechny ostatní okresy jsou v rámci kraje ve vyrovnaném poměru, tedy žije v každém z nich lehce přes 8 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním. V těsném závěsu je Pardubický kraj, kde nejvyšší četnost vysokoškolsky vzdělaných občanů je v okrese Pardubice, a to 12,71 %, tedy 18 450 obyvatel a všechny další okresy mají stejně jako v Královéhradeckém kraji lehce přes 8 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Co se týče části Jesenicko-Šumperské, jejich průměrný počet vysokoškolsky vzdělaných osob je přibližně o 2 % nižší, než v předešlých okresech Pardubického a Královéhradeckého kraje, čítá v průměru 7,35 % obyvatel.

Pro srovnání, nejvíce osob bez vzdělání vůči celkovému počtu osob je v části Jesenicko-Šumperské, s nejvyšším zastoupením v obci Bílá Voda, číselně je to nejnižší číslo z celého EG, ale procentuálně na počet obyvatel v okrese (potažmo obci v případě obce Bílá Voda) se jedná o nejvyšší hodnotu, která je 2,67 %. V ostatních okresech EG je procento obyvatel bez vzdělání v průměru 0,48 %. Nejnižší poměr obyvatel bez vzdělání je v okrese Pardubice, jedná se o 428 obyvatel, což odpovídá 0,29 %.

Všechny kraje mají v obyvatelstvu nejvíce zastoupené osoby se středoškolským vzděláním bez maturity, vč. obyvatel s výučním listem. Zaujímají více než třetinu všech obyvatel na území Euroregionu Glacensis, kterým je více než 15 let, vč. Druhou nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé s úplným středoškolským vzděláním a na třetím místě nejsou vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé, nýbrž ti, kteří nestudovali dále než na základní škole, a to i ti, kteří základní školu nedokončili.

Tabulka č. 4 – Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Rok	Lokalita	Počet obyvatel ve věku 15 a více let celkem	Bez vzdělání	%	Základní či neukončené	%	Střední vč. vyučení (bez maturity)	%	Úplné střední (s maturitou)	%	Nástavbové studium	%	Vyšší odborné vzdělání	%	Vysokoškolské	%	
2011	ČR	8 947 632	42 384	0,47	1 571 602	17,56	2 952 112	32,99	2 425 064	27,10	247 937	2,77	117 111	1,31	1 114 731	12,46	
	EG	1 009 395	4 973	0,49	189 386	18,76	377 585	37,41	280 035	27,74	29 614	2,93	13 623	1,35	102 794	10,18	
	celkem	468 789	2 202	0,47	82 703	17,64	166 326	35,48	128 608	27,43	13 940	2,97	6 061	1,29	47 480	10,13	
	KHK	Hradec Králové	140 220	576	0,41	21 559	15,38	43 378	30,94	48 315	34,46	4 588	3,27	2 060	1,47	20 000	14,26
	Rychnov nad Kněžnou	66 000	459	0,70	11 627	17,62	24 302	36,82	21 277	32,24	2 042	3,09	942	1,43	5 830	8,83	
	Jičín	68 557	279	0,41	12 250	17,87	25 607	37,35	20 806	30,35	1 881	2,74	849	1,24	5 905	8,61	
	Trutnov	100 986	486	0,48	19 795	19,60	38 377	38,00	29 443	29,16	2 812	2,78	1 151	1,14	8 077	8,00	
	Náchod	93 026	402	0,43	17 472	18,78	34 662	37,26	28 768	30,92	2 617	2,81	1 059	1,14	7 668	8,24	
	celkem	436 534	1 911	0,44	77 974	17,86	159 784	36,60	117 449	26,90	12 260	2,81	6 135	1,41	43 246	9,91	
	PK	Pardubice	145 119	428	0,29	22 047	15,19	49 112	33,84	48 120	33,16	4 226	2,91	2 005	1,38	18 450	12,71
	Chrudim	88 046	560	0,64	16 468	18,70	34 232	38,88	25 988	29,52	2 216	2,52	1 166	1,32	7 480	8,50	
	Švitavy	87 588	410	0,47	17 785	20,31	33 926	38,73	25 322	28,91	2 401	2,74	1 284	1,47	7 153	8,17	
	Ústí nad Orlicí	115 781	513	0,44	21 674	18,72	42 514	36,72	36 414	31,45	3 417	2,95	1 680	1,45	10 163	8,78	
	celkem	104 072	860	0,83	28 709	27,59	51 475	49,46	33 978	32,65	3 414	3,28	1 427	1,37	12 068	11,60	
	J-Š č.	Šumperk	103 697	517	0,50	21 434	20,67	38 734	37,35	30 226	29,15	2 464	2,38	1 132	1,09	9 443	9,11
	Jeseník (Bílá Voda)	375	10	2,67	117	31,20	124	33,07	55	14,67	6	1,60	1	0,27	21	5,60	

Zdroj: ČSÚ

4.3 Sídelní struktura

4.3.1 Hustota zalidnění a rozloha obcí a měst

Sídelní struktura nám říká, kolik obcí a měst se nachází v dané oblasti a jakou zaujímají výměru vůči celé ČR. S využitím statistik počtu obyvatel zde žijících dostaneme ukazatel hustoty zalidnění.

Na správním území EG je od roku 2014 do roku 2018 stejný počet obcí i měst. Tedy celkově v EG je 884 obcí a 94 měst. Výměra se v letech drobně mění, v roce 2014 zaujímaly města a obce celkově výměru 1 060 579 ha, což odpovídá 13,45 % z plochy měst a obcí celé ČR.

V Královéhradeckém kraji v roce 2018 bylo 400 obcí a 48 měst. Největší katastrální výměru má okres Trutnov s výměrou 114 672 ha, což činí přibližně 24 % z celkové výměry kraje a tedy více, než na obyvatele a obce a města početnější okres Hradec Králové, který se rozléhá na 89 166 ha s populací o 45 431 vyšší, než je v okrese Trutnov. Okres Trutnov má o zmíněné rozloze 87 obcí a měst, v porovnání s okresem Náchod, kde je 89 obcí a měst, ale má nejnižší rozlohu v kraji, 85 175 ha, je tím pádem jasné, že hustota zalidnění na km² bude vyšší, konkrétně činí 129,43 obyvatel/km². Toto číslo je o 5,6 nižší, než je celorepubliková průměrná hustota zalidnění. Vysoce převyšující nad celorepublikovým průměrem v hustotě zalidnění je okres Hradec Králové, který na ploše 89 166 ha má hustotu zalidnění 183,56 obyvatel/km².

V Pardubickém kraji v roce 2018 bylo 413 obcí a 38 měst. Největší katastrální výměru má okres Svitavy, konkrétně 137 865 ha, což činí přibližně 30,5 % z celkové výměry kraje. Počet obcí a měst v tomto okrese činí 123. Počet obcí a měst je ve všech okresech Pardubického kraje velmi podobný, v rozmezí 120 – 125. Nejnižší hustota zalidnění 75,73 obyvatel/km² je taktéž v okrese Svitavy a v porovnání s ČR je to pouze 56 % její průměrné hustoty zalidnění. Oproti tomu nejvyšší hustota zalidnění je v okrese Pardubice, současně se jedná o nejvyšší hustotu zalidnění v rámci celého EG a s hodnotou 196,91 obyvatel/km² je o celých 61,88 obyvatel/km² zalidněnější, než je průměr ČR a oproti průměru EG má dokonce o 88,13 obyvatel/km² více.

Rozlohou nejmenší částí EG je část Jesenicko-Šumperská. V roce 2018 v ní bylo 71 obcí a 8 měst o výměře 132 804 ha, která tak zaujímá 12,52 % rozlohy EG. Hustota zalidnění v Jesenicko-Šumperské části je pod průměrem EG, okres Šumperk je hustota zalidnění 91,93 obyvatel/km², kdežto obec Bílá Voda v okrese Jeseník má hustotu zalidnění minoritní, pouze 20,49 obyvatel/km². Údaje za rok 2018 jsou blíže uvedeny v Tabulce č. 5 – Přehled obydlivosti.

Tabulka č. 5 – Přehled obydlivosti

Rok	Lokalita	Počet obyvatel	počet obcí	počet měst	katastrální výměra v ha	procento počtu obyvatel	hustota zalidnění (% = obyvk/km2)	
2018	ČR	10 649 800	6 258	606	7 887 101	100,00%	135,03%	
	EG	1 230 378	902	99	1 131 027	11,55%	108,78%	
	KHK	celkem	551 021	400	48	475 906	5,17%	115,78%
		Hradec Králové	163 671	104	6	89 166	1,54%	183,56%
		Rychnov nad Kněžnou	79 088	80	9	98 207	0,74%	80,53%
		Jičín	79 782	111	10	88 686	0,75%	89,96%
		Trutnov	118 240	75	12	114 672	1,11%	103,11%
		Náchod	110 240	78	11	85 175	1,04%	129,43%
	PK	celkem	520 316	413	38	451 915	4,89%	115,14%
		Pardubice	173 329	112	8	88 023	1,63%	196,91%
		Chrudim	104 344	108	13	99 284	0,98%	105,10%
		Svitavy	104 401	116	7	137 865	0,98%	75,73%
		Ústí nad Orlicí	138 424	115	10	126 743	1,30%	109,22%
	OLK	celkem	159 041	89	13	203 206	1,49%	78,27%
		Šumperk	120 711	78	8	131 306	1,13%	91,93%
		Jeseník	38 330	24	5	71 901	0,36%	53,31%

Zdroj: ČSÚ

4.3.2 Obce dle velikosti

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, množství obcí a měst (dále jen „obce“) se nemění. Níže je porovnáno množství obcí dle jejich velikosti, tedy dle počtu obyvatel v nich žijících.

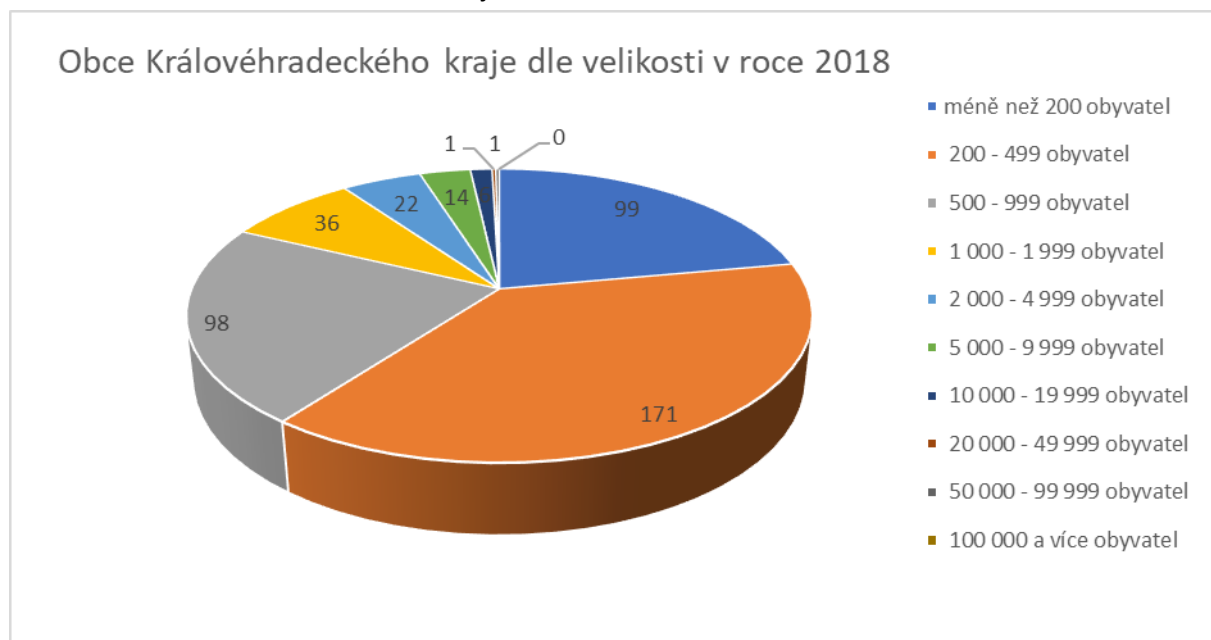
Celorepublikově lze říci, že pouze kategorie obcí do 200 obyvatel a do 499 obyvatel mají rok od roku nižší četnost. Souvisí to suburbanizačním chováním obyvatelstva, kdy se lidé stěhují do menších obcí, většinou v blízkosti větších měst, a tím navyšují počet obyvatel, díky čemuž se obce překlápí do vyšší kategorie obydlenosti.

Za roky 2014 – 2018 se zvýšil počet obcí v ČR o 5, žádná z nich nepřibyla v EG. Počet obcí v EG je po všechnny roky 15,64 % částí z celkového počtu obcí v rámci ČR.

V EG není žádná obec, která by čítala 100 000 a více obyvatel. Velmi obdobně je na tom počet obcí o velikosti 50 000 – 99 999 obyvatel. V EG jsou pouze 2 a jsou jimi obec (město) Pardubice v Pardubickém kraji a obec (město) Hradec Králové v Královéhradeckém kraji. Další málo početnou skupinou jsou obce s počtem obyvatel 20 000 – 49 999, kromě roku 2018, kdy jsou evidovány 3 obce, jsou v předchozích 4 letech obce 4. Jedná se o Trutnov, Šumperk, Chrudim a Náchod. Oproti uvedeným nízkým počtům je skupina obcí o velikosti 200 – 499 obyvatel nejpočetnější. Jejich počet se pohybuje v rozmezí 375 – 369.

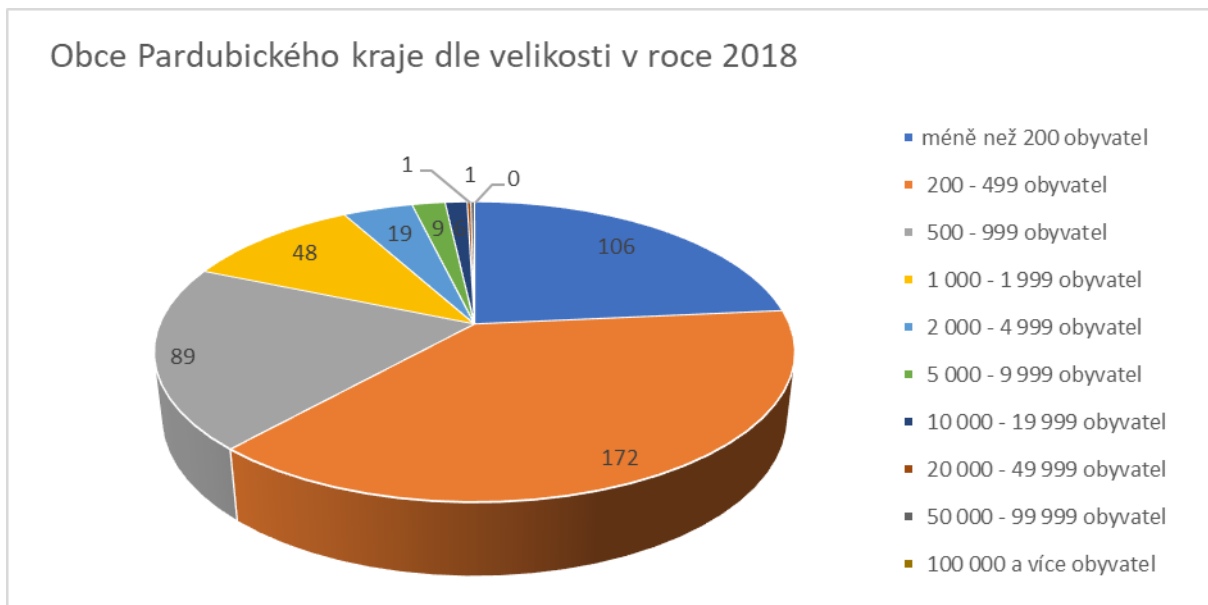
Počet obcí za jednotlivé okresy kopíruje množství obcí za celý EG, jejich četnosti jsou velmi podobné. V roce 2018 je nejvíce obcí ve skupině 200 – 499 obyvatel, a to v okrese Hradec Králové a Pardubice, oba čítají na 49 obcí o této velikosti. Naopak nejvíce nejmenších obcí do 200 obyvatel se nachází v okrese Jičín, je jich 40. Pokud jde o obce s počtem obyvatel 1000 – 1999, je největší frekvence v okrese Svitavy v Pardubickém kraji, a poté v okrese Šumperk se 14 obcemi o zmíněné velikosti. Porovnání jednotlivých částí EG za rok 2018 je vidět na grafických znázorněních níže.

Graf č. 1 – Obce Královéhradeckého kraje dle velikosti v roce 2018

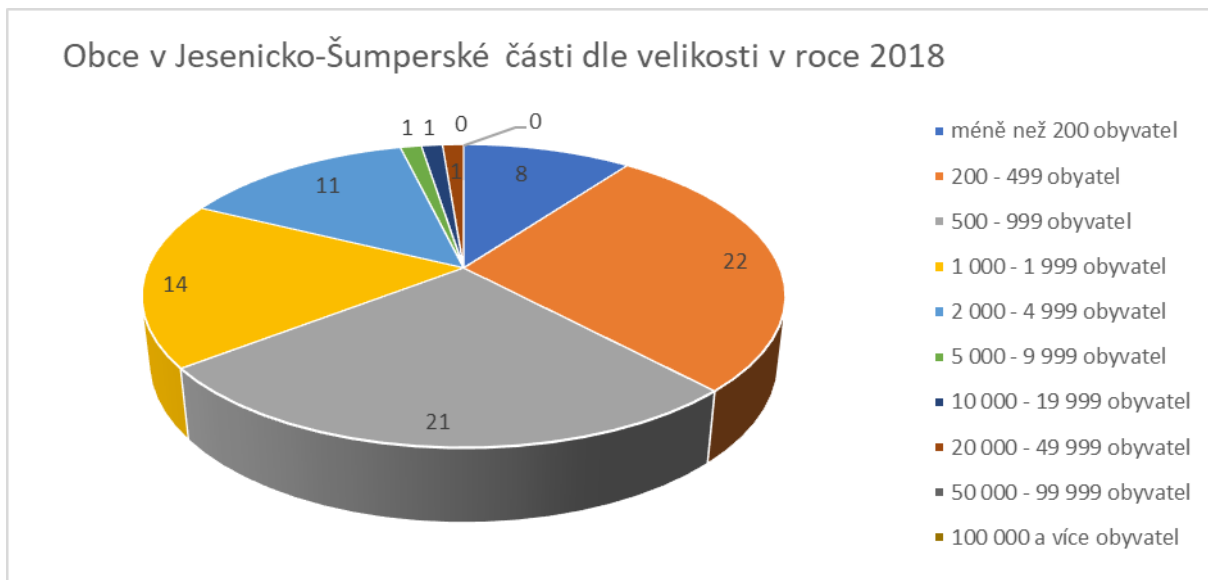
Zdroj: ČSÚ

Graf č. 2 – Obce Pardubického kraje dle velikosti v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Graf č. 3 – Obce Jesenicko-Šumperské části dle velikosti v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

4.4 Struktura bydlení

Informace vztahující se k bydlení jsou dostupné ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 („SLDB 2011“). Tento rok byla prostřednictvím ČSÚ sečtena bytová výstavba na území ČR. Roky následné ČSÚ eviduje novou bytovou výstavbu na území měst a obcí ČR.

Podle SLDB 2011 bylo na území Euroregionu Glacensis celkem 547 197 bytů, což činí 11,5 % ze všech bytů v ČR. Z toho je pouze 457 880 bytů obydlených, tedy 16,32 % bytů nejsou obydlené. V rámci krajů je nejvíce neobydlených bytů v Královéhradeckém kraji, zaujímají 17,2 % ze všech bytů, naopak nejméně jich je v části Jesenicko-Šumperské, neobydlených bytů je 13,27 %.

Obydlené byty můžeme dále rozdělit na rodinné domy, bytové domy a ostatní budovy. V ČR žije v bytech celkem 10 144 961 lidí, z toho přibližně polovina v rodinných domech. Co se týče EG, v bytech žije celkem 1 151 779 osob a téměř 59 % z nich bydlí v rodinných domech. Ve všech částech EG žije více než polovina obyvatel v rodinných domech. Dle poměru počtu obyvatel žije v rodinných domech nejvíce v kraji Pardubickém (téměř 61 % obyvatel), na druhém místě je část Jesenicko-Šumperská s více než 58 % zastoupením osob žijících v rodinných domech a nejnižší poměr je v kraji Královéhradeckém, avšak s minimálním procentuálním rozdílem od předešlé části EG, tedy celkem 57,3 % obyvatel žije v rodinných domech.

Z Tabulky č. 6 – Struktura bydlení níže lze vyčíst, že čím má okres větší města, tím více lidí žije v bytových domech a naopak.

Tabulka č. 6 – Struktura bydlení

Rok (26.3.2011)	Lokalita	Byty celkem	z toho obydlené byty							Počet osob v bytech		
			celkem	v tom				v ostatních budovách	%	celkem	z toho v RD	
				v RD	% RD	v BD	% BD					
2011	ČR	4 756 572	4 104 635	1 795 065	43,73	2 257 978	55,01	51 592	1,26	10 144 961	5 033 359	
	EG	547 197	457 880	245 412	53,60	205 521	44,89	6 947	1,52	1 151 779	679 402	
		celkem	259 995	215 277	112 087	52,07	99 915	46,41	3 275	1,52	534 205	306 232
	KHK	Hradec Králové	74 015	64 319	29 636	13,77	34 077	15,83	606	0,28	158 270	83 039
		Rychnov nad Kněžnou	36 532	30 181	17 992	8,36	11 575	5,38	614	0,29	76 194	48 808
		Jičín	40 262	30 127	19 679	9,14	9 995	4,64	453	0,21	76 809	52 927
		Trutnov	56 591	47 048	21 307	9,90	24 734	11,49	1 007	0,47	115 052	57 940
		Náchod	52 595	43 602	23 473	10,90	19 534	9,07	595	0,28	107 880	63 518
		celkem	233 798	196 288	108 878	55,47	84 414	43,01	2 996	1,53	498 743	303 832
	PK	Pardubice	75 841	66 850	30 139	15,35	35 748	18,21	963	0,49	162 789	83 394
		Chrudim	47 822	38 308	23 655	12,05	14 055	7,16	598	0,30	100 784	67 226
		Švitavy	47 289	38 699	24 667	12,57	13 365	6,81	667	0,34	101 425	69 278
		Ústí nad Orlicí	62 846	52 431	30 417	15,50	21 246	10,82	768	0,39	133 745	83 934
		celkem	53 404	46 315	24 447	52,78	21 192	45,76	676	1,46	118 831	69 338
	J-Š č.	Šumperk	53 287	46 227	24 397	52,68	21 157	45,68	673	1,45	118 537	69 152
		Jeseník (Bílá Voda)	117	88	50	0,11	35	0,08	3	0,01	294	186

Zdroj: ČSÚ

Data z ČSÚ nám jasně ukazují, že rok od roku se obyvatelé EG stále více stěhují z měst na venkov. Pokud v roce 2014 žilo na venkově v Pardubickém kraji 216 891 osob, tak v roce 2018 to bylo již 223 196 osob. Ve městech není tak znatelný pokles, jako je nárůst obyvatel na venkově, ve městech se snížil do roku 2018 počet obyvatel o 2 361 osob. Stejně můžeme pokračovat ve všech krajích, za 5 zkoumaných let se v Královéhradeckém kraji přestěhovalo na venkov 5 637 osob a ve městech ubylo 6 206 osob. V části Jesenicko-Šumperské se na venkov přistěhovalo 2 620 osob a z měst se odstěhovalo 4 187 osob. Detailněji ukazuje Tabulka č. 7 – Města a venkov dle počtu obyvatel níže.

Tabulka č. 7 – Města a venkov dle počtu obyvatel

Města a venkov podle počtu obyvatel v obcích		Pardubický kraj					Královéhradecký kraj					Šumperk a Bílá Voda (Jeseník)				
		2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Počet obyvatel v obcích	venkov celkem	216 891	217 352	218 125	222 090	223 196	214 321	218 009	218 202	216 025	219 958	50 229	50 151	50 023	52 886	52 849
	města celkem	299 481	298 797	298 962	296 247	297 120	337 269	333 412	332 602	335 064	331 063	72 356	71 969	71 593	68 422	68 169

Zdroj: ČSÚ

4.5 Sociálně vyloučené lokality

Jako sociálně vyloučená lokalita (SVL) je označován prostor (dům, ulice, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.). Sociální vyloučení definujeme jako postupnou a stupňující se exkluzi z plné participace na sociálních, materiálních i symbolických zdrojích produkovaných, sdílených a konzumovaných širokou společností k zajištění dobrých životních podmínek, organizace sociálního života a účasti v rozhodování. Sociálně vyloučené lokality generují sociálně patologické jevy a cílem všech aktérů místního rozvoje by mělo být neustálé snižování počtu takových lokalit.

Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015, resp. související Mapy sociálně vyloučených lokalit v ČR se v zájmovém území Euroregionu Glacensis nachází celkem 74 sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije odhadem 3 800 – 6 600 lidí. Území Královéhradeckého a Pardubického kraje se oproti ostatním regionům ČR drží mezi kraji s nejnižším počtem sociálně vyloučených lokalit. Z celkového počtu 606 identifikovaných SVL v ČR se jich na území působnosti euroregionu nachází 74, což je cca 12 % (tato hodnota téměř koresponduje s podílem rozlohy území na rozloze ČR). Ještě daleko menší podíl oproti celkovému součtu ČR (cca 95 000 – 115 000) vykazuje odhadovaný počet obyvatel žijících v SVL na území Euroregionu Glacensis (méně než 10 %). To svědčí o tom, že sociálně vyloučené lokality v zájmovém území jsou více roztroušené a méně lidnaté oproti jiným oblastem ČR.

Ze zájmového území nalezneme nejvíce sociálně vyloučených lokalit v pohraničních okresech Šumperk (+ Bílá Voda v okrese Jeseník), Náchod a Ústí nad Orlicí, přičemž v okresech Náchod a Ústí nad Orlicí je odhadován také nejvyšší počet obyvatel žijících v SVL (v obou okresech přes 1 000 lidí). Na druhé straně spektra se nachází území okresů Pardubice, Svitavy a Trutnov, ve kterých se shodně nachází pouze po 3 sociálně vyloučených lokalitách a počet osob v nich žijících nepřesahuje v žádném z těchto okresů 500. Zcela bez identifikované sociálně vyloučené lokality jsou správní obvody ORP Vrchlabí, Nová Paka, Dvůr Králové nad Labem, Nové Město nad Metují, Přelouč, Holic, Hlinsko, Litomyšl, Polička, Žamberk, Králíky a Mohelnice. Více viz. Tabulka č. 8.

Tabulka č. 8 – Přehled sociálně vyloučených lokalit

kraj	okres	počet SVL	počet obyvatel v SVL
Královéhradecký	Hradec Králové	10	300 – 600
	Jičín	6	100 – 400
	Náchod	12	1 200 – 1 600
	Rychnov nad Kněžnou	5	100 – 400
	Trutnov	3	400 – 500
Pardubický	Chrudim	7	300 – 500
	Pardubice	3	200 – 300
	Svitavy	3	0 – 200
	Ústí nad Orlicí	11	900 – 1 400
Olomoucký	Bílá Voda	1	???
	Šumperk	13	300 – 700
celkem		74	3 800 – 6 600

Zdroj: ČSÚ

5 TRH PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ

5.1 Základní charakteristiky trhu práce

Trh práce dle sektorů hospodářství v Euroregionu Glacensis je rozdělený obdobně, jako je celorepublikový poměr. Nejvíce lidí je zaměstnáno ve službách, poté v průmyslu (vč. stavebnictví) a nejnižší počet zaměstnanců je v sektoru zemědělském. Například v Pardubickém kraji bylo v roce 2018 více než 132 tisíc lidí zaměstnáno ve službách, necelých 116 tisíc lidí bylo zaměstnáno v průmyslu a stavebnictví a v zemědělství tomu bylo přes 10 000 osob. Dá se říct, že ve službách pracuje více než 50 % obyvatel, v průmyslu a stavebnictví to je lehce přes 40 % a v zemědělství 4 - 5 % populace EG. Viz. Tabulka č. 9 – Národní sektory hospodářství.

Zajímavostí je, že v Královéhradeckém kraji nejsou evidováni žádní zaměstnanci v ozbrojených silách, naopak nejvíce osob je zaměstnáno jako technický a odborný pracovník – jak v roce 2014, tak i v roce 2018. V Pardubickém kraji je nejvíce technických a odborných pracovníků a taktéž řemeslníků a opravářů, v obou případech mezi 44 až 47 tis zaměstnanými, což odpovídá 35 až téměř 39 % všech zaměstnaných osob.

Tabulka č. 9 – Národní sektory hospodářství

Rok	sektor	ČR (%)	KHK (%)	PK (%)	OLK (%)
2014	zemědělství	2,80	4,00	4,70	3,18
	průmysl vč. stavebnictví	38,00	42,00	45,40	44,33
	služby	59,20	54,00	49,90	52,49
2018	zemědělství	2,80	5,00	4,00	4,50
	průmysl vč. stavebnictví	37,50	40,00	45,00	41,00
	služby	59,70	55,00	51,00	54,50

Zdroj: MPSV

5.2 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Ukazatele míry nezaměstnanosti jsou pro účely tohoto dokumentu použity za roky 2014 až 2018, a to vždy jako roční průměr.

Míra nezaměstnanosti v celé ČR za sledovaných 5 let postupně klesá, což je přesný obraz klesající nezaměstnanosti i v jednotlivých krajích. Pro příklad, v ČR klesla od roku 2014 do roku 2018 nezaměstnanost o 3,9 p. b. (procentního bodu). V Královéhradeckém kraji klesla míra nezaměstnanosti o stejnou hodnotu. V Pardubickém kraji došlo ještě k vyššímu poklesu, tedy o 4,7 p. b. Co se týče údajů za oblast Jesenicko-Šumperské části, data nejsou samostatně za toto území dostupná, pouze jen jako součást kraje. Ale celkově je trend snížení míry nezaměstnanosti obdobný i v celém Olomouckém kraji. Viz. Tabulka č. 10 – Obecná míra nezaměstnanosti.

Spolu s mírou nezaměstnanosti klesá i celkový počet osob, které se ucházejí o zaměstnání. Celorepublikově v roce 2018 žádalo o zaměstnání 231 534 osob, což je o 310 381 uchazečů méně, než tomu bylo v roce 2014. V Euroregionu Glacensis byl tento pokles ještě o 5,22 % vyšší, konkrétně

v roce 2014 se ucházelo o zaměstnání 53 082 osob a v roce 2018 tomu bylo „pouze“ 19 909 osob, rozdíl činí 62,49 %. Nejvyšší procento uchazečů o zaměstnání se v EG nachází v Královéhradeckém kraji a drží stejnou linii po celých 5 zkoumaných let. V roce 2018 zaujímá 44,48 % uchazečů z celého EG. Podíl Pardubického kraje je v tomtéž roce o něco menší, konkrétně 39,5 % uchazečů o zaměstnání a celkově došlo od roku 2014 k mírnému poklesu. Poslední, Jesenicko-Šumperská část, tvořila v roce 2014 14,26 % uchazečů z celého EG a v roce 2018 došlo k mírnému nárůstu na 16,01 %.

Pokud se podíváme na číselné hodnoty, které jsou taktéž k vidění v Tabulce č. 11 – Přehled PNO, bylo v EG v roce 2014 celkem 53 082 uchazečů o zaměstnání, kdežto volných pracovních míst bylo pouze 6 814. V dalších letech došlo k lineárnímu poklesu uchazečů o zaměstnání, a to do roku 2018 na 19 909, a naopak exponenciálně vzrostl počet volných pracovních míst na 35 807.

To vše se odráží v opačném kritériu, tedy v Míře zaměstnanosti, jak ČSÚ uvádí, míra zaměstnanosti se zvyšuje, celorepublikově došlo od roku 2014 do roku 2018 k nárůstu o 3,5 p. b. V Pardubickém kraji je tento posun nejnižší ze všech částí EG (pozn. údaje za Jesenicko-Šumperskou část nebyly k dispozici a proto je zohledněn celý Olomoucký kraj), avšak má dlouhodobě vyšší míru zaměstnanosti než zbylé kraje v EG. Viz. Tabulka č. 12 – Míra zaměstnanosti.

Dalším kritériem nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných osob (dále jen „PNO“). Jedná se o poměr mezi dosažitelnými uchazeči o zaměstnání ve věku 15 – 64 let a počtu obyvatel ve věku 15 – 64 let. Jak lze z předchozích analýz předpokládat, PNO je rok od roku nižší. K nejznatelnějšímu poklesu došlo v části Jesenicko-Šumperské, kde od roku 2014 do roku 2018 klesl PNO o 5,19 p. b. Pokles PNO v Královéhradeckém a Pardubickém kraji je téměř totožný. V Královéhradeckém kraji, od roku 2014, kdy činil PNO 6,35 % došlo do roku 2018 k poklesu o 4,04 p. b. na hodnotu 2,31 %. V Pardubickém kraji došlo k poklesu o 4,05 p. b. Podrobná čísla ukazuje Tabulka č. 11 – Přehled PNO.

Tabulka č. 10 – Míra obecné nezaměstnanosti (počet nezaměstnaných 15 - 64 let / počet osob 15 - 64 let)

	ČR (%)	KHK (%)	PK (%)	OLK (%)
2014	6,1	6,2	6,4	7,7
2015	5,0	5,6	4,6	5,9
2016	4,0	4,1	3,7	3,7
2017	2,9	2,2	2,7	3,1
2018	2,2	2,3	1,7	2,6
rozdíl 2018 - 2014	-3,9	-3,9	-4,7	-5,1

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 11 – Přehled PNO

Rok (k 31.12.)	Lokalita	Uchazeči o zaměstnání	Dosažitelní uchazeči 15-64	Obyvatelstvo 15-64	Podíl nezaměstnaných osob (PNO %)	Volná pracovní místa (VPM)	
2014	ČR	541 914	525 975	7 056 824	7,45	58 408	
	EG	53 403	52 027	790 471	6,58	6 814	
	KHK	celkem	23 866	23 126	363 915	6,35	2 769
		HK	7 636	7 405	106 707	6,94	457
		Jičín	2 927	2 870	52 739	5,44	486
		Náchod	4 537	4 358	72 799	5,99	338
		Trutnov	6 232	6 093	79 273	7,69	1 183
		Rychnov nad Kněžnou	2 534	2 400	52 397	4,58	305
	PK	celkem	21 938	21 471	344 618	6,23	3 465
		Pardubice	5 739	5 613	112 657	4,98	1 247
		Chrudim	5 027	4 844	69 628	6,96	487
		Svitavy	5 727	5 675	69 997	8,11	534
		Ústí nad Orlicí	5 445	5 339	92 336	5,78	1 197
	J-Š č.	celkem	7 599	7 430	81 938	9,07	580
		Šumperk	7 557	7 388	81 739	9,04	580
	Jeseník (Bílá Voda)	42	42	199	21,11	0	
2018	ČR	231 534	210 712	6 870 123	3,07	324 410	
	EG	20 092	18 360	760 542	2,41	35 807	
	KHK	celkem	8 968	8 065	348 778	2,31	11 817
		HK	3 041	2 625	102 905	2,55	3 540
		Jičín	1 033	903	50 876	1,77	2 051
		Náchod	2 273	2 124	69 612	3,05	1 897
		Trutnov	1 901	1 753	74 931	2,34	1 780
		Rychnov nad Kněžnou	720	660	50 454	1,31	2 549
	PK	celkem	7 914	7 298	334 475	2,18	22 366
		Pardubice	2 523	2 307	111 624	2,07	11 845
		Chrudim	1 781	1 657	66 985	2,47	2 390
		Svitavy	1 998	1 842	67 274	2,74	2 321
		Ústí nad Orlicí	1 612	1 492	88 592	1,68	5 810
	J-Š č.	celkem	3 210	2 997	77 289	3,88	1 624
		Šumperk	3 188	2 978	77 098	3,86	1 622
	Jeseník (Bílá Voda)	22	19	191	9,95	2	

Zdroj: ČSÚ, MPSV

Tabulka č. 12 – Míra zaměstnanosti (počet zaměstnaných 15-64 let / počet obyvatel 15 - 64 let)

	ČR (%)	KHK (%)	PK (%)	OLK (%)
2014	55,7	54,6	56,3	52,2
2015	56,4	55,4	57,3	53,7
2016	57,6	56,5	58,2	55,8
2017	58,5	58,4	58,3	56,8
2018	59,2	58,0	59,1	58,2
rozdíl 2018 - 2014	3,5	3,4	2,8	6,0

Zdroj: ČSÚ

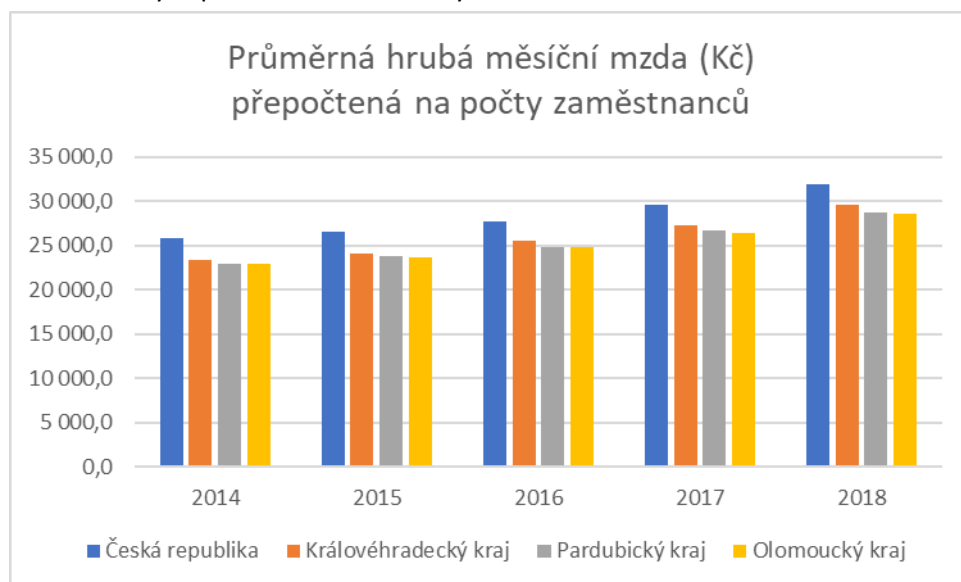
5.3 Úroveň mezd v regionu

V celém Euroregionu Glacensis je průměrná hrubá mzda po všechny sledované roky 2014 – 2018 nižší, než je průměrná hrubá měsíční mzda v České republice. Jelikož nejsou dostupná data podrobnější než na úrovni NUTS 3, byly za část Jesenicko-Šumperskou brány hodnoty za celý

Olomoucký kraj. V roce 2014 činila průměrná hrubá měsíční mzda v ČR 26 802 Kč, do roku 2018 došlo k nárůstu o 25,7 %, tedy na 33 684 Kč. Z jednotlivých částí EG má meziročně nejvyšší mzdu Královéhradecký kraj, což je dobře vidět v Grafu č. 4 – Výše průměrné hrubé mzdy. Graf nám taktéž ukazuje, že postupně rok od roku vznikaly větší mezikrajské rozdíly v průměrné hrubé měsíční mzdě (dále jen „mzda“). V Královéhradeckém kraji vzrostla od roku 2014 do roku 2018 mzda o 28,8 %, na částku 31 373 Kč. V Pardubickém kraji byl nárůst o 27,1 %, na částku 30 358 Kč a pro srovnání Olomoucký kraj, jehož částí je Jesenicko-Šumperská část, měl od roku 2014 do roku 2018 nárůst mzdy o 24,9 % na částku 30 073 Kč.

Jak již bylo výše zmíněno, průměrná mzda v ČR je za rok 2018 vyšší o 6,86 % než je mzda v Královéhradeckém kraji, o 9,87 % vyšší než v Pardubickém kraji a o 10,72 % vyšší než v Olomouckém kraji. Názorně lze tento fakt vidět v Tabulce č. 13 – Průměrná hrubá měsíční mzda.

Graf č. 4 – Výše průměrné hrubé mzdy

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 13 – Průměrná hrubá měsíční mzda

	průměrná hrubá měsíční mzda (Kč) přepočtená na počty zaměstnanců				
	2014	2015	2016	2017	2018
Česká republika	25 768,0	26 591,0	27 764,0	29 638,0	31 868,0
Královéhradecký kraj	23 340,0	24 088,0	25 513,0	27 253,0	29 622,0
Pardubický kraj	22 953,0	23 757,0	24 861,0	26 737,0	28 685,0
Olomoucký kraj	22 958,0	23 653,0	24 754,0	26 402,0	28 646,0

Zdroj: ČSÚ

5.4 Vzdělávání

Na území Euroregionu Glacensis se ke dni 27. 2. 2020 nacházelo celkem 1 143 škol, což činí 12 % ze všech škol, které v ČR jsou. V rámci EG je nejvíce škol v Pardubickém kraji, celkem 543. Z toho je 250 škol mateřských, 146 základních, 82 středních, 10 vyšších odborných a 1 vysoká škola, tedy Univerzita Pardubice. V Královéhradeckém kraji je o 56 škol méně, mateřských škol je 200, základních škol je 258, což je více než v Pardubickém kraji, 77 středních škol, 11 vyšších odborných a stejně jako v Pardubickém kraji je i v Královéhradeckém kraji 1 vysoká škola, konkrétně Univerzita Hradec Králové. V nejmenší části EG, v Jesenicko-Šumperské části se školy nachází pouze v okrese Šumperk, v obci Bílá Voda se dle údajů na oficiálních webových stránkách obce žádná škola nenachází. Na Šumpersku tedy je 113 škol, z toho 46 mateřských, 69 základních, 16 středních, 2 vyšší odborné a 3 detašovaná pracoviště vysokých škol. Z toho jsou 2 detašovaná pracoviště Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, konkrétně fakulta Ekonomická a Fakulta strojní, a nachází ve městě Šumperk. Zároveň je zde zřízeno Konzultační středisko Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Studovat se dá v bakalářském a dále pak navazujícím magisterském studijním programu ukončeném vysokoškolským titulem Ing. Přehled škol je uveden v Tabulce č. 14 – Rozdělení škol dle typu.

Pro zajímavost je v Tabulce č. 15 – Počet obyvatel na jednu školu navíc uveden přepočtený počet obyvatel na jednu školu.

Tabulka č. 14 – Rozdělení škol dle typu

Lokalita		celkem počet škol	MŠ	ZŠ	SŠ	VOŠ	VŠ
ČR		9 513	3 657	4 111	1 458	186	101
EG		1 143	496	573	175	23	2
KHK	celkem	487	200	258	77	11	1
	Hradec Králové	121	48	59	29	4	1
	Jičín	83	39	38	14	2	0
	Náchod	103	42	55	11	1	0
	Trutnov	86	33	55	16	3	0
	Rychnov nad Kněžnou	94	38	51	7	1	0
PK	celkem	543	250	246	82	10	1
	Pardubice	153	71	57	27	4	1
	Chrudim	91	44	41	15	1	0
	Svitavy	135	68	63	16	3	0
	Ústí nad Orlicí	164	67	85	24	2	0
J-Š č.	celkem	113	46	69	16	2	0
	Šumperk	113	46	69	16	2	3*
	Jeseník (Bílá Voda)	0	0	0	0	0	0

*Jedná se o detašovaná pracoviště vysokých škol

Zdroje: SeznamŠkol.eu a bilavoda.cz

Tabulka č. 15 – Počet obyvatel na jednu školu

Lokalita		počet obyvatel	celkem počet škol	počet osob na školu	MŠ	počet osob na MŠ	ZŠ	počet osob na ZŠ	SŠ	počet osob na SŠ	VOŠ	VŠ
ČR		10 681 161	9 513	1 123	3 657	2 921	4 111	2 598	1 458	7 326	186	101
EG		1 194 125	1 143	1 045	496	2 408	573	2 084	175	6 824	23	2
KHK	celkem	551 565	487	1 133	200	2 758	258	2 138	77	7 163	11	1
	Hradec Králové	164 162	121	1 357	48	3 420	59	2 782	29	5 661	4	1
	Jičín	80 009	83	964	39	2 052	38	2 106	14	5 715	2	0
	Náchod	109 969	103	1 068	42	2 618	55	1 999	11	9 997	1	0
	Trutnov	118 117	86	1 373	33	3 579	55	2 148	16	7 382	3	0
	Rychnov nad Kněžnou	79 308	94	844	38	2 087	51	1 555	7	11 330	1	0
PK	celkem	521 772	543	961	250	2 087	246	2 121	82	6 363	10	1
	Pardubice	174 738	153	1 142	71	2 461	57	3 066	27	6 472	4	1
	Chrudim	104 507	91	1 148	44	2 375	41	2 549	15	6 967	1	0
	Svitavy	104 304	135	773	68	1 534	63	1 656	16	6 519	3	0
	Ústí nad Orlicí	138 223	164	843	67	2 063	85	1 626	24	5 759	2	0
J-Š č.	celkem	120 788	113	1 069	46	2 626	69	1 751	16	7 549	2	0
	Šumperk	120 481	113	1 066	46	2 619	69	1 746	16	7 530	2	0
	Jeseník (Bílá Voda)	307	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroje: SeznamŠkol.eu, bilavoda.cz, ČSÚ

6 EKONOMICKÝ POTENCIÁL REGIONU

6.1 Struktura ekonomiky

Struktura hospodářství území euroregionu je základním předpokladem a zároveň i základním mantinelem pro jeho ekonomický rozvoj. Struktura ekonomiky je daná jak historickým vývojem, tak přírodními a kulturními podmínkami v území.

Území Euroregionu Glacensis se na celkovém HDP České republiky podílí cca 9 – 10 % (přesný údaj není možné zjistit, statistika existuje pouze do úrovně krajů). V roce 2018 se Královéhradecký kraj na celostátním HDP podílel 4,66 % a Pardubický kraj 4 %. Podíl se od roku 2014 výrazně nemění (viz Tabulka č. 16). Celková hodnota produkovaného HDP však rok od roku roste, což kopíruje celkový růst ekonomiky v zemi a inflaci. Ve srovnání s ostatními kraji ČR se dle dat z roku 2018 kraje EG drží na spodních příčkách (Olomoucký kraj 8. místo, Královéhradecký kraj 9. místo, Pardubický kraj 11. místo).

Tabulka č. 16 – Přehled podílu na HDP ČR

kraj	HDP 2014 (mil. Kč)	% z celé ČR	HDP 2018 (mil. Kč)	% z celé ČR
Královéhradecký	198 157	4,59	248 273	4,66
Pardubický	171 921	3,99	213 171	4,00
*Olomoucký	202 678	4,70	248 499	4,67
ČR celkem	4 313 789	100,00	5 323 556	100,00

Zdroj: ČSÚ

Ekonomickou sílu regionů daleko lépe vyjadřuje HDP přepočtené na jednoho obyvatele kraje. Jak Královéhradecký, tak Pardubický kraj jsou v tomto ohledu postaveny mezi kraji ČR výše, než při zohlednění HDP v absolutních hodnotách. Umístění obou regionů mezi kraji ČR se dokonce od roku 2014 do roku 2018 vylepšilo. Královéhradecký kraj byl v roce 2018 již dokonce 4. ekonomicky nejvíce prosperujícím krajem. Více viz Tabulka č. 17. Co se týče srovnání jednotlivých regionů EG vůči průměru celé EU, ze získaných dat je patrný ekonomický vzestup mezi roky 2014 a 2018. Zatímco v roce 2014 a ni v jednom z regionů nedosahovalo HDP/obyv. 50 % průměru EU, v roce 2018 se už např. Královéhradecký kraj nacházel na 62 % průměru 28 členských zemí EU. Tento parametr je velmi důležitý pro možnost čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.

Tabulka č. 17 – HDP na jednoho obyvatele

kraj	HDP 2014/obyv. (Kč)	index EU (EU=1)	pořadí v ČR	HDP 2018/obyv. (Kč)	index EU (EU=1)	pořadí v ČR
Královéhradecký	359 156	0,50	6.	450 841	0,62	4.
Pardubický	333 110	0,46	10.	410 635	0,56	9.
Olomoucký	318 621	0,44	11.	392 855	0,54	11.

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Dostupným ukazatelem struktury hospodářství regionu je struktura tvorby hrubé přidané hodnoty (HPH) dle ekonomického sektoru. Pro účely tohoto dokumentu byly ekonomické sektory

zjednodušeny na zemědělství, lesnictví a rybářství (CZ-NACE A), průmysl a stavebnictví (CZ-NACE B-F) a služby a ostatní (CZ-NACE G – U). Oproti průměru celé ČR v roce 2018 je v krajích Euroregionu Glacensis citelně nižší podíl sektoru služeb na tvorbě HPH. V Královéhradeckém kraji činí dokonce pouze 50,5 %. Nadprůměrné jsou naopak podíly připadající na zemědělství a průmysl – ten je naopak v Královéhradeckém kraji nejvyšší. Oproti roku 2014 v krajích EG klesl podíl zemědělství na tvorbě HPH a naopak lehce stoupl podíl služeb. Podíl průmyslu zůstává v tomto období zhruba na podobné míře. Kompletní statistiku ukazuje Tabulka č. 18.

Tabulka č. 18 – HPH dle ekonomického sektoru

HPH kraj	2014 (%)			2018 (%)		
	zemědělství (A)	Průmysl (B-F)	služby (G-U)	zemědělství (A)	průmysl (B-F)	služby (G-U)
Královéhradecký	4,5	46,5	49,0	3,0	46,5	50,5
Pardubický	4,3	43,5	52,2	3,3	43,6	53,1
*Olomoucký	4,2	41,5	54,4	3,3	40,4	56,3
ČR	2,7	37,9	59,4	2,2	35,8	62,0

Zdroj: ČSÚ

6.2 Struktura podnikatelského prostředí, klíčoví zaměstnavatelé

V Euroregionu Glacensis se dle ČSÚ nacházelo v roce 2018 více než 287 tis. ekonomických subjektů. Oproti roku 2014 došlo k nárůstu počtu subjektů o 11 641. Počty subjektů jsou na ČSÚ uváděny pouze do střední velikosti podniku, tj. pokud mají do 249 zaměstnanců. U více než poloviny ekonomických subjektů není uveden počet zaměstnanců, zhruba jedna třetina ekonomických subjektů nemá žádné zaměstnance a zbylé ekonomické subjekty jsou rozděleny dle počtu zaměstnanců v Tabulce č. 19 – Struktura velikosti podniků, konkrétně je uveden stav za rok 2018, navíc i v porovnání za celou ČR, kde je zřejmé, že rozdělení podniků v EG odpovídá i celorepublikovému rozdělení. Tento stav je podobný napříč roky 2014 – 2018. Ve zbývajícím množství ekonomických subjektů je více zastoupeno malých ekonomických subjektů než těch středně velkých. Nejvíce, kolem 6 %, je podniků, kteří mají 1 – 5 zaměstnanců. Naopak nejméně zastoupených je středně velký ekonomický subjekt, jenž čítá 200 – 249 zaměstnanců.

Doplňující údaje o složení podnikatelského sektoru v jednotlivých částech EG byly získány z Celostátního firemního rejstříku (kompass.com; dále jen „CFR“) a jsou uvedeny v Tabulce č. 20 – Podniky dle počtu zaměstnanců. Ke dni 28. 2. 2020 se dle CFR v Pardubickém kraji nacházelo 1 977 firem všech velikostí, tj. od 0 do 4 999 zaměstnanců. Z toho 267 firem se zabývá importem a 461 firem exportem. Mezi největší zaměstnavatele v Pardubickém kraji patří např. Nemocnice Pardubického kraje, a.s., Synthesia, a.s., zabývající se chemickým průmyslem a společnost OEZ s.r.o., která vyrábí pojistky, jističe a elektrické spínače. V Královéhradeckém kraji je téměř totožný počet firem, a to 1 973. Dokonce se v tomto kraji nachází firma, která čítá více než 5 000 zaměstnanců, tedy, jedná se o jedinou, takto velkou firmu v celém EG. Firma sídlí v Jičíně, vyrábí brzdové díly pro motorová vozidla a jmenuje se Continental Automotive Czech Republic, s.r.o. Mezi další zástupce velkých podniků patří například Fakultní nemocnice Hradec Králové, C.S. CARGO a.s. s předmětem

podnikání sklady a skladovací prostory, dále ARROW International CR, a.s. (neboli Teleflex Medical), který se zabývá farmaceutickým průmyslem. Dalším velkým zaměstnavatelem je závod Škoda auto a.s., který ve svém závodě v Kvasinách v okrese Rychnov nad Kněžnou zaměstnává cca 9 300 lidí a ve svém závodě ve Vrchlabí dalších 1000 lidí. Statisticky však tito zaměstnanci patří pod Středočeský kraj, kde je celorepublikové sídlo společnosti. Průmyslová zóna Kvasiny – Solnice – Rychnov nad Kněžnou je klíčovým zaměstnavatelem Královéhradeckého kraje, kde je soustředěno více jak 12 000 pracovních míst z nichž je cca 4 200 míst obsazeno zahraničními pracovníky s vysokým podílem polských pracovníků (cca 3 300). Jedná se o dynamicky se rozvíjející průmyslovou zónu s vládní podporou doprovodných investic do infrastruktury a služeb v daném regionu. V Královéhradeckém kraji se 280 firem zabývá importem a 428 exportem. V Jesenicko-Šumperské části EG je dle CFR celkem 137 firem, s tím, že v obci Bílá Voda se nachází pouze jedna firma, a to UNITA, spol. s r.o., která se zabývá výrobou potravin. V okrese Šumperk je tedy 136 firem, z nichž 13 se zabývá taktéž importem a 34 exportem. V kategorii největších podniků se v okrese Šumperk nachází jedna firma, konkrétně TDK Electronics s.r.o., zabývající se elektronickým průmyslem a vybavením a telekomunikačním zařízením). Za zmínku však stojí první a největší výrobce biopotravin v České republice, kterým je PRO-BIO, obchodní společnost s r.o. se sídlem ve Starém Městě v okrese Šumperk.

Tabulka č. 19 – Struktura velikosti podniků

Rok (k 31.12.)	Lokalita	Celkem	%	z toho s počtem zaměstnanců																		
				neuveдено	bez zaměstnanců	%	malé podniky						střední podniky									
							1 - 5	%	6 - 9	%	10 - 19	%	20 - 24	%	25 - 49	%	50 - 99	%	100 - 199	%	200 - 249	%
2018	ČR	2 889 422	100,00	1 700 619	904 113	31,29	198 231	6,86	28 784	1,00	25 709	0,89	5 785	0,20	12 270	0,42	7 450	0,26	3 391	0,12	648	0,02
	EG	287 041	9,93	163 244	97 562	33,99	17 661	6,15	2 853	0,99	2 472	0,86	576	0,20	1 304	0,45	786	0,27	319	0,11	60	0,02
	celkem	140 354	48,90	79 704	48 160	34,31	8 502	6,06	1 376	0,98	1 113	0,79	284	0,20	599	0,43	353	0,25	149	0,11	30	0,02
	KHK	44 837	31,95	24 980	15 328	34,19	3 162	7,05	478	1,07	389	0,87	88	0,20	200	0,45	119	0,27	53	0,12	10	0,02
	Jičín	20 144	14,35	11 530	6 953	34,52	1 088	5,40	213	1,06	144	0,71	42	0,21	91	0,45	42	0,21	25	0,12	4	0,02
	Náchod	27 123	19,32	15 310	9 502	35,03	1 574	5,80	234	0,86	205	0,76	62	0,23	99	0,37	87	0,32	26	0,10	7	0,03
	Trutnov	18 492	13,18	10 675	6 373	34,46	944	5,10	159	0,86	149	0,81	36	0,19	90	0,49	37	0,20	19	0,10	3	0,02
	Rychnov nad Kněžnou	29 758	21,20	17 209	10 004	33,62	1 734	5,83	292	0,98	226	0,76	56	0,19	119	0,40	68	0,23	26	0,09	6	0,02
	celkem	121 765	42,42	68 699	41 678	34,23	7 588	6,23	1 213	1,00	1 114	0,91	253	0,21	585	0,48	365	0,30	139	0,11	26	0,02
	PK	24 579	20,19	12 936	9 333	37,97	1 540	6,27	246	1,00	236	0,96	59	0,24	117	0,48	75	0,31	20	0,08	1	0,00
Chrudim	44 447	36,50	25 555	14 653	32,97	2 902	6,53	438	0,99	397	0,89	74	0,17	193	0,43	132	0,30	46	0,10	13	0,03	
Svitavy	22 405	18,40	12 710	7 621	34,01	1 340	5,98	218	0,97	223	1,00	58	0,26	116	0,52	70	0,31	31	0,14	4	0,02	
Ústí nad Orlicí	30 334	24,91	17 498	10 071	33,20	1 806	5,95	311	1,03	258	0,85	62	0,20	159	0,52	88	0,29	42	0,14	8	0,03	
celkem	24 922	8,68	14 841	7 724	30,99	1 571	6,30	264	1,06	245	0,98	39	0,16	120	0,48	68	0,27	31	0,12	4	0,02	
J-Š č.	Šumperk	24 921	99,996	14 841	7 724	30,99	1 571	6,30	264	1,06	245	0,98	39	0,16	119	0,48	68	0,27	31	0,12	4	0,02
	Jeseník (Bílá Voda)	1	0,004	0	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	1	100,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 20 – Podniky dle počtu zaměstnanců

Lokalita	Celkem	z toho počet zaměstnanců								
		0 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 - 249	250 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	více než 5 000
Euroregion Glacensis	4 087	1 235	671	706	359	251	88	45	23	1
Královéhradecký kraj	1 973	618	310	324	171	117	34	21	10	1
Pardubický kraj	1 977	577	301	359	180	127	52	21	12	0
Jesenicko-Šumperská čás	137	40	60	23	8	7	2	3	1	0

Zdroj: Celostátní firemní rejstřík (Kompas.com)

6.3 Klíčová průmyslová odvětví

Definice průmyslu dle klasifikace ekonomických činností (dále jen „CZ-NACE“) je kategorizována do 4 sekcí, sekce B – těžba a dobývání, sekce C – zpracovatelský průmysl, sekce D – výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a sekce E – zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami. Sekce B má dalších 5 podkategorií, sekce C 24 podkategorií, sekce D pouze 1 a sekce E má 4 další podkategorie.

Nejpočetnější kategorií CZ-NACE je sekce C – zpracovatelský průmysl. V ČR má z průmyslových sekcí více než 90 % zastoupení v roce 2014 a do roku 2018 došlo k nepatrnému nárůstu na 91,32 %, tedy o 20 153 subjektů. Meziroční změny v jednotlivých částech EG nejsou nijak významné, poměr zastoupení jednotlivých sekcí průmyslu je téměř beze změny. Ve zpracovatelském průmyslu se v roce 2018 pohybuje 38 302 subjektů, což je více než 90% ze všech sekcí průmyslu. Těžbou a dobýváním se zaměstnává 0,24 % subjektů, výrobou a rozvodem elektřiny, plynu, tepla se zabývá necelých 7 % subjektů a zásobováním vodou a dalšími činnostmi souvisejícími s odpadními vodami se zabývá 2,36 % průmyslových subjektů.

Jak celorepublikově, tak i z pohledu EG patří mezi klíčová odvětví, tedy odvětví s nejvyšším počtem zaměstnaných osob, strojírenský průmysl dále hutnický a kovo zpracující. Výjimku tvoří okres Pardubice, kde je klíčovým odvětvím elektrotechnika, poté strojírenství a chemie. V Jesenicko-Šumperské části hraje významnou úlohu hutnictví. V okrese Svitavy je druhým klíčovým odvětvím dřevozpracující průmysl, který má taktéž významné zastoupení v okrese Rychnov n. K. a Jeseník.

Přehled nejvýznamnějších podniků, tedy podniků zaměstnávající nejvíce osob, je uveden v Tabulce č. 21 – Přehled klíčových zaměstnavatelů v průmyslovém odvětví s přehledem za okresy EG (pozn. v přehledu je uveden celý okres Jeseník).

Tabulka č. 21 – Přehled klíčových zaměstnavatelů v průmyslovém odvětví

Rok	Lokalita	příklady podniků (pouze za okresy)			
2018	KHK	HK	Trelleborg Bohemia, a.s. Hradec Králové	Marius Pedersen a.s. Hradec Králové	ARROW International CR, a.s. Hradec Králové
		Jičín	Continental Automotive Czech Republic s.r.o. Jičín	RONAL CR s.r.o. Jičín	ANTOLIN LIBAN, s.r.o. Libáň
		Náchod	Saar Gummi Czech s.r.o. Cervený Kostelec	ATAS elektromotory Náchod a.s.	VEBA, textilní závody a.s.
		Trutnov	JUTA a.s. Dvůr Králové nad Labem	Tyco Electronics EC Trutnov s.r.o.	ŠKODA AUTO a.s. (závod Vrchlabí)
	PK	Rychnov nad Kněžnou	ŠKODA AUTO a.s. (závod Kvasiny)	ASSA ABLOY Czech & Slovakia s.r.o. Rychnov nad Kněžnou	Federal-Mogul Friction Products a.s. Kostelec nad Orlicí
		Pardubice	FOXCONN CZ s.r.o. Pardubice	KIEKERT-CS, s.r.o. Přelouč	Synthesia, a.s. Pardubice
		Chrudim	KOVOLIS HEDVIKOV a.s. Třemošnice	MEGATECH Industries Hlinsko s.r.o.	DAKO-CZ, a.s. Třemošnice
		Svitavy	SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o. Litomyšl	Ravensburger Karton s.r.o. Polička	ATEK s.r.o. Moravská Třebová
		Ústí nad Orlicí	AVX Czech Republic s.r.o. Lanškroun	Iveco Czech Republic a.s. Vysoké Mýto	OEZ s.r.o. Letohrad
		Š - J č.	Šumperk	HELLA AUTOTECHNIK NOVA, s.r.o. Mohelnice	TDK Electronics s.r.o. Šumperk
	Jeseník		Česko-slezská výrobní, a.s. Zlaté Hory	Řetězárna a.s. Česká Ves	Slezský kámen a.s. Jeseník

Zdroj: databáze Bisnode / HBI

6.4 Zemědělství se zaměřením na velikostní strukturu podniků

V rámci této kapitoly došlo ke srovnání zemědělského sektoru z pohledu velikostní struktury, a to za roky 2014, 2018 a 2019. Statistická data byla poskytnuta Státním zemědělským intervenčním fondem (dále jen SZIF) a dále čerpána z ČSÚ.

Celková výměra zemědělské půdy v ČR meziročně klesá, v roce 2014 činila 4 215 621 ha a do roku 2018 klesla na 4 203 726 ha. Necelé 3 mil ha půdy jsou půdy orné, a druhou nejčetnější kulturou je TTP (trvalý travní porost), jehož výměra v roce 2018 v ČR činí 1 011 095 ha. Do výměry zemědělské

plochy jsou zahrnuty: orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a TTP. Lesní a vodní plochy se do zemědělské plochy nezahrnují. Z uvedených více než 4 mil ha zemědělské půdy obhospodařuje 3 636 273,37 ha necelých 30 tisíc zemědělských subjektů, kteří současně žádají o dotace na tuto plochu. Do roku 2019 došlo k nárůstu zemědělské plochy, na níž jsou požadovány dotace, a to na 3 670 190,76 ha, kterou obhospodařovalo více než 30 200 zemědělských subjektů. Zemědělská půda na území EG (zahrnuje údaje za celý okres Jeseník, jelikož data za obce nejsou dostupná) zaujímá v průměru 14,82 % plochy ČR a s tím související je i počet zemědělských subjektů, které tvoří v roce 2014 14,94 % všech subjektů a v roce 2019 je tomu o 0,61 p. b. méně.

Velikostní struktura podniků je, co do počtu podniků, složena nejvíce z malých podniků, tedy z těch, které mají méně než 15 ha zemědělské plochy. Ve všech okresech EG tvoří více než 50 % všech zemědělských podniků v roce 2014 a do roku 2019 došlo k drobnému poklesu počtu těchto menších zemědělských subjektů. Nejvíce se jich vyskytuje v kraji Královéhradeckém, zaujímají celkem 51,15 % v roce 2019. Naopak došlo k nárůstu zemědělských subjektů, které jsou pro tuto analýzu zařazeny do velikostní struktury „středně velký podnik“, tj. ten, jenž obhospodařuje 15 ha a více a zároveň méně než 100 ha zemědělské plochy. Středně velkých podniků v roce 2014 je v rozmezí 30,84 – 31,99 %, a v roce 2019 je toto procento v rozmezí 33,20 – 35,32 %. Nejvíce středně velkých podniků se četnostně nachází v části Jesenicko-Šumperské. Procentuálně nejnižší zastoupení je v počtu velkých zemědělských subjektů, tedy těch, které obhospodařují výměru 100 ha a více, v roce 2014 bylo v celém EG průměrně 14,51 % velkých zemědělských subjektů a do roku 2019 došlo k drobnému nárůstu na průměrně 16,25 %.

Pokud u stejných podniků porovnáme velikost dle hektarové výměry plochy, zjistíme, že nejvyšší plochu zaujímá početně nejslabší skupina zemědělských subjektů, tedy ty, které obhospodařují 100 ha a více. Jejich procentuální zastoupení v roce 2014 i 2019 je více než 85 %. Blíže hodnoty udává Tabulka č. 22 – Zemědělské podniky dle velikosti.

Největší podniky, které mají více než 4 000 ha zemědělské plochy se příliš nemění, jsou jimi např. Karsit Agro, a.s. v Královéhradeckém kraji, ZD Dolní Újezd v Pardubickém kraji a v okrese Šumperk jeden z nejvýznamnějších podniků ÚSOVSKO EKO s.r.o..

Z pohledu nejvíce pěstované plodiny lze říci, že EG je na tom obdobně jako celá ČR. Nejvíce se pěstují obiloviny, především pšenice. Druhou nejčtenější plodinou je tzv. tráva na orné půdě, tedy pícniny pěstované na orné půdě. Třetí nejčtenější plodinou je řepka.

V porovnání hospodářských zvířat není tak objektivní srovnávat např. skot a drůbež. Drůbež v každém ohledu čítá více jednotek. Předmětná data jsou dostupná pouze za celé kraje, je tedy brán pro srovnání celý Olomoucký kraj. V EG jsou chovány všechny druhy hospodářských zvířat, skot, prasata, ovce, kozy, koně a také drůbež. V roce 2014 bylo v ČR 21 463 815 ks drůbeže a z toho 5 176 341 ks jich bylo v Pardubickém, Královéhradeckém a Olomouckém kraji, z toho v Olomouckém jednoznačně nejméně, a to 470 809 ks. Do roku 2019 došlo s nárůstem počtu kusů v Pardubickém kraji, a to na 3 778 692 ks. V případě chovu skotu došlo k relativně nepatrnému nárůstu počtu chovaných kusů, a to do roku 2019 na hodnotu 310 384 ks. Pro srovnání, od roku 2014 je to nárůst přibližně o 2 000 ks skotu. Druhou nejpočetnější skupinou hospodářských zvířat, po drůbeži, je chov prasat, počet chovaných prasat je o pár desítek tisíc vyšší, než je tomu u skotu.

Tabulka č. 22 – Zemědělské podniky dle velikosti

Rok	Lokalita	Celkem		celková výměra ZP		malé podniky 1 (0) - 14,999 ha		o výměře		střední podniky 15 - 99,999 ha		z toho		velké podniky 100 a více ha		o výměře		
		počet podniků (dle SAPS)	%		%		%		%		%	o výměře	%	o výměře	%	o výměře	%	
2014	ČR	29 884		3 636 273,37		7 246		41 856,54		4 134		161 849,40		2 019		1 409 818,02		
	EG	4 464	14,94	537 841	14,79	2 415	54,10	13 952,18	2,59	1 378	30,87	53 949,80	10,03	673	15,08	469 939,34	87,38	
	KHK	2 114	47,36	232 154,29	43,16	1 166	55,16	6 623,24	2,85	652	30,84	25 416,31	10,95	298	14,10	200 114,74	86,20	
	HK	363		57 193,41		156		902,74		141		5 956,06		67		50 334,61		
	Hlčín	390		54 163,38		219		1 206,08		120		4 568,85		51		48 388,45		
	Náchod	521		42 809,82		321		1 685,31		141		5 404,18		69		35 720,33		
	Trutnov	452		34 683,84		275		1 593,19		124		4 790,73		54		28 299,92		
	Rychnov nad Kněžnou	378		43 303,84		195		1 235,92		126		4 696,49		57		37 371,43		
	celkem	1 706	38,22	236 036,55	43,89	887	51,99	5 148,68	2,18	520	30,48	20 728,88	8,78	298	17,47	210 158,99	89,04	
	PK	299		48 277,66		155		922,09		81		3 268,12		63		44 087,45		
	Chrudim	400		48 533,82		217		1 202,27		117		4 609,35		66		42 722,20		
	Svitavy	418		77 354,72		215		1 168,73		122		4 925,79		81		71 260,20		
	Ústí nad Orlicí	589		61 870,35		301		1 855,59		200		7 925,62		88		52 089,14		
	celkem	644	14,43	69 650	12,95	362	56,21	2 180,26	3,13	206	31,99	7 804,61	11,21	77	11,96	59 665,61	85,66	
	J-Š.č.	Šumperk	464		49 378,88		270		1 580,56		143		5 317,02		52		42 481,30	
	Jeseník (Bílá Voda)	180		20 271,60		92		999,70		63		2 487,59		25		17 184,31		
	2019	ČR	30 224		3 670 190,76		14 928		90 670,47		10 176		417 494,53		5 118		3 162 025,76	
		EG	4 320	14,33	545 308	14,86	2 157	49,82	13 221,25	2,42	1 457	33,65	58 039,30	10,64	718	16,58	474 046,97	86,93
		KHK	2 045	47,23	242 853	44,54	1 046	51,15	6 341,73	2,61	679	33,20	26 692,44	10,99	320	15,65	209 819,02	86,40
		HK	350		65 585,00		140		914,91		136		6 001,72		74		58 668,37	
Hlčín		391		53 860,19		225		1 253,97		106		3 772,85		60		48 833,37		
Náchod		515		43 866,94		276		1 619,09		171		6 723,22		68		35 524,63		
Trutnov		425		35 698,86		231		1 379,29		138		5 618,22		56		28 701,35		
Rychnov nad Kněžnou		364		43 842,20		174		1 174,47		128		4 576,43		62		38 091,30		
celkem		1 665	38,45	235 508	43,19	801	48,11	4 928,87	2,09	559	33,57	23 269,83	9,88	307	18,44	207 309,64	88,03	
PK		292		49 552,76		137		835,31		88		3 769,33		67		44 948,12		
Chrudim		405		48 633,43		210		1 248,01		128		5 188,58		67		42 196,84		
Svitavy		398		75 758,65		183		1 016,18		131		5 496,73		85		69 245,74		
Ústí nad Orlicí		570		61 563,50		271		1 829,37		212		8 815,19		88		59 918,94		
celkem		620	14,32	66 946	12,28	310	50,00	1 950,65	2,91	219	35,32	8 077,03	12,06	91	14,68	56 918,31	85,02	
J-Š.č.		Šumperk	443		46 927,07		238		1 472,17		144		5 186,08		61		40 268,82	
Jeseník (Bílá Voda)		177		20 018,92		72		478,48		75		2 890,95		30		16 649,49		

Zdroj: SZIF

7 CESTOVNÍ RUCH A VOLNÝ ČAS

7.1 Statistiky cestovního ruchu v území

Území české části Euroregionu Glacensis z hlediska cestovního ruchu vykazuje velké disparity, a to jak z pohledu návštěvnosti jednotlivých oblastí, tak z pohledu disponibilních ubytovacích kapacit. Do území euroregionu spadá jak jedna z absolutně nejnavštěvovanějších oblastí ČR – Krkonoše, tak i celý dlouhodobě nejméně navštěvovaný region ČR – Pardubický kraj.

Z hlediska členění území České republiky na turistické regiony dle České centrály turistického ruchu (CzechTourism) Euroregion Glacensis spadá do následujících turistických regionů:

- Krkonoše a podkrkonoší
- Český ráj
- Královéhradecko
- Východní Čechy
- Střední Morava a Jeseníky.

Pozn. V následujícím statistickém přehledu jsou kvůli nedostupnosti a zároveň malé vypovídající hodnotě vynechána data pro území obce Bílá Voda v okrese Jeseník.

Co se týče podílu zahraničních hostů na celkovém počtu ubytovaných návštěvníků v území, oproti průměru České republiky (cca 49,5 % zahraničních turistů v roce 2018) se statistiky EG pohybují na výrazně nižších číslech (19,7 %). Je to ovšem zkresleno velkým podílem Prahy s mnoha zahraničními turisty na celkovém počtu návštěvníků v ČR. Okresem s nejvyšším podílem zahraničních turistů v roce 2018 byl okres Trutnov (26,2 %), následovaný okresy krajských měst Hradec Králové (25,5 %)

a Pardubice (21,5 %). Zatímco atraktivita pro zahraniční návštěvníky v okrese Trutnov spočívá zejména v zimních pobytech v Krkonoších, v krajských městech přílivu zahraničních hostů napomáhají akce kongresového, společenského, kulturního či sportovního typu. Na opačné straně spektra je s pouhými 6,1 % zahraničních návštěvníků v roce 2018 okres Chrudim.

Podíl zahraničních návštěvníků na území EG se mezi lety 2013 a 2018 snížil o cca 6 %, což zhruba koresponduje s poklesem podílu pro celou ČR. K výraznému snížení podílu zahraničních turistů mezi lety 2013 a 2018 došlo zejména v okresech Hradec Králové, Ústí nad Orlicí a Svitavy, nejvíce se naopak zvýšil podíl v okrese Chrudim. Kompletní data prezentuje Tabulka č. 23.

Tabulka č. 23 – Podíl zahraničních turistů v letech

kraj	okres	PZT 2013	PZT 2018	index PZT 2018/2013
Královéhradecký	Hradec Králové	32,6	25,5	0,78
	Jičín	12,1	13,1	1,08
	Náchod	17,4	17,6	1,01
	Rychnov nad Kněžnou	13,0	11,7	0,90
	Trutnov	27,9	26,2	0,94
Pardubický	Chrudim	4,4	6,1	1,38
	Pardubice	18,8	21,5	1,14
	Svitavy	20,6	17,3	0,84
	Ústí nad Orlicí	14,1	11,4	0,81
Olomoucký	Šumperk	10,0	10,8	1,09
celkem		20,9	19,7	0,94

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 24 prezentuje počet přenocování v jednotlivých okresech EG v letech 2013 a 2018 a změnu v tomto období. Absolutně a nesrovnatelně nejvyšší počet přenocování vykazují hromadná ubytovací zařízení v okrese Trutnov, který opět těží ze zimní i letní atraktivity Krkonoš. V roce 2018 v tomto okrese návštěvníci strávili více než 2,7 mil. nocí. Druhý okres Šumperk, s částí území ležící v dalším pohoří – Hrubém Jeseníku, ve stejném roce vykazuje „pouze“ 596 385 přenocování. Méně než 300 000 nocí strávili hosté v okresech Hradec Králové, Chrudim a Svitavy. Nárůst přenocování na území EG mezi lety 2013 a 2018 činí cca 34 %, což je lehce nad úroveň celého území ČR. Ve sledovaném období stoupl počet přenocování ve všech okresech EG, nejvíce v okresech Náchod (66 %) a Šumperk (42 %).

Tabulka č. 24 – Počet přenocování

kraj	okres	Přenocování 2013	Přenocování 2018	Přenocování index 2018/2013
Královéhradecký	Hradec Králové	212 740	279 670	1,31
	Jičín	337 689	443 514	1,31
	Náchod	274 651	455 626	1,66
	Rychnov nad Kněžnou	288 649	381 453	1,32
	Trutnov	2 095 582	2 745 275	1,31
Pardubický	Chrudim	216 395	273 426	1,26
	Pardubice	360 035	435 940	1,21
	Svitavy	148 108	188 279	1,27
	Ústí nad Orlicí	311 034	428 212	1,38
Olomoucký	Šumperk	410 295	596 385	1,45
celkem		4 655 178	6 227 780	1,34

Zdroj: ČSÚ

Zajímavou statistikou je také průměrný počet strávených nocí jednoho návštěvníka v hromadném ubytovacím zařízení (viz Tabulka č. 25). Na vrcholu této statistiky je opět okres Trutnov, spolu s okresem Pardubice (oba 3,5 noci). Nejkratší pobyty návštěvníci tráví v okresech Hradec Králové (2,1 noci) a Chrudim (2,5 noci). V okrese Chrudim došlo také mezi lety 2013 a 2018 k největšímu zkrácení průměrného pobytu, nejvíce se průměrné pobyty prodloužily v okrese Pardubice.

Tabulka č. 25 – Průměrný počet nocí v hromadném ubytovacím zařízení na 1 návštěvníka

kraj	okres	počet nocí 2013	počet nocí 2018	index 2018/2013
Královéhradecký	Hradec Králové	2,0	2,1	1,05
	Jičín	2,9	3,1	1,07
	Náchod	2,9	3,0	1,03
	Rychnov nad Kněžnou	2,8	2,6	0,93
	Trutnov	3,8	3,5	0,92
Pardubický	Chrudim	2,7	2,5	0,93
	Pardubice	3,2	3,5	1,09
	Svitavy	2,8	2,6	0,93
	Ústí nad Orlicí	2,6	2,7	1,04
Olomoucký	Šumperk	3,3	3,1	0,94

Zdroj: ČSÚ

7.2 Turistická infrastruktura a ubytovací zařízení

Infrastruktura pro návštěvníky je základní podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu v území. Bez dostatečných ubytovacích kapacit a podpůrné informační infrastruktury není možné reálné zvýšení počtu návštěvníků euroregionu.

Tabulka č. 26 shrnuje síť turistických informačních center (TIC) v únoru 2020 na základě dat Asociace turistických informačních center ČR. Na první pohled jsou viditelné rozdíly v hustotě jejich sítě v různých oblastech území euroregionu. Celkový počet TIC na území EG je 74, přičemž 34 jich je provozováno v Královéhradeckém kraji, 31 v Pardubickém kraji a 9 v okrese Šumperk. Jednoznačně nejvíce TIC funguje v okrese Trutnov (17), což je dáno jejich vysokým počtem v hojně navštěvovaných horských střediscích v Krkonoších. Nejméně turistických informačních center je naopak v okresech krajských měst – Hradec Králové a Pardubice – shodně pouze 3. Důvodem je koncentrace návštěvníků právě do těchto dvou měst a absence dalších turisticky významnějších míst ve zbylé části těchto okresů.

Tabulka č. 26 – Přehled turistických informačních center

kraj	okres	TIC
Královéhradecký	Hradec Králové	3
	Jičín	4
	Náchod	6
	Rychnov nad Kněžnou	4
	Trutnov	17
Pardubický	Chrudim	10
	Pardubice	3
	Svitavy	8
	Ústí nad Orlicí	10
Olomoucký	Bílá Voda	0
	Šumperk	9
celkem		74

Zdroj: www.aticcr.cz

K 24. 2. 2020 se dle dat ČSÚ na území EG nacházelo celkem 1674 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ). Jejich rozložení mezi jednotlivými okresy je však velice nerovnoměrné. Téměř 42 % z nich nalezneme v okrese Trutnov (701), v žádném z dalších okresů HUZ není více než 200. Více než 150 HUZ už mají pouze částečně horské okresy Šumperk (167) a Rychnov nad Kněžnou (155). Nejméně HUZ naopak překvapivě mají okresy Hradec Králové (52) a Pardubice (66). Z pohledu kvality nabízeného ubytování a služeb pouze 1 hotel na území EG splňuje standard 5* (Špindlerův Mlýn), 4* hotelů je pouze 50, přičemž 21 z nich opět v okrese Trutnov. Viditelný nedostatek kvalitních hotelů je v trápí Pardubickém kraji, kde se nachází pouze 7 čtyřhvězdičkových hotelů.

Kapacita lůžek v HUZ na území euroregionu vykazuje podobnou územní nerovnoměrnost jako samotný počet HUZ. Z celkové lůžkové kapacity HUZ v roce 2018 (78 712 lůžek) jich bylo plných

30 017 v okrese Trutnov (38 %). Méně než 4 000 lůžek v HUZ naopak nabízí okresy Hradec Králové a Chrudim. Kompletní statistiku zobrazuje Tabulka č. 27.

Tabulka č. 27 – Statistika hromadných ubytovacích zařízení

kraj	okres	HUZ	kapacita (lůžka)	Hotely 4* (5*)
Královéhradecký	Hradec Králové	52	3 428	4
	Jičín	89	5 788	3
	Náchod	131	5 716	7
	Rychnov nad Kněžnou	155	6 100	6
	Trutnov	701	30 017	21 (1)
Pardubický	Chrudim	85	3 809	2
	Pardubice	66	4 335	1
	Svitavy	86	4 548	1
	Ústí nad Orlicí	141	6 379	3
Olomoucký	Bílá Voda	1	neznámá	0
	Šumperk	167	8 592	2
celkem		1674	78 712	50 (1)

Zdroj: ČSÚ

7.3 Přírodní atraktivita území

Přírodní potenciál regionu pro cestovní ruch je zejména díky přítomnosti vysokých pohraničních pohoří na území euroregionu vysoký. To nabízí velké využití jak v oblasti zimních sportů, tak v letní sezoně pro pěší turistiku nebo cykloturistiku. Fyzicky méně náročné cykloturistice zároveň přeje i rovinatá krajina v nížinných oblastech okresů Pardubice nebo Hradec Králové. Kromě vysokých pohoří na území EG zároveň leží dvě z nejvýznamnějších pískovcových oblastí v ČR, Adršpašsko-teplické skály, Broumovské stěny a Český ráj, které po celý rok přitahují značné množství domácích i zahraničních turistů. Nárazová návštěvnost polskými turisty v Adršpašsko-teplických skalách dokonce způsobuje značné problémy v dopravě i v samotném areálu přírodní památky.

Na území EG, konkrétně v okrese Trutnov, se nachází značná část **Krkonošského národního parku**, s nejvyšší horou celé ČR Sněžkou, s rozmanitými biotopy, včetně u nás ojedinělého alpského stupně vegetace. Národní park v Krkonoších byl založen v roce 1963 a je tak nejstarším národním parkem u nás.

Na území EG se dále nachází celkem 7 chráněných krajinných oblastí (CHKO), nabízejících svým návštěvníkům jedinečné zachovalé přírodní a krajinné hodnoty. Jedná se o následující:

- CHKO Broumovsko – vyhlášena 1991
- CHKO Český ráj (částečně) – vyhlášena 1955, nejstarší v ČR
- CHKO Orlické hory – vyhlášena 1969
- CHKO Železné hory (částečně) – vyhlášena 1991
- CHKO Žďárské vrchy (částečně) – vyhlášena 1970
- CHKO Jeseníky (částečně) – vyhlášena 1969
- CHKO Litovelské Pomoraví (částečně) – vyhlášena 1990.

Co se týče maloplošných chráněných území, nejvýznamnějším typem jsou v ČR národní přírodní rezervace (NPR), kterých je na území naší země celkem 110 a reprezentují přírodně nejzajímavější a nejhodnotnější místa v ČR. V území Euroregionu Glacensis se jich nachází celkem 12 a uvádí je následující Tabulka č. 28.

Tabulka č. 28 – Národní přírodní rezervace v Euroregionu Glacensis

NPR	OKRES	VYHLÁŠENA
Adršpašsko-teplické skály	Náchod, Trutnov	1933
Broumovské stěny	Náchod	1956
Bukačka	Rychnov nad Kněžnou	1954
Trčkov	Rychnov nad Kněžnou	1982
Kněžičky	Hradec Králové	2006
Praděd	Šumperk	1990
Šerák - Kepník	Šumperk	1933
Rašeliniště Skřítek	Šumperk	1955
Bohdanečský rybník	Pardubice	1951
Kaňkovy hory	Chrudim	1955
Rohová	Svitavy	2018
Kralický Sněžník	Ústí nad Orlicí, Šumperk	1990

Zdroj: AOPK ČR

Celé území EG je protkáno bohatou sítí turistických tras, podobně jako celé území ČR. Pohraničními pohořími (Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky) probíhá i evropská dálková trasa E3, která na téměř 7 000 km trasy spojuje Pyrenejský poloostrov a pobřeží Černého moře.

Na pomezí přírodních a kulturních atraktivit území euroregionu jsou lázeňská místa, která zpravidla zajišťují celoroční přísun návštěvníků do daných oblastí. Ačkoliv lázeňská města na území EG nedosahují podobného věhlasu nebo kapacit jako např. západočeské lázně, jejich počet je oproti jiným oblastem ČR relativně vysoký. Na území euroregionu fungují lázeňská zařízení v následujících městech:

- Janské Lázně (okres Trutnov)
- Lázně Bělá (okres Jičín)
- Lázně Bohdaneč (okres Pardubice)
- Velké Losiny (okres Šumperk)
- Velichovky (okres Náchod)
- Náchod (okres Náchod)
- Bludov (okres Šumperk).

7.4 Kulturní atraktivity území

Ačkoliv horský charakter velké části Euroregionu Glacensis předurčuje z pohledu cestovního ruchu toto území spíše pro návštěvy vyznavačů přírodních atraktivit, vysoký je i počet unikátních kulturních nebo technických památek. Specifikem území EG je jistě přítomnost nejzachovalejší části

československého pohraničního opevnění z 30. let 20. století, se spoustou veřejnosti zpřístupněných objektů těžkého a lehkého opevnění a dělostřeleckých tvrzí. Mezi nejnavštěvovanější patří dělostřelecká tvrz Hůrka v Králíkách , dělostřelecké tvrže Bouda a Hanička v Orlických horách, Stachelberg u Trutnova, nebo pevnost Dobrošov u Náchoda.

Dvě kulturní památky na území EG jsou zapsány do seznamu světového dědictví UNESCO a představují tak nejvýznamnější dvojici památek v území. Jedná se o **Zámek Litomyšl**, který byl do seznamu světového dědictví zapsán v roce 1999, a o **Národní hřebčín Kladruby nad Labem**, zapsaný do stejného seznamu v roce 2019. Obě místa se nachází v Pardubickém kraji.

Z hlediska ochrany kulturních památek jsou nejvýznamnějšími součástmi kulturního bohatství národa národní kulturní památky (NKP). V Ústředním seznamu kulturních památek jsou na území Euroregionu Glacensis zapsány tyto NKP:

Tabulka č. 29 – Národní kulturní památky na území EG

NKP	místo	okres	vyhlášena
Muzeum v Hradci Králové	Hradec Králové	Hradec Králové	1995
Kaple Tří králů	Smiřice	Hradec Králové	1995
Třebechovický betlém	Třebechovice p. Orebem	Hradec Králové	1999
Zámek Hrádek u Nechanic	Hrádek	Hradec Králové	2001
Zámek Humpecht	Sobotka	Jičín	2008
Hrad Kost	Libošovice	Jičín	2008
Babiččino údolí v Ratibořicích	Ratibořice	Náchod	1978
Klášteř v Broumově	Broumov	Náchod	1995
Pevnostní systém Dobrošov	Dobrošov	Náchod	1995
Zámek Náchod	Náchod	Náchod	2001
Zámek Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	Náchod	2008
Hřbitovní kostel Panny Marie v Broumově	Broumov	Náchod	2008
Kostel sv. Jana Křtitele se zvonicí a márnicí ve Slavoňově	Slavoňov	Náchod	2014
Šlikovská šperkovnice	Náchod	Náchod	2016
Městské muzeum (Wenkeův obchodní dům) v Jaroměři	Jaroměř	Náchod	2017
Zámek Opočno	Opočno	Rychnov nad Kněžnou	1995
Kostel sv. Petra a Pavla se zvonicí a farou v Liberku	Liberk	Rychnov nad Kněžnou	2014
Poutní areál Lhoty u Potštejna (Homole) s kostelem Panny Marie Bolestné	Lhoty u Potštejna	Rychnov nad Kněžnou	2018
Hospital Kuks	Kuks	Trutnov	1995
Betlém v Novém lese u Kuksu	Stanovice	Trutnov	2001
Dům čp. 92 'Dřevěnka' v Úpici	Úpice	Trutnov	2010
Vodní elektrárna - přehrada Les Království v Bílé Třemešné	Bílá Třemešná	Trutnov	2010
Pietní území Ležáky	Mířetice	Chrudim	1978

Zámek Slatiňany	Slatiňany	Chrudim	2001
Kostel sv. Bartoloměje v Kočí u Chrudimi	Kočí	Chrudim	2010
Poutní areál s kostelem Panny Marie Pomocné a jezuitskou rezidencí na Chlumku u Luže	Luže	Chrudim	2018
Pietní území Zámeček v Pardubičkách	Pardubice	Pardubice	1978
Hřebčín v Kladrubech nad Labem	Kladruby nad Labem	Pardubice	2001
Zřícenina hradu Kunětická hora	Ráby	Pardubice	2001
Zámek s opevněním v Pardubicích	Pardubice	Pardubice	2010
Krematorium v Pardubicích	Pardubice	Pardubice	2010
Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích	Pardubice	Pardubice	2014
Zámeček v Pardubičkách – Larischova vila	Pardubice	Pardubice	2019
Zámek v Litomyšli	Litomyšl	Svitavy	1962
Radnice v Poličce	Polička	Svitavy	2008
Kostel sv. Jakuba Většího v Poličce s rodnou světničkou Bohuslava Martinů	Polička	Svitavy	2010
Usedlost čp. 16 v Telecí	Telecí	Svitavy	2014
Usedlost čp. 171 v Čisté u Litomyšle	Čistá	Svitavy	2014
Poutní areál s kostelem Povýšení svatého Kříže na hoře Kalvárie v Jaroměřicích	Jaroměřice	Svitavy	2018
Městské divadlo Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	2017
Poutní areál Hora Matky Boží u Králík (Dolní Hedeč) s kostelem Nanebevzetí Panny Marie	Králíky	Ústí nad Orlicí	2018
Zámek Velké Losiny	Velké Losiny	Šumperk	1995
Papírna Velké Losiny	Velké Losiny	Šumperk	2001
Vodní elektrárna v Třeštině	Třeština	Šumperk	2008

Zdroj: NPÚ

Velkým turistickým lákadlem pro většinu návštěvníků jsou městské památkové rezervace, které představují rozsáhlejší zachovalá historická jádra měst. Na území EG nalezneme 4 na území Královéhradeckého kraje (Hradec Králové, Jičín, Josefov a Nové Město nad Metují) a 3 na území Pardubického kraje (Pardubice, Litomyšl, Moravská Třebová). Podobného významu pro oblast venkova nabývají vesnické památkové rezervace. Ty nalezneme na území EG celkem 3 – Vesec v okrese Jičín, Křinice v okrese Náchod a Hlinsko – Betlém v okrese Chrudim.

Z hlediska návštěvnosti kulturních památek jsou tradičním tahákem pro turisty hrady a zámky. Podobně, jako ve zbytku území ČR, se jich na území EG nachází velký počet. Mezi nejznámější a nejnavštěvovanější zámky patří např. Hrádek u Nechanic, Častolovice, Karlova Koruna, Nové Město nad Metují, Náchod (všechny Královéhradecký kraj), Litomyšl, Slatiňany, Pardubice, Nové Hrady, Moravská Třebová (všechny Pardubický kraj), Velké Losiny a Úsov (oba Šumperk). Z nejzachovalejších

a nejnavštěvovanějších hradů jmenujme např. Kost, Pecka, Potštejn (všechny Královéhradecký kraj), Kunětická hora, Svojanov a Litice (všechny Pardubický kraj).

Kulturní obohacení na území Euroregionu Glacensis nabízí dále nespočet galerií a muzeí, a to jak místního, oblastního, regionálního i nadregionálního významu. Speciálním a stále oblíbenějším typem muzeí jsou skanzeny, tedy muzea v přírodě, která zpravidla představují tradiční lidovou architekturu a tradice. Tuto kategorii na území EG zastupují zejména Muzeum v přírodě Vysočina v okrese Chrudim, které sdružuje expozici vesnického prostředí Veselý Kopec, vesnickou památkovou zónu Svobodné Hamry a památkovou rezervaci lidové architektury Betlém v městě Hlinsko. V Královéhradeckém kraji, v městě Třebechovice pod Orebem, dále nalezneme menší skanzen Krňovice.

Speciální kategorii atraktivit tvoří zoologické zahrady a podobná zařízení. Tradiční a hojně navštěvovanou je Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem v okrese Trutnov, zaměřená na chov afrických zvířat. Její nejatraktivnější součástí je rozlehlý a v poměrech ČR jedinečný safari park s volně žijící zvěří. Menší zoologická zařízení zastupuje Biopark Štít v okrese Hradec Králové.

7.5 Cykloturistika, agroturistika

Aktivní a udržitelné formy turistiky oslovují stále více návštěvníků a jinak je tomu i na území Euroregionu Glacensis. Proto je potřeba pro tyto nové formy turistiky připravit i potřebnou infrastrukturu a disponovat dostatečnou sítí.

Rozvoji cykloturistiky na území EG napomáhá rozmanitost její krajiny. Nížinné oblasti okresů Pardubice, Hradec Králové nebo Jičín jsou díky nenáročnému rovinatému terénu velice vhodné pro méně zdatné cyklisty, v horských oblastech Krkonoš, Orlických hor nebo Hrubého Jeseníku si na své přijdou naopak náročnější příznivci horských kol. Síť cyklotras různých tříd (I. - IV. třída dle KČT) je na celém území velmi hustá a řada těchto cyklotras má přeshraniční česko-polský charakter. Z nejvýznamnějších cyklotras I. třídy prochází k 1. 1. 2015 územím regionu následující:

- cyklotrasa č. 1 v okrese Chrudim (Kutná Hora – Brno)
- cyklotrasa č. 2 (Labská) podél toku Labe (v EG od Vrchlabí, po hranici se Středočeským krajem).

Velký přeshraniční význam má dálková cyklotrasa č. 27 (Kladská stezka), která se v Jaroměři napojuje na Labskou cyklotrasu a měla by propojovat území Královéhradeckého kraje s Polskem (Kladskou kotlinou). Tato trasa do budoucna disponuje potenciálem stát se jednou z tras sítě Eurovelo, jako součást cykloturistického propojení Mnichova a Varšavy. Specifickým druhem infrastruktury pro cykloturistiku jsou tzv. singltreky, které si v posledních letech získávají stále větší oblibu. Jednosměrné úzké stezky povětšinou lesním terénem jsou rájem pro horskou cyklistiku. Na území EG tento typ cyklotras zastupují např. tratě na Dolní Moravě (okres Ústí nad Orlicí, 3,5 km), v okolí Trutnova (cca 22 km), v okolí Chrudimi (1,5 km) nebo ve Vysokém Mýtě.

Šetrnost a ohleduplnost vůči přírodě a životnímu prostředí je hlavním znakem agroturistiky. Pro tento typ turistiky je typické trávení volného času ve venkovských oblastech, spojené např. s jízdou na koni, péčí o hospodářská zvířata a využívání místních surovin. Ubytování na ekofarmách, biofarmách

a v podobných zařízeních je rozšířené po celém území Euroregionu Glacensis. Výčet jednotlivých zařízení by byl velmi dlouhý, povětšinou se jedná o drobná zařízení s ubytováním pro maximálně několik desítek lidí. Bohužel v této oblasti cestovního ruchu prozatím chybí relevantní statistická data pro reálné vyhodnocení rozvoje agroturistiky v území.

7.6 Kulturní, sportovní a společenské akce

Důležitou součástí výkonů turistického ruchu v území jsou také jednorázové akce různého charakteru, které ovšem často nejsou spojeny s odpovídajícím počtem návštěvníků ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních, což je kolikrát dáno i časovým trváním dané akce (víkend, 1 den či jen několik hodin). Těchto akcí se přitom často účastní tisíce až desetitisíce návštěvníků.

Významné kulturní akce, kromě jednorázových představení a koncertů, většinou mají delšího trvání, ať už v podobě vícedenních hudebních, folklorních nebo divadelních festivalů, či ještě déle trvajících výstav. Pro dlouhodobý rozvoj cestovního ruchu v území mají jednoznačně největší význam akce konané pravidelně každý rok. V Tabulce č. 30 níže jsou vybrány nejvýznamnější kulturní festivaly dlouhodobě pořádané na území Euroregionu Glacensis.

Tabulka č. 30 – Přehled kulturních akcí

kulturní akce	místo	náplň
Brutal assault	Jaroměř	hudební festival
Rock for people	Hradec Králové	hudební festival
Jazzinec	Trutnov	hudební festival
Romantický Hrádek	Hrádek u Nechanic	festival vážné hudby
Mezinárodní folklorní festival Červený Kostelec	Červený Kostelec	folklorní festival
Divadlo evropských regionů	Hradec Králové	divadelní festival
Jiráskův Hronov	Hronov	divadelní festival
Mezinárodní horolezecký filmový festival	Teplice nad Metují	filmový festival
Novoměstský hrnc smíchu	Nové Město nad Metují	filmový festival
Poláčkovo léto	Rychnov nad Kněžnou	divadelní festival
Mezinárodní hudební festival F. L. Věka	Orlické hory	festival vážné hudby
Folklorní festival Pardubice – Hradec Králové	Pardubice, Hradec Králové	folklorní festival
GRAND festival smíchu	Pardubice	divadelní festival
Pardubické hudební jaro	Pardubice	festival vážné hudby
Tomášková a Nováková hudební Skuteč	Skuteč	festival vážné hudby
Mezinárodní hudební festival Letohrad	Letohrad	hudební festival
JamRock	Žamberk	hudební festival
Smetanova Litomyšl	Litomyšl	festival vážné hudby
Loutkářská Chrudim	Chrudim	festival loutkového divadla
Mezinárodní folklorní festival Šumperk	Šumperk	folklorní festival
Čokoládové lázně	Velké Losiny	multižánrový festival

Zdroj: vlastní šetření

Co se týče tradičních sportovních akcí, jejich výběr na území celého EG je velmi bohatý a pestrý. Počtem sportovních klání s mezinárodním významem nad ostatními místy euroregionu vyniká krajské město Pardubického kraje Pardubice. Určitě nejvýznamnější akcí zde konanou je pravidelně každý rok v říjnu Velká Pardubická steeplechase, nejtěžší překážkový dostih v kontinentální Evropě. V roce 2020 se poběží již její 130. ročník. V pravidelném podzimním termínu se každý rok koná také závod motocyklů na ploché dráze o Zlatou přilbu města Pardubic – nejstarší závod svého druhu na světě se špičkovou mezinárodní konkurencí. V Pardubicích se dále pravidelně každý rok koná Pardubická juniorka - mistrovství ČR staršího dorostu v tenise, Czech open – největší český šachový turnaj, a Pardubický vinařský půlmaraton – tradiční mistrovství ČR v půlmaratonu. V horských střediscích, zejména v Krkonoších (výjimečně i v Orlických horách) se nepravidelně konají některé závody světového poháru v alpském lyžování, akrobatickém lyžování, či snowboardingu. Obrovskou tradici i návštěvnost mají závody ME v autokrosu v Nové Pace, stejně jako legendární závod silničních motocyklů 300 zatáček Gustava Havla v Hořicích. Čas od času díky velkým multifunkčním arénám hostí Pardubice nebo Hradec Králové i velké jednorázové sportovní akce typu Mistrovství světa nebo Evropy, a to v široké škále kolektivních i jiných sportů.

Z hlediska nejsledovanějších kolektivních sportů hrají v roce 2020 nejvyšší soutěže v daném odvětví hokejisté Hradce Králové a Pardubic (návštěvnost se pohybuje v rozmezí 4 000 – 10 000 diváků na každé utkání), fotbalistky Pardubic, házenkáři Jičína, basketbalisté Svitav, Pardubic a Hradce Králové, basketbalistky Hradce Králové a Trutnova, florbalisté Pardubic, florbalistky Jičína a futsalisté Chrudimí a Vysokého Mýta.

Společenské akce jsou reprezentovány zejména kongresovou turistikou. Její rozvoj je často silně vázán na přítomnost dostatečných kapacit ubytování v hotelech vyšších kategorií, jichž je však na území EG nedostatek, a to překvapivě i v krajských městech Pardubice a Hradec Králové. I proto se podstatná část společenských akcí a kongresů koná i mimo přirozeně nejvyhledávanější krajská města, v horských oblastech okresu Trutnov, které disponují největší kapacitou ubytování vyšší kvality (čtyř a pětihvězdičkové hotely).

ČSÚ sleduje počet konferenčních akcí v hromadných ubytovacích zařízeních na úrovni krajů. Ze získaných dat, která nelze reálně interpretovat pro Jesenicko-Šumperskou oblast, pro rok 2018 plyne, že v Královéhradeckém kraji se v tomto roce uskutečnilo 352 konferencí s 35 324 účastníky a v Pardubickém kraji 447 akcí s 49 860 účastníky. Oproti roku 2013 je to v obou případech jen mírný nárůst těchto hodnot, které se v průběhu posledních let významně nemění.

7.7 Propagace turistických atraktivit

Kromě turistických informačních center (viz kapitola 7.2), která se starají o propagaci přírodních i kulturních turistických atraktivit zejména na lokální úrovni, jsou hlavními hybateli propagace cestovního ruchu na území Euroregionu Glacensis organizace zabývající se destinačním managementem, jejichž územní působnost je daleko větší. Tyto subjekty mají za úkol zajišťovat koordinaci a kooperaci poskytovatelů služeb cestovního ruchu na daném území (destinaci) za účelem efektivnějšího řízení turismu v daném regionu.

K 31. 1. 2020 působila na území EG jediná certifikovaná organizace destinačního managementu (DMO) na krajské úrovni – **Destinační společnost Východní Čechy (DSVČ)**, která je tak nejvýznamnější organizací propagující cestovní ruch a věnující se destinačnímu managementu na území euroregionu. DSVČ, sídlící v Pardubicích, byla jako zájmové sdružení právnických osob založena v roce 2008 a jejím hlavním předmětem činnosti je realizace aktivit směřujících k rozvoji destinace Pardubického kraje na trhu cestovního ruchu. Územní působností DSVČ je tedy Pardubický kraj. Při DSVČ dále fungují East Bohemia Convention Bureau (kancelář zabývající se podporou a propagací subjektů poskytujících služby v oblasti kongresové, korporátní a incentivní turistiky) a East Bohemia Film Office snažící se podpořit turistický ruch v regionu prostřednictvím filmu (vyhledávání vhodných filmových lokací pro tvůrce).

Dne 28. 2. 2020 vznikla na území EG druhá organizace destinačního managementu na krajské úrovni – Centrála cestovního ruchu Královéhradeckého kraje, z. s. (v době tvorby tohoto dokumentu není certifikována). Jejím úkolem bude koordinovat aktivity v oblasti propagace cestovního ruchu a uvádět do praxe strategii Královéhradeckého kraje v této oblasti.

Hustota destinačních společností nižší třídy je oproti jiným oblastem ČR velmi vysoká. Na území EG působí následující oblastní a lokální organizace destinačního managementu:

- Kladské pomezí, o. p. s. (sídlo Náchod)
- Českomoravské pomezí (sídlo Litomyšl)
- Hradecká kulturní a vzdělávací společnost, s. r. o. (sídlo Hradec Králové)
- Chrudimsko-Hlinecko, z. s. (sídlo Chrudim)
- Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu (sídlo Jeseník, působnost i na území EG, vč. Jeseníky Film Office)
- Krkonoše – svazek měst a obcí (sídlo Vrchlabí)
- Orlické hory a Podorlicko (sídlo Rychnov nad Kněžnou)
- Pardubicko – Perníkové srdce Čech, z. s. (sídlo Pardubice)
- Podzvičinsko, z. s. (sídlo Hořice)
- Společnost pro destinační management Broumova (sídlo Broumov)
- Sdružení Český ráj, z. s. (sídlo Turnov)
- Revitalizace Kuks, o. p. s. (sídlo Kuks)
- Kralický Sněžník o. p. s. (sídlo Králíky).

8 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Česká republika se věnuje ochraně životního prostředí kontinuálně již mnoho let. Každý rok do ní investuje mnoho miliard korun. Nejnižší souhrnná investice v posledních 15 letech byla ze strany ČR v roce 2007, a to ve výši necelých 20 mld. Kč, naopak nejvyšší investice byla v roce 2015, která činila více než 40 mld. Kč. Viz. Tabulka č. 31. Tyto prostředky jsou rozděleny do:

- ochrany ovzduší a klimatu,
- nakládání s odpadními vodami,
- nakládání s odpady,
- ochrany a sanace půdy, podzemních a povrchových vod,
- omezování hluku a vibrací (kromě ochrany pracovišť),
- ochrany krajiny a biodiverzity (druhová rozmanitost).

Intenzivní zemědělství a nedostatek přirozené vegetace v krajině působí na znečišťování vod, degradaci půdy a její erozi. V posledních letech oblast životního prostředí výrazně ovlivňuje nižší úhrn dešťových srážek, který způsobuje jednak potíže se zásobami podzemních vod, ale také například mění strukturu lesů. Více popsáno v dílčích kapitolách.

Tabulka č. 31 – Přehled investic ČR do ochrany životního prostředí (tis. Kč)

	Celkem	z toho					
		Ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ochrana a sanace půdy, podzemních a povrchových vod	omezování hluku a vibrací (kromě ochrany pracovišť)	ochrana krajiny a biodiverzity (druhová rozmanitost)
2014	31 390 275	9 498 071	11 375 974	4 967 963	1 780 352	879 181	401 664
2015	40 109 604	13 114 795	15 189 426	5 644 701	2 150 934	737 988	559 524
2016	25 475 951	9 548 945	8 561 377	3 292 951	1 568 028	478 952	177 625
2017	35 423 206	17 831 713	9 106 525	3 354 199	2 186 242	589 516	190 174
2018	31 027 855	9 364 272	9 879 247	5 476 202	2 427 839	907 264	316 494

Zdroj: ČSÚ

8.1 Typy krajiny v území

Na území EG se dle využití nacházejí všechny typy krajiny, tedy zemědělská, lesozemědělská, lesní, rybníční, urbanizovaná, krajiny horských holí a krajiny bez vymezeného pokryvu.

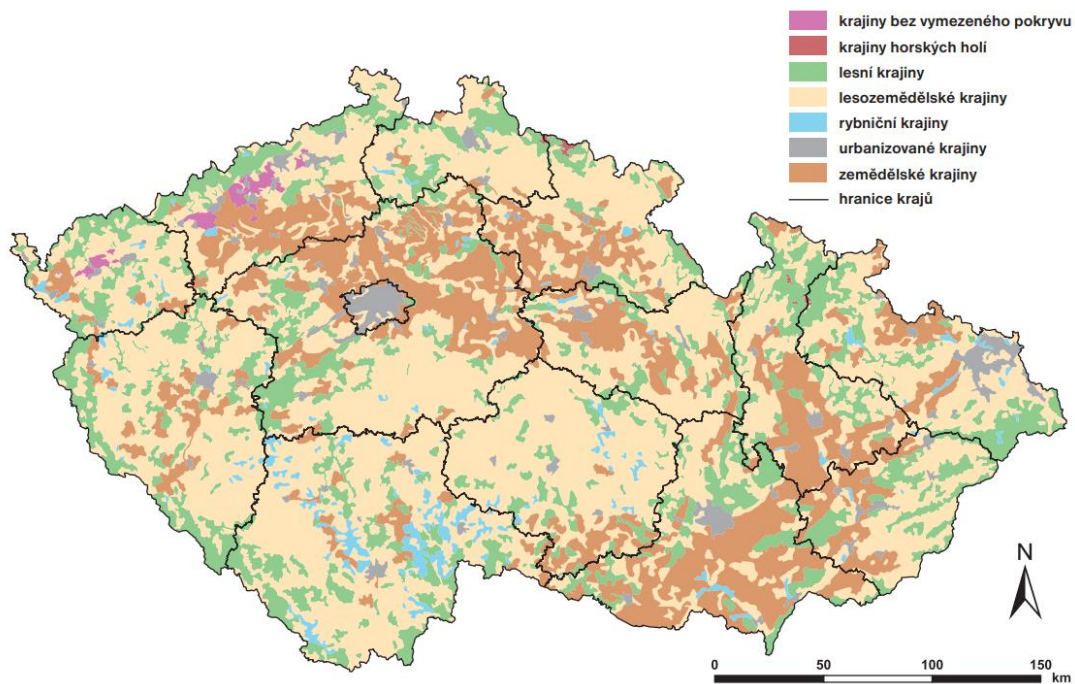
Z pohledu typu krajiny dle využití území, je plocha Královéhradeckého a Pardubického kraje především kombinací krajiny zemědělské a lesozemědělské – viz. Obrázek č. 1 – Typy krajiny dle využití. Kolem velkých měst, jako jsou Hradec Králové, Jaroměř, Dvůr Králové n. L., Jičín, Pardubice, Rychnov n. K., Chrudim, Ústí n. O nebo Česká Třebová, je plocha urbanizované krajiny. V nižších polohách se vyskytují plochy rybníční krajiny, je tomu především severozápadně od Pardubic a jihozápadně od Náchoda. Významnou lokalitou je jihovýchod od Hradce Králové, kde se nachází poměrně velká plocha lesní krajiny, důležitá pro čistotu ovzduší v aglomeraci dvou největších měst EG, Hradce Králové a Pardubic. Další větší komplexy lesní krajiny se nachází především v horských oblastech – Krkonoších a Orlických horách. V této oblasti dvou krajů EG stojí ještě za zmínku oblast

krajiny horských holí, která se nachází pouze v části Královéhradecké, v oblasti Krkonošského NP. Jesenicko-Šumperská část je oproti předchozí popisované části EG rozdílná, je zde jedna plocha urbanizované krajiny v okolí Šumperka. Zbylá krajina je především lesní a lesozemědělská.

Pokud se podíváme na EG dle typu reliéfu, tak největší plochu zaujímá krajina vrchovin (Hercynica) – významnější část je v Královéhradeckém kraji. V Pardubickém kraji převládá krajina rozřezaných tabulí v oblasti Vysoké Mýto – Litomyšl – Svitavy – Rychnov n. K. V okolí Pardubic se vyskytuje krajina váťých písků a ve větší míře se směrem k Hradci Králové a dál táhne krajina širokých říčních niv, to vše je na ploše Východolabské tabule (detailně ukazuje Obrázek č. 2 – Typy krajiny dle reliéfu). V horských oblastech Krkonoš a Orlických hor se můžeme setkat s krajinou výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů. Větší zastoupení těchto ploch je také v okrese Šumperk (Kralický sněžník, Hrubý Jeseník) a na území obce Bílá Voda (Rychlebské hory). Drobné plochy krajiny skalních měst se vyskytují na území Broumovské vrchoviny, konkrétně jde o Broumovské stěny a Adršpašsko-teplické skály. V Pardubickém kraji jde například o území Toulouvcových Maštálí.

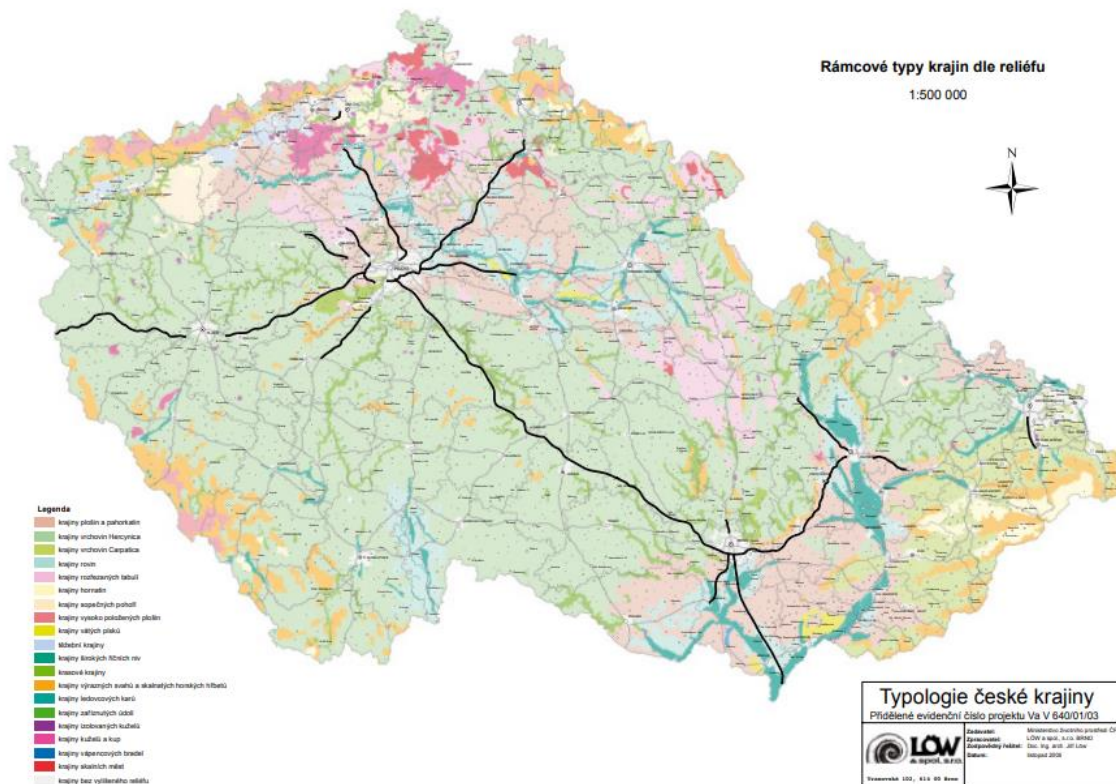
V rámci sekundárního porovnání EG se analýza zaměřuje na poměry ploch – lesní a orné půdy a vodních ploch. ČSÚ udává k 31. 12. 2014 za celý EG (z důvodu nedostupnosti dat za obce jsou pro srovnání uváděny hodnoty za celý okres Jeseník) výměru zemědělské plochy 627 683 ha. Celorepubliková evoluce v poklesu výměry zemědělské plochy je adaptabilní i na EG, kde došlo do roku 2018 k poklesu výměry zemědělské půdy o 1 808 ha. K poklesu předmětné výměry došlo podílově ve všech částech EG. Z výměry zemědělské plochy tvoří v roce 2018 téměř 68 % plocha orné půdy a 2,6 % výměry tvoří vodní plochy. Nejvíce orné půdy je v Pardubickém kraji, v roce 2018 činí 194 210 ha a největší část vodní plochy zaujímají v Královéhradeckém kraji, v roce 2018 to je plocha 7 668 ha. Naopak okres Šumperk je nejlesnatější částí EG, výměra lesní plochy v roce 2018 činí 63 867,10 ha, tato výměra se od roku 2014 téměř nezměnila. Výměry jednotlivých druhů ploch znázorňují Grafy č. 5, 6, 7 a 8.

Obrázek č. 1 – Typy krajiny dle využití

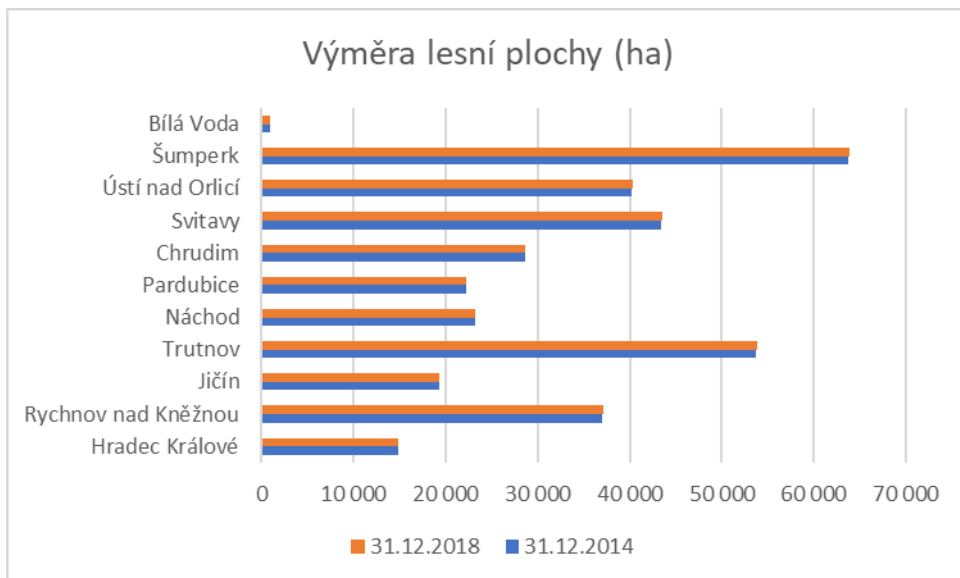
Zdroj: MŽP (Příroda a krajina České republiky, Zpráva o stavu 2009)

Obrázek č. 2 – Typy krajiny dle reliéfu

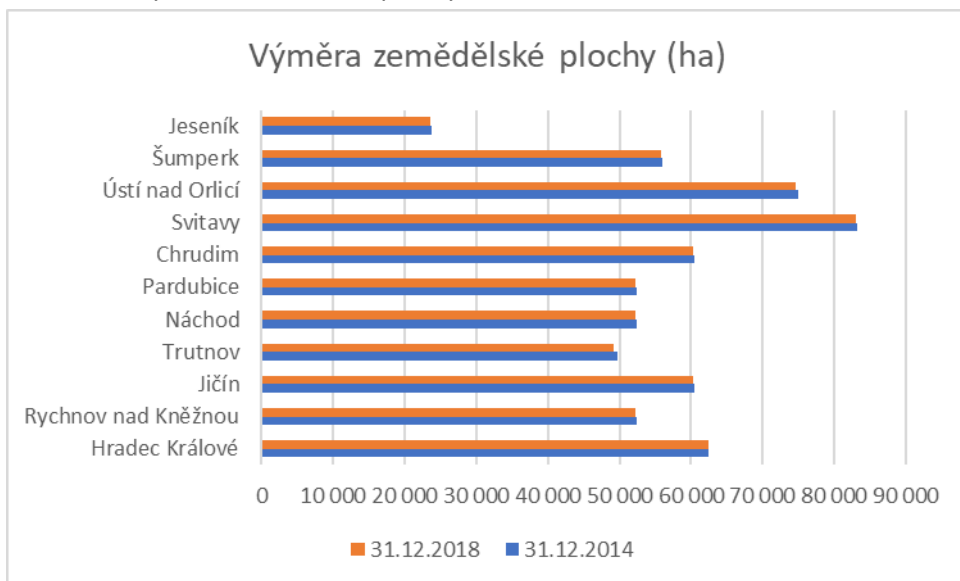
Zdroj: UUR (Typologické členění krajín České republiky – Urbanismus a územní rozvoj 6/2008)

Graf č. 5 – Výměra lesní plochy

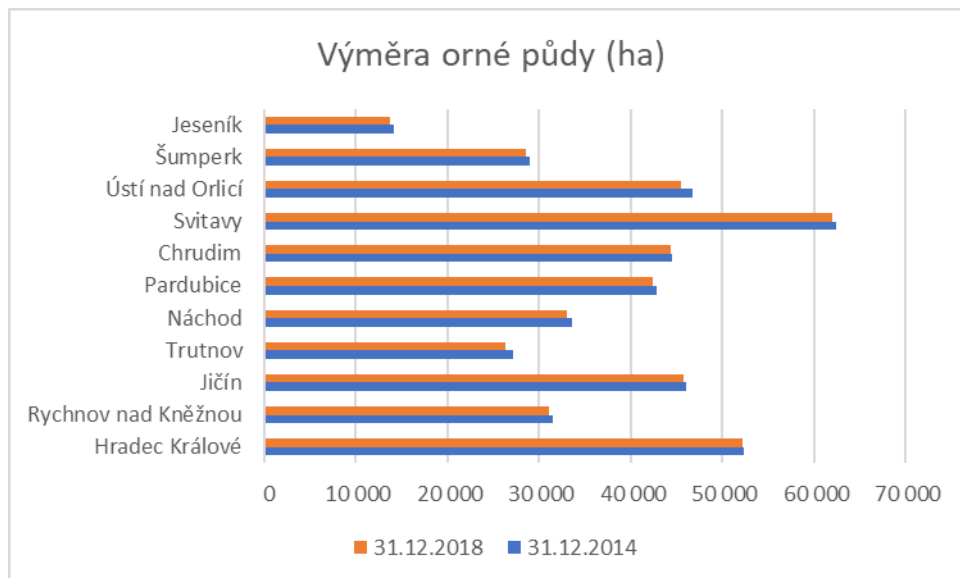
Zdroj: ČSÚ

Graf č. 6 – Výměra zemědělské plochy

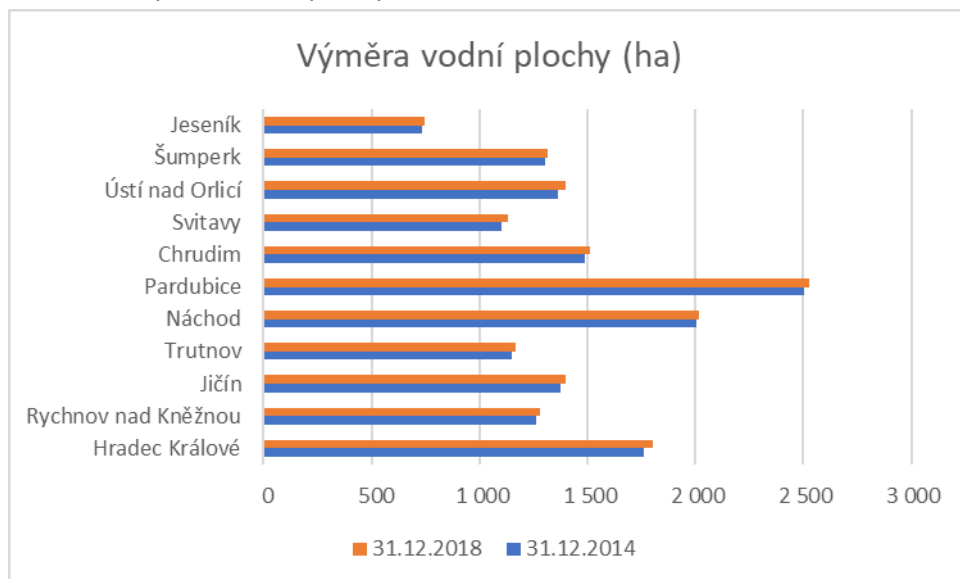
Zdroj: ČSÚ

Graf č. 7 – Výměra orné půdy

Zdroj: ČSÚ

Graf č. 8 – Výměra vodní plochy

Zdroj: ČSÚ

8.2 Typy půd, eroze půdy

Hloubka půdního profilu na území EG koresponduje s typem využití půdy. V lokalitách zemědělské krajiny se půda vyznačuje svojí vysokou hloubkou, v oblastech lesozemědělské až lesní krajiny je půda spíše hluboká až středně hluboká, zbylé lokality, především horské a podhorské, jsou půdy hluboké, středně hluboké a mělké. Na Obrázku č. 3 – Hloubka půdy jsou též znázorněny plochy s mělkou půdou.

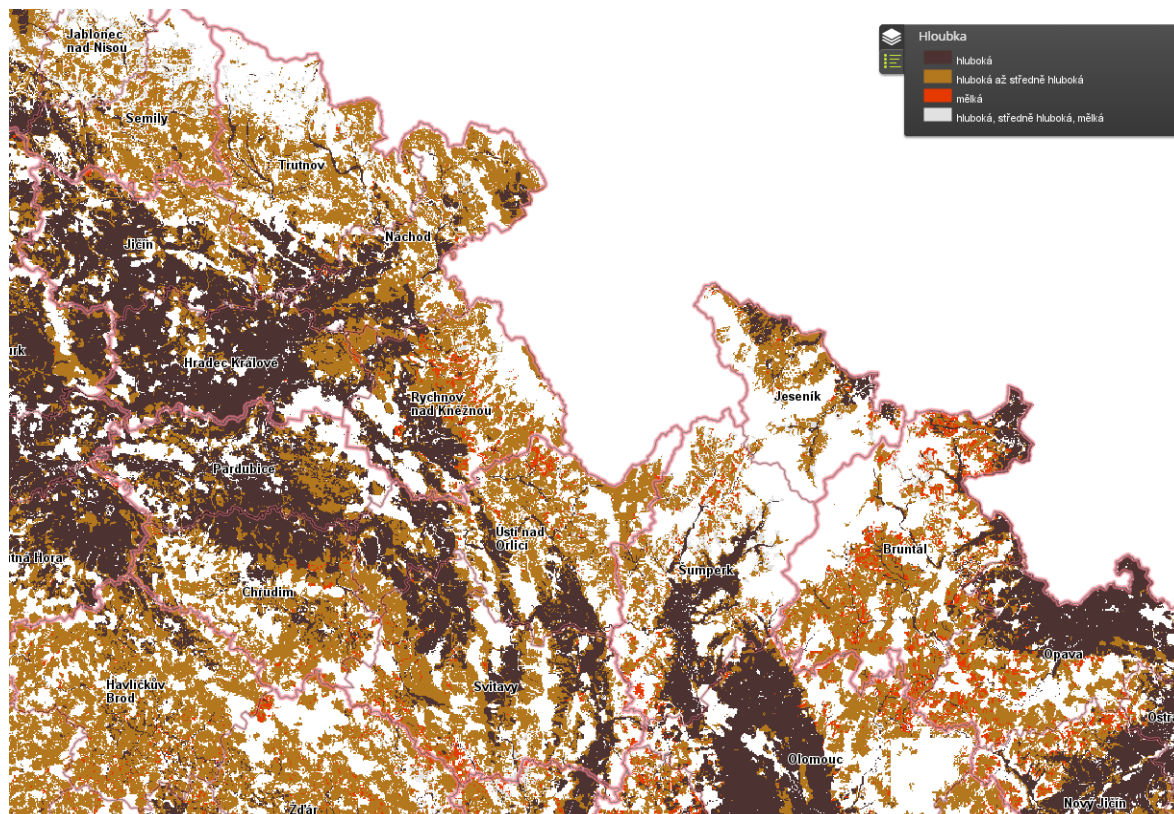
Erodivaná půda může být důsledkem hned několika vlivů, podle nichž se dělí na vodní erozi, větrnou erozi a erozi zpracováním půdy.

Vodní eroze je charakterizována dlouhodobými průměrnými smyvy půdy. Na území Pardubického kraje je 15,63 % plochy extrémně ohrožená, činí to 41 595,19 ha plochy s tím, že nejvíce tomu je v okrese Svitavy, naopak okres Pardubice má velmi slabou ohroženost. Celkově v Pardubickém kraji je téměř 33 % plochy velmi slabě ohrožená. Královéhradecký kraj má dokonce 37 % plochy velmi slabě ohrožená a extrémně ohrožená plocha je 35 404,66 ha, což tvoří 12,87 % plochy kraje. V okrese Šumperk je téměř 55 % plochy velmi slabě ohrožená vodní erozí, činí to plochu 29 721,58 ha, a extrémně ohrožená plocha činí 7 636,08 ha. Obec Bílá Voda je z 80 % velmi slabě ohrožená a pouze 1,71 % plochy, tedy 7,33 ha je extrémně silně ohrožená vodní erozí.

Potencionální ohroženost větrnou erozí eviduje od roku 2019 Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (dále jen „VÚMOP“). Pardubický a Královéhradecký kraj je přibližně z 80 % bez ohrožení větrnou erozí. Okres Šumperk je na necelých 70 % bez ohrožení a celých 17,77 % plochy půdy je náchylné k větrné erozi. Obec Bílá Voda v okrese Jeseník je v tomto směru velkým protikladem celému zbytku EG, více než 62 % plochy, což činí 36,71 ha, je potencionálně neohroženější, co se týče větrné eroze, a více než jedna čtvrtina půdy je k této erozi pouze náchylná.

Degradace půdy utužením podorničí negativně ovlivňuje produkční a mimoprodukční funkce půdy. Tato degradace mimo jiné zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy. V celém EG je vysoká potencionální zranitelnost spodních vrstev půdy utužením na úrovni 16 – 21 % plochy. Středně ohrožených je přibližně dalších 50 % plochy.

Obrázek č. 3 – Hloubka půdy

Zdroj: <https://mapy.vumop.cz/>

8.3 Zadržování vody v krajině, protipovodňová ochrana

VÚMOP ve svých statistikách vymezuje půdy vysychavé na základě využitelné vodní kapacity. V celém EG se nenachází žádná plocha s vysychavou půdou. Naopak trvale zamokřených půd je na území EG v průměru 2,6 % plochy, s tím, že do průměru nebyla započítána obec Bílá Voda, jejíž hodnota trvale zamokřených půd je 0,27 %, což odpovídá výměře 1,13 ha.

Dle Českého hydrometeorologického ústavu (dále jen „ČHMÚ“) je k lednu 2020 v Pardubickém a Královéhradeckém kraji mimořádně podnormální vydatnost pramenů. V okrese Šumperk je stav vydatnosti pramenů silně podnormální a v obci Bílá Voda je stav pouze mírně pod normou. Podzemní stav vody je v EG taktéž pod normálem, až na Šumpersko a Bílou Vodu, tam je stav podzemní vody v normálu.

K 5. 3. 2020 ČHMÚ zveřejnil mapu (Obrázek č. 4 – Využitelná vodní kapacita) se zásobou využitelné vodní kapacity. Z EG je na tom v daném ohledu nejhůře okres Pardubice, naopak nejlépe okres Ústí nad Orlicí. Zbylé oblasti EG mají více než 50 % využitelnost vodní kapacity. MŽP ve Zprávě o životním prostředí ČR za rok 2018 uvádí kritickou situaci stavu půdní vody, která v srpnu 2018 klesla pod 10 % využitelnost vodní kapacity půdy.

Na zadržování vody v krajině myslí též OSN. Informační centrum OSN v Praze představilo program rozvoje na roky 2015 – 2030. Skládá se ze 17 Cílů udržitelného rozvoje, mezi něž patří i problematika udržení vody v krajině a celkově klimatologická opatření. Na aktuální potřeby a vzniklé situace klimatických změn reagují taktéž regiony ČR. V minulosti byly vodní toky usměrňovány, stavěly se hráze, vytvářely nádrže a vždy se vše přizpůsobovalo rozvoji a novým zastavěným oblastem. V dnešní době je situace jiná a regiony se zaměřují naopak na zadržování vody v osídlených oblastech, vystavují suché poldry, kde vodní toky přirozeně meandrují a zamezují neřízeným povodním, snaží se ochránit podzemní vody a vytvářejí pobídky pro využití dešťové vody.

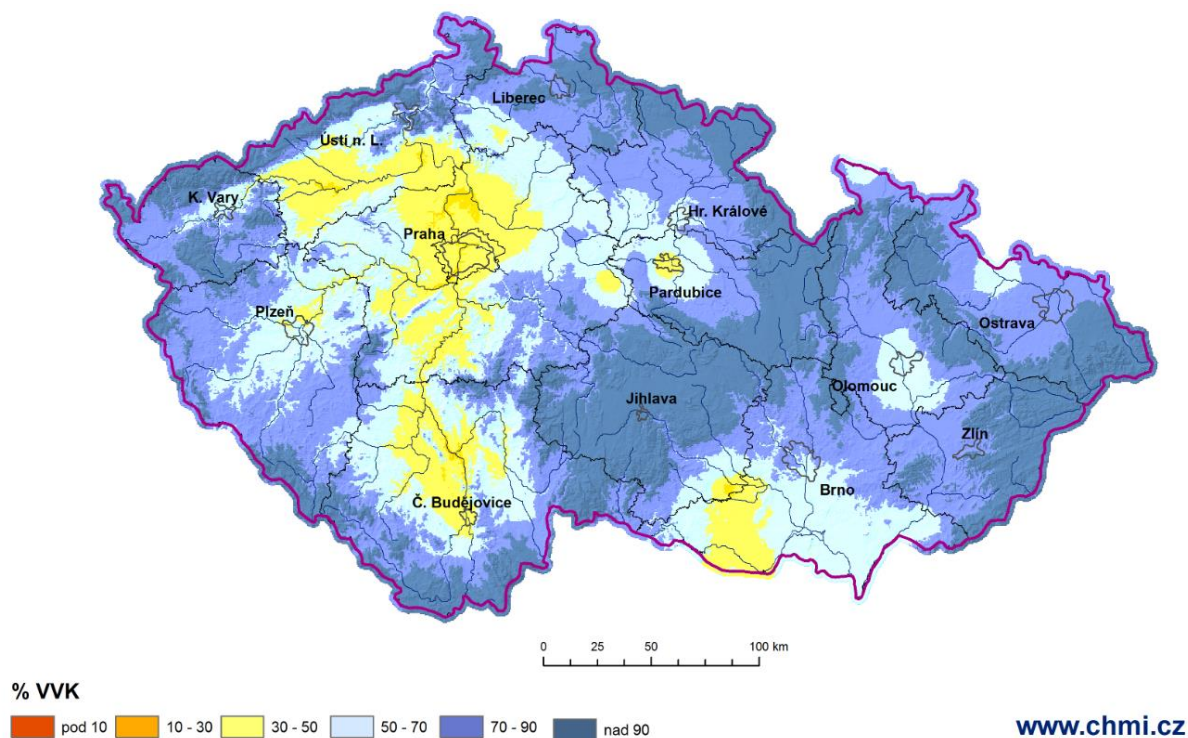
Zadržování vody v krajině je podporováno řadou národních dotací, preventivní investiční opatření se soustředí především na budování technických prvků. Dále jsou z EU zpřísňovány legislativní podmínky k členění souvislých zemědělských ploch, tedy, má docházet k obnově remízků, teras a dalších krajinných prvků, nepoužívat širokořádkové plodiny, tedy erozně nebezpečné plodiny (typu kukuřice) na svažitě půdě apod.

V EG se nachází povodí řek Labe a Moravy a v okresech Jeseník a Náchod povodí řeky Odry. Ochrana před povodněmi je obecně potřebná. Kvůli nadměrnému suchu, následně při vydatných deštích, není voda schopná se vsáknout do degradované půdy a odtéká tak z půdy pryč a dochází k lokálním povodním. Druhým důvodem jsou velké plochy betonu a asfaltu, tzv. urbanizace krajiny, které především ve městech neumožní vsakování vody do půdního podloží. Plocha záplavového území se za poslední roky zvětšuje téměř ve všech povodí řek. Základní právní normou ochrany před povodněmi je zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon). Záplavová území se vyskytují téměř kolem každé řeky a říčky na území EG. V obci Bílá Voda se dle geoportálu MŽP záplavová oblast nevyskytuje.

Vlivem nadměrného sucha, tedy i stále se zvyšující průměrné teploty vzduchu, je z EG ohrožená oblast okresu Hradec Králové, okresy Pardubice, Chrudim, Svitavy, Šumperk a Jičín jsou mírně ohrožené a zbylé části EG jsou bez rizika ohrožení suchem. Dotčené znázorňuje Obrázek č. 5 – ČR dle míry ohrožení suchem.

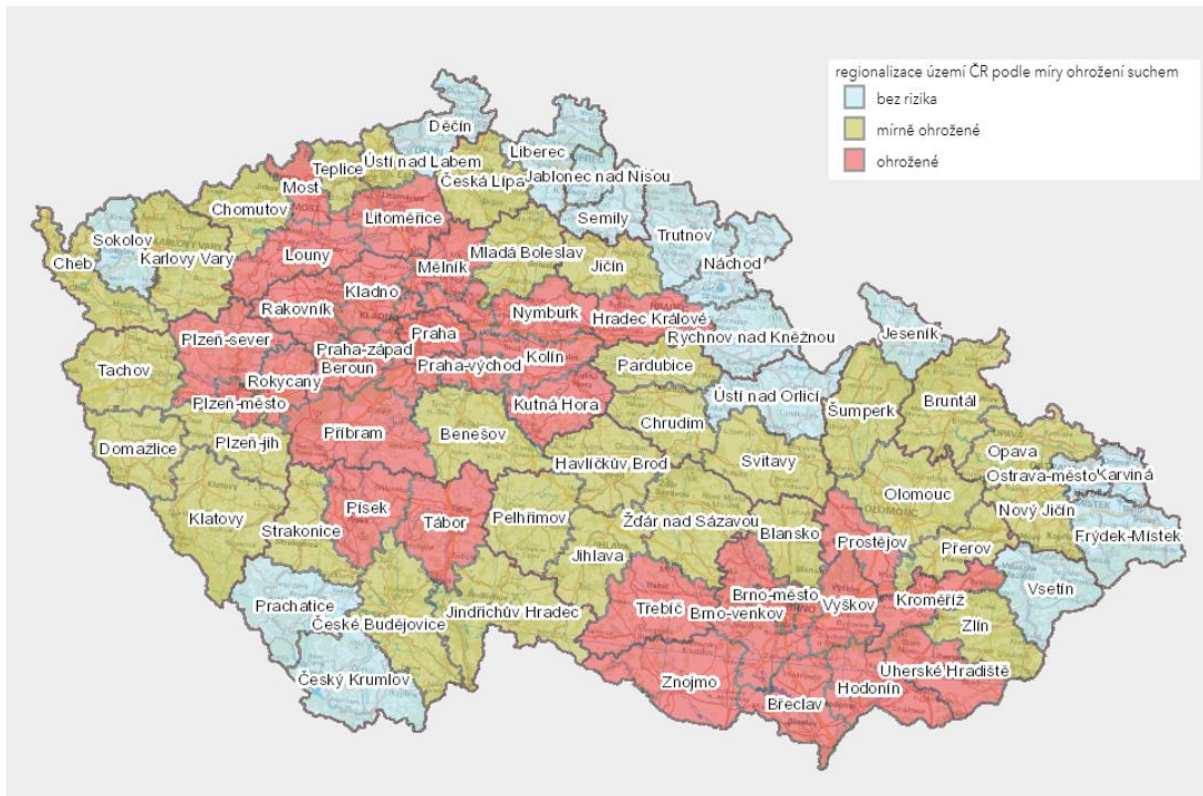
Konkrétní protipovodňová opatření byla na území EG realizována např. na okraji obce Žichlínek v Pardubickém kraji, kde byl vybudován tzv. suchý poldr. Jeho účelem je snížit kulminační průtok vodních toků, a tedy mít v případě potřeby řízený rozliv vody. V roce 2019 začala výstavba zemních hrází a železobetonových ochranných zdí vč. prvků mobilního zařízení skrze Třebovice – Česká Třebová v povodí řeky Třebovky – viz. Obrázek č. 6 – Část poldru v Žichlíniku. Další poldr se staví např. kousek od Seče na Chrudimsku, u Dobrušky se připravuje velký poldr Mělčany a také v údolí řeky Desné na Šumpersku se v roce 2018 začala budovat protipovodňová opatření blízka krajíně, jako jsou tůňe, mokřady, slepá ramena a taktéž poldry.

Obrázek č. 4 – Využitelná vodní kapacita (k 5. 3. 2020)

Zdroj: ČHMÚ

Obrázek č. 5 – ČR dle míry ohrožení suchem

Zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský

Obrázek č. 6 – Část poldru v Žichlíčku

Zdroj: Rozhlas Pardubice

8.4 Znečištění vod a ovzduší

Znečištění vodních toků je zaznamenáváno v Informačním systému statistiky a reportingu, který spravuje MŽP. V Pardubickém kraji je za roky 2017 – 2018 6 zdrojů znečištění vodních toků dle IRZ 2013 (úniky do vody a přenosy v odpadních vodách). V okrese Svitavy a Ústí nad Orlicí byly neznečištěné, popř. jen mírně znečištěné vodní toky. Na zbylém území Pardubického kraje jsou toky klasifikovány jako III. třída = znečištěná voda. V Královéhradeckém kraji se v horských oblastech vyskytují vody neznečištěné, popř. jen mírně znečištěné. Čím je lokalita více osídlena, je znečištění vodních toků vyšší, někdy dosahuje až V. třídy = velmi silně znečištěná voda. Dle IRZ 2013 se zde vyskytuje 7 zdrojů znečištění. V obci Bílá Voda se nevyskytuje žádný znečištěný vodní tok a v okrese Šumperk je převážná většina vodních toků v I. – II. třídě znečištění, tedy buď znečištěné nejsou nebo jen mírně.

Pojem znečišťování ovzduší (emise) zahrnuje celou řadu procesů, při nichž dochází k vnášení znečišťujících látek do ovzduší. Zdroje znečišťování ovzduší mohou být přírodního nebo antropogenního původu, přičemž hranice mezi těmito typy zdrojů není vždy úplně jednoznačná. Mezi zdroje přírodního původu se obvykle řadí např. sopečná činnost, požáry, produkce znečišťujících látek rostlinami apod. Antropogenními zdroji jsou lidské aktivity. Primárním znečišťováním ovzduší se rozumí vstup znečišťujících látek do ovzduší přímo ze zdrojů, zatímco sekundární znečišťující látky vznikají jako důsledek fyzikálně-chemických reakcí v atmosféře (ozon, sekundární aerosoly, většina NO₂ apod.), (zdroj: *portal.chmi.cz*). Emisní databáze (REZZO), kterou ČHMÚ eviduje, nejnověji za rok 2017, je souhrnně v kategorii REZZO 1 - 4 v Tabulce č. 32 – Emisní bilance REZZO 1 – 4 za rok 2017 vidět množství hlavních znečišťujících látek.

Hlavní zdroje znečištění se vyskytují převážně v okolí větších měst. Dle Integrovaného registru znečištění (dále jen „IRZ“) v roce 2017 jimi byli např. ČKD Kutná Hora, a.s. – strojírna Chrudim, NOVOKOV spol. s r.o., CZ LOKO, a.s. Provozovna Česká Třebová, Autocentrum BARTH - HK ŠC, ORLICKÁ ZEMĚDĚLSKÁ a.s. - hala drůbeže Štěpánovsko či Pivovar HOLBA, a.s. - provozovna Hanušovice. V roce 2018 jimi byli např.: Amcor Flexibles Nový Bydžov, s.r.o. – provozovna ZÁBĚDOV, Farma chovu prasat Nahořany, Královéhradecká provozní, a.s. - ČOV Hradec Králové.

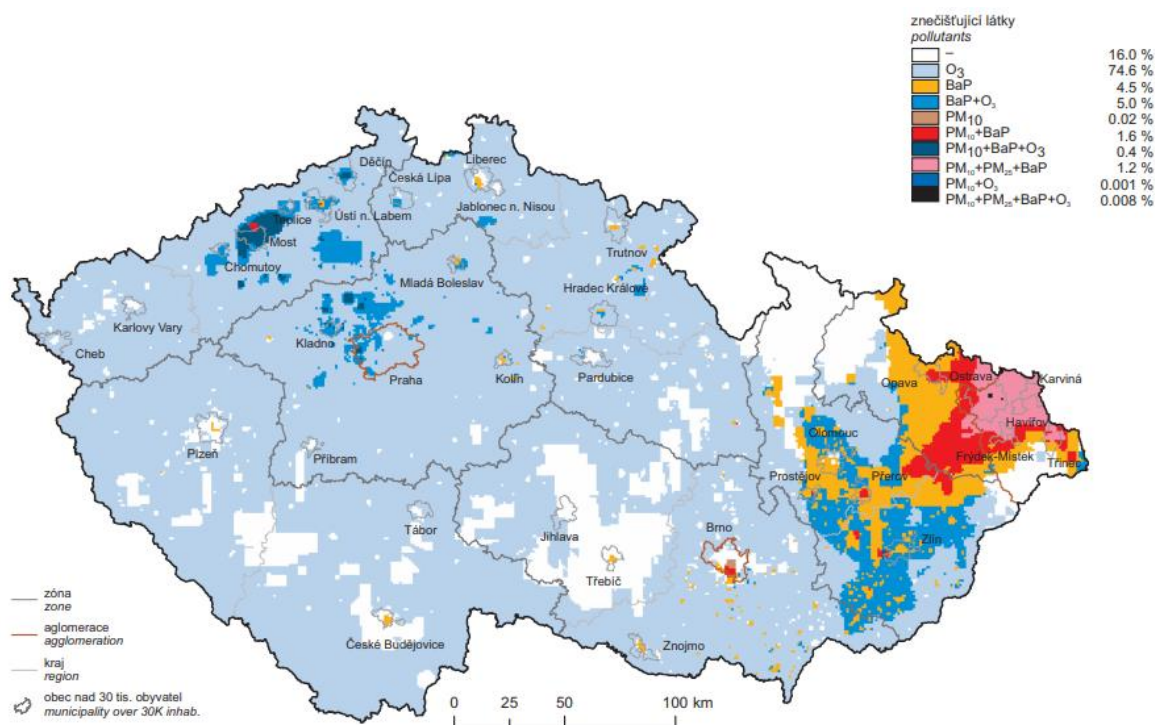
Za rok 2018 znázorňuje Obrázek č. 7 – Oblasti s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví vybraných skupin látek za rok 2018, lokality v ČR, které mají překročené imisní limity. Je vidět, že okres Šumperk a obec Bílá Voda patří mezi části bez výskytu znečišťujících látek. Na většině území má překročenou hodnotu ozon (O₃), tento neprospěšný plyn bývá součástí zejména fotochemického neboli suchého smogu, tedy v lokalitách s vysokou koncentrací výfukových plynů. Taktéž vzniká při požárech a spalování biomasy.

Tabulka č. 32 – Emisní bilance REZZO 1 – 4 za rok 2017

Lokalita	TZL (t/rok)		SO ₂ (t/rok)		NO _x (t/rok)		CO (t/rok)		VOC (t/rok)		NH ₂ (t/rok)	
	t/rok	%	t/rok	%	t/rok	%	t/rok	%	t/rok	%	t/rok	%
ČR	54 887,00	100,00	105 113,30	100,00	157 125,30	100,00	713 832,60	100,00	208 717,00	100,00	65 970,80	100,00
Královéhradecký kraj	3 391,80	6,18	4 196,00	3,99	4 965,70	3,16	36 832,20	5,16	13 426,00	6,43	4 841,60	7,34
Pardubický kraj	3 308,60	6,03	7 010,70	6,67	11 800,60	7,51	33 757,10	4,73	12 377,90	5,93	5 772,30	8,75
Olomoucký kraj	3 047,40	5,55	3 596,10	3,42	6 733,10	4,29	42 517,40	5,96	14 019,10	6,72	4 440,70	6,73

Zdroj: ČHMÚ

Obrázek č. 7 – Oblasti s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví vybraných skupin látek za rok 2018

Zdroj: ČHMÚ – Informační systém kvality ovzduší – Zpráva za rok 2018

8.5 Ochrana přírodních hodnot území

Chráněná území typu NP, CHKO atp. jsou z pohledu lokalizace více popsána v kapitole 7.3. Celková rozloha všech chráněných území EG (započítán celý okres Jeseník) činí v roce 2018 217 348 ha. Dílčí počty a rozlohy jsou detailněji uvedeny v Tabulce č. 33 – Přehled chráněných území a jejich rozloha a Obrázku č. 8 – Přehled velkoplošných a maloplošných zvláště chráněných území v ČR v roce 2018.

Na území EG se nachází několik stovek geologických lokalit – viz. Obrázek č. 9 – Mapa geologických lokalit na území EG. V Královéhradeckém kraji jich je 244, v Pardubickém 155, v okrese Šumperk 93 a v obci Bílá Voda jsou 2 geologické lokality.

V rámci celé ČR se vyskytují plochy přírodních biotopů, Obrázek č. 10 – Podíl plochy přírodních biotopů na území ČR v roce 2018 (%) přehledně ukazuje katastrální území s podílem jejich zastoupení. Z území EG je největší plocha s přírodními biotopy v lokalitě obce Bílá Voda a na Šumpersku, tedy převážně v odloučenějších lokalitách území.

Mezi další přírodní hodnoty území patří územní soustavy Natura 2000, mezi které se řadí Evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) a Ptačí oblasti. Plošně největší zastoupení těchto území se nachází na severu Královéhradeckého kraje, převládají zde EVL, a v okrese Šumperk, zde převládají Ptačí oblasti. Nemalý význam pro klima, udržení vody a života v krajině, mají mokřady. Jejich významná část se vyskytuje v Pardubickém kraji, v okolí Nasavrku, Chocně a Ústí n. O. V Královéhradeckém kraji se vyskytují v okrese Trutnov mezinárodně významné části přírody, jde o biosférickou rezervaci Krkonoše a mezinárodní geopark UNESCO – Český ráj. Mezi národní geoparky můžeme zařadit

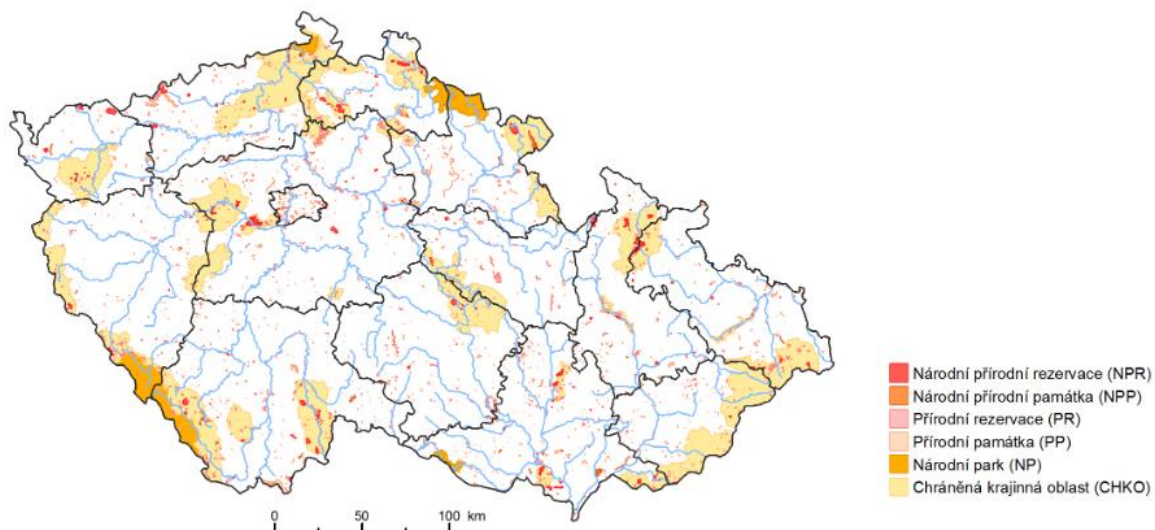
Broumovsko, okrajové části Českého ráje v Královéhradeckém kraji a Železné hory v Pardubickém kraji. Památných stromů je v EG nespočetné množství a za zmínku stojí, že jeden se vyskytuje též v obci Bílá Voda.

Tabulka č. 33 – Přehled chráněných území a jejich rozloha

Lokalita	Období	Národní parky	rozloha (ha)	Chráněné krajinné oblasti	rozloha (ha)	Maloplošná chráněná území									
						celkem	rozloha (ha)	v tom							
								národní přírodní památka	rozloha (ha)	národní přírodní rezervace	rozloha (ha)	přírodní památka	rozloha (ha)	přírodní rezervace	rozloha (ha)
ČR	31.12.2018	4	119 105	26	1 137 467	2 609	111 844	126	6 616	109	29 532	1 562	32 665	812	43 031
EG	31.12.2018	1	24 671	9	157 615	301	16 030	8	1 309	15	6 600	181	5 424	97	5 699
KHK	31.12.2018	1	24 671	3	70 999	136	8 845	2	1 017	5	2 392	92	3 916	37	1 520
PK	31.12.2018	0	0	3	39 118	108	2 970	2	225	3	1 543	62	1 191	41	3 012
Šumperk	31.12.2018	0	0	2	24 254	31	2 651	0	0	4	1 605	16	247	11	799
Jeseník	31.12.2018	0	0	1	23 244	26	1 564	4	67	3	1 060	11	70	8	368

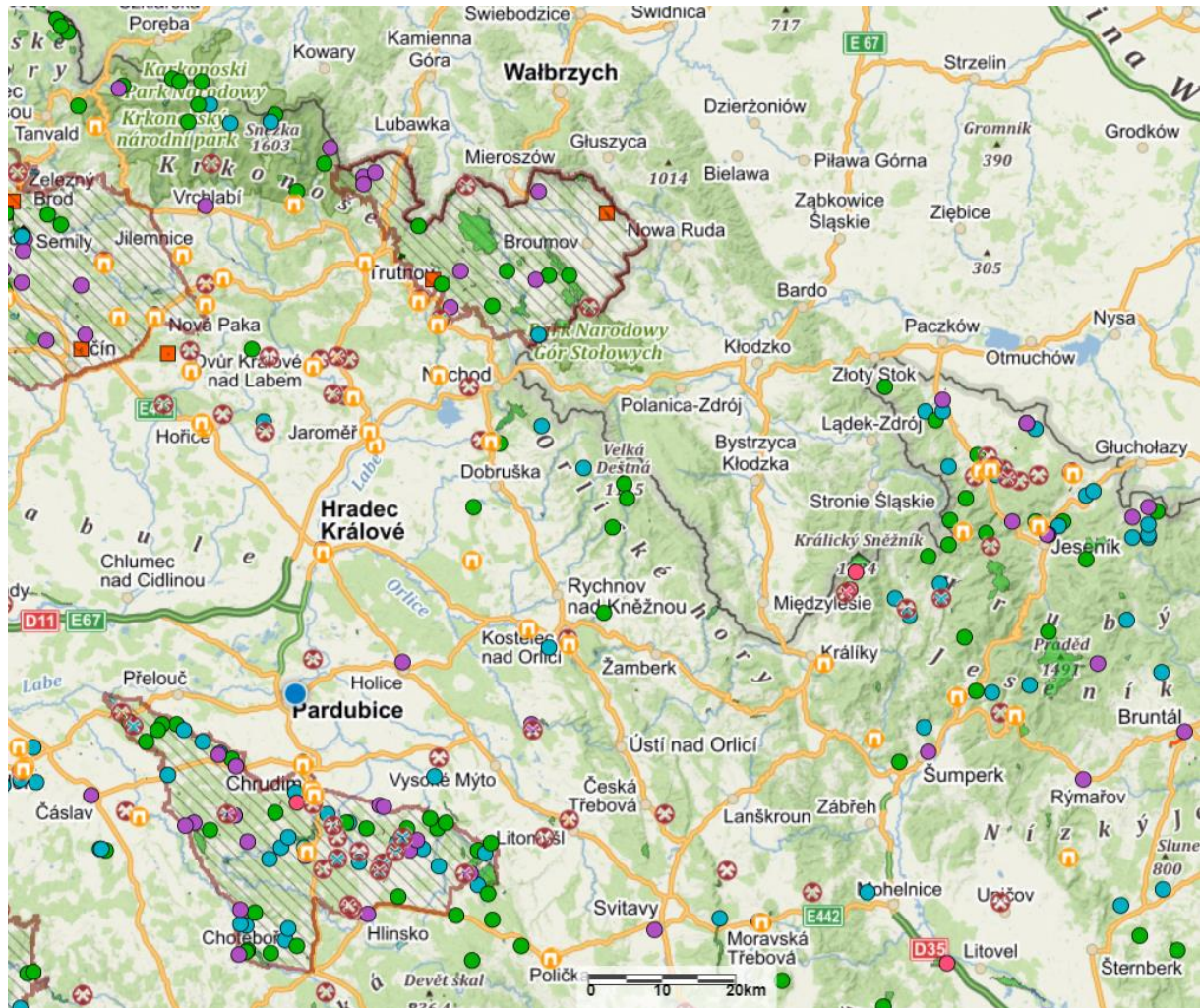
Zdroj: ČSÚ

Obrázek č. 8 – Přehled velkoplošných a maloplošných zvláště chráněných území v ČR v roce 2018

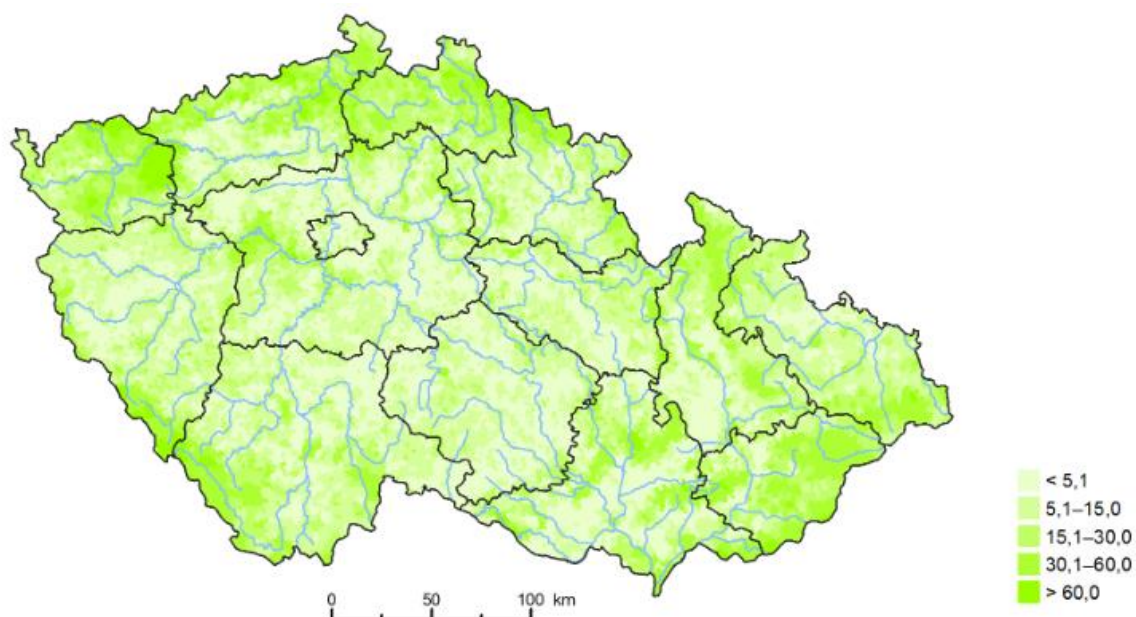
Zdroj: <https://issar.cenia.cz/prehled-klicovych-indikatoru-podle-hlavnich-temat/04-priroda/ochrana-prirody-2/>

Obrázek č. 9 – Mapa geologických lokalit na území EG

Zdroj: <https://mapy.geology.cz/zajimavosti/>

Obrázek č. 10 – Podíl plochy přírodních biotopů na území ČR v roce 2018 (%)

Zdroj: <https://issar.cenia.cz/prehled-klicovych-indikatoru-podle-hlavnich-temat/04-priroda/05-fragmentace-krajiny/>

8.6 Nakládání s odpady

Odpady jsou produktem prakticky veškeré lidské činnosti. Vznikají při průmyslové činnosti, stavební činnosti, zemědělství, dopravě i při běžném životě člověka v konzumní společnosti. Základní pravidla pro nakládání s odpady jsou stanovena zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcími právními předpisy. Cíle pro nakládání s odpady a opatření pro jejich dosažení jsou stanoveny Plánem odpadového hospodářství České republiky (POH ČR) pro období 2015 – 2024, který byl v souladu se zákonem o odpadech vydán formou nařízení vlády. S Plánem odpadového hospodářství ČR musí být v souladu také plány odpadového hospodářství krajů a plány odpadového hospodářství obcí v ČR.

V roce 2018 bylo v ČR vyprodukováno celkem 28 mil. tun odpadu, což je o 19,18 % více než bylo vyprodukováno v roce 2014. V Královéhradeckém kraji činila v roce 2018 celková produkce odpadů 1 676 863 tun odpadů, z toho více jak 61 tis. tun byl nebezpečný odpad. Ve všech sledovaných krajích dochází meziročně k nárůstu produkce odpadů. Jelikož nejsou dostupné informace za menší celky, než je kraj, je pro srovnání brán v potaz celý Olomoucký kraj. Dle MŽP a ČSÚ je průměrná produkce odpadu na obyvatele za rok 2018 3 045 kg v Královéhradeckém kraji, méně je tomu v Pardubickém kraji, tj. 2 889,48 kg odpadu, a naopak největší průměrná produkce na obyvatele je v Olomouckém kraji, více než 3 800 kg na obyvatele.

Údaje o nakládání s odpady jsou dostupné pouze za celou ČR. Dá se ale předpokládat, že trend nakládání s odpady v celorepublikovém měřítku je použitelný i na oblast EG. V roce 2014 bylo využito 41,46 % odpadu, v roce 2016 bylo procento využití nejvyšší, a to 55,18 %, a do roku 2018 došlo opět

k poklesu na 50,92 %, což odpovídá množství 19 691 221 tun. Byť se jedná o procentuálně nižší využití, množstevně se jedná o větší objem, než tomu bylo v roce 2016. Z celkového množství využitých odpadů jich je téměř 62 % využíváno v recyklaci a kompostování, méně než 6 % má energetické využití a cca 23 % odpadu je odstraňováno spalováním na pevnině a skládkováním. Detailněji problematiku znázorňuje Tabulka č. 34 – Přehled nakládání s odpady.

Dle MPO se na území EG nachází tyto spalovny odpadu:

- Fakultní nemocnice Hradec Králové (Hradec Králové)
- Hamzova odb. léčebna pro děti a dospělé (Luže – Košumberk)
- Nemocnice Pardubického kraje, a.s. (Pardubice)
- Marius Pedersen a.s. (Těchonín)
- Oblastní nemocnice Trutnov a. s. (Trutnov).

Tabulka č. 34 – Přehled nakládání s odpady

Lokalita	Nakládání s odpady celkem	využití celkem	%	z toho											
				využití odpadů (kromě energetického využití)		z toho		Energetické využití		Odstraňování celkem		z toho		zasypání	
					%	recyklace	kompostování (BRKO)		%		%	Spalování na pevnině	skládkování		
2014	ČR	30 876 896	12 802 542	41,46	9 552 410	74,61	6 239 170	300 019	1 016 414	7,94	4 601 284	35,94	79 130	3 418 594	x
2015	ČR	34 205 451	14 837 492	43,38	11 109 396	74,87	7 755 881	355 889	1 057 005	7,12	4 537 899	30,58	81 152	3 517 562	x
2016	ČR	34 484 528	19 028 051	55,18	11 343 800	59,62	8 375 039	477 629	1 032 496	5,43	3 885	0,02	423	3 800 384	6 651 755
2017	ČR	35 091 393	18 927 477	53,94	11 456 229	60,53	8 578 683	517 573	1 164 497	6,15	3 605 819	19,05	91 119	3 514 352	6 306 751
2018	ČR	38 669 446	19 691 221	50,92	12 185 790	61,88	10 133 987	542 091	1 137 694	5,78	4 676 857	23,75	94 136	4 581 536	6 367 737

Zdroj: ČSÚ

8.7 Zásobování pitnou vodou a nakládání s odpadními vodami

V EG se dle údajů MZe nachází 13 zdrojů pitné povrchové vody a 509 zdrojů podzemní pitné vody. V Královéhradeckém kraji to je 8 povrchových a 264 podzemních zdrojů pitné vody, v Pardubickém kraji jsou povrchové zdroje pouze 3 a podzemních je 233 a v okrese Šumperk jsou 2 povrchové a 12 podzemních zdrojů pitné vody.

Statistická data ČHMÚ sledují mj. procento ročních srážek ve srovnání s dlouhodobým srážkovým normálem 1961 – 1990. V roce 2014 bylo množství ročních srážek v ČR 97 %, o něco méně bylo srážek v Pardubickém kraji, a to 94 % a v Olomouckém kraji 90 %, nejméně jich bylo v Královéhradeckém kraji, a to 78 %. Do roku 2018 docházelo k velmi výraznému poklesu srážek, kdy se v KHK dostaly na 66 % normálu, v PK na 64 % normálu (což je o 30 % méně než v roce 2014) a v OLK na 76 % normálu. Byť byl rok 2019 na srážky již vydatnější, dlouhodobý úbytek srážek má dopad na celé životní prostředí. Nedostatek podzemních vod, a tak i zdrojů pitné vody, dochází k lesním kůrovcovým kalamitám, tím ubývají lesy a mění se jejich struktura a tím dochází k horšímu zdržování vody v krajině.

V ČR bylo v roce 2018 necelých 95 % obyvatel zásobováno pitnou vodou z vodovodů, od roku 2014 tak došlo téměř k nulovému nárůstu. Dle ČSÚ bylo v roce 2018 vyrobeno 609 692 tis. m³ vody a k realizaci z toho bylo 601 524 tis. m³ vody. Důležitým aspektem je podíl ztráty vody určené k realizaci, kdy rok od roku tato ztráta klesá. V roce 2014 činila 16,6 % a v roce 2018 tomu bylo již jen 15,8 %. V rámci EG má nejvyšší ztrátovost Královéhradecký kraj, ztráta v roce 2018 činí 21,3 %, což je vysoko nad průměrem ČR. S nejnižšími ztrátami se potýkají v Olomouckém kraji (jelikož nejsou

dostupné informace za nižší územní celky, je pro srovnání použit celý Olomoucký kraj). V Pardubickém kraji je nejvyšší procentuální zastoupení obyvatel, jenž jsou zásobováni pitnou vodou z vodovodů.

Nakládání s odpadními vodami je blíže zobrazeno v Tabulce č. 35 – Kanalizace pro veřejnou potřebu. Důležitým ukazatelem je podíl čištěných odpadních vod z vod, které se vypouští do kanalizace.

Dle technické vybavenosti obcí je k 31. 12. 2016 v Královéhradeckém kraji 81 % obcí vybaveno kanalizací a z toho 43,3 % je navíc napojeno na ČOV. Dále je zde více než 89 % obcí napojeno na veřejný vodovod. V Pardubickém kraji je na kanalizaci napojeno pouze 64,3 % obcí a z toho 46,3 % je současně napojeno na ČOV. Naopak veřejný vodovod využívá téměř 96 % obcí. Za okres Šumperk ČSÚ eviduje 74,4 % obcí s kanalizací a z toho 67,9 % navíc s napojením na ČOV. Veřejný vodovod využívá téměř 90 % obcí. Obec Bílá voda je též napojena na kanalizaci, vč. ČOV a využívá veřejný vodovod.

Tabulka č. 35 – Kanalizace pro veřejnou potřebu

Lokalita		podíl obyvatel napojených na kanalizaci (%)	voda vypouštěná do vodních toků (tis. m ³)	vypouštěné odpadní vody do kanalizace (tis. m ³)	v tom splaškové	v tom průmyslové a ostatní	podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace (%)
2014	ČR	83,9	841 943,0	446 072,0	303 296,0	142 775,0	96,9
2015	ČR	84,2	812 625,0	445 521,0	302 068,0	143 453,0	97,0
2016	ČR	84,7	831 585,0	446 868,0	304 170,0	142 697,0	97,3
2017	ČR	85,5	852 699,0	453 322,0	309 258,0	144 064,0	97,5
2018	ČR	85,5	769 035,0	457 320,0	310 679,0	146 641,0	97,6
	EG	x	x	x	x	x	x
	KHK	78,9	49 188,0	20 836,0	13 444,0	7 392,0	96,6
	PK	74,6	32 810,0	18 087,0	11 442,0	6 644,0	99,0
	OLK	85,3	50 200,0	27 199,0	18 565,0	8 634,0	97,7

Zdroj: ČSÚ

9 DOPRAVA V ÚZEMÍ

9.1 Silniční doprava

Silniční síť na území Euroregionu Glacensis se dá označit za poměrně rozvinutou, ačkoliv trpí faktem, že zde zatím nebyla dobudována dálniční síť. Toto zjištění je o to závaznější s přihlédnutím k tomu, že napříč celým územím EG prochází jedny z nejvytíženějších tranzitních silničních tras v České republice - jedna ze dvou hlavních spojnic mezi Čechy a Moravou (I/35 – D35) a strategická spojnice velké části ČR s Polskem (I/33) s kapacitně problémovým průtahem Náchoda před hraničním přechodem Náchod – Kudowa-zdroj.

Síť dálnic a rychlostních silnic na území EG je velmi krátká. Většina dálničních úseků, které mají oblasti probíhat, se buď aktuálně nachází ve výstavbě anebo teprve ve fázi přípravy. K únoru 2020 je zde v provozu nejvýhodnější úsek dálnice D11 zhruba od Chlumce nad Cidlinou po Hradec Králové v délce cca 29 km. Na dálnici D11 navazuje kratičký úsek dálnice D35 mezi Sedlicemi a Opatovicemi nad Labem (cca 4,5 km) a silnice pro motorová vozidla I/37 mezi Hradcem Králové a Pardubicemi (cca 15 km). Další provozovaný úsek dálnice D35 navazuje po dlouhém nedostavěném úseku až v městě Mohelnice v okrese Šumperk a po hranici okresu (a tedy území EG) jeho trasa měří pouze cca 7 km. Směrem z Mohelnice na Šumperk se na silnici I/44 nachází ještě 2 krátké úseky silnice pro motorová vozidla.

V roce 2020 probíhá výstavba dalšího úseku dálnice D11 od Hradce Králové po Jaroměř, úsek od Jaroměře až po hranice s Polskem u Královce je v různých fázích přípravy. Co se týče dálnice D35, aktuálně probíhá výstavba úseku od Opatovic nad Labem po Ostrov u Vysokého Mýta. Další úseky, až po současné pokračování dálnice u Mohelnice, jsou v různé fázi přípravy, což se týká i pokračování D35 druhým směrem k Jičínu a Turnovu. V nedohlednu je zatím výstavba dálnice D43 od Moravské Třebové k hranicím Jihomoravského kraje.

Ze silnic I. třídy územím EG procházejí následující: I/35 (hranice s Libereckým krajem – Mohelnice), I/33 (Hradec Králové – Náchod/Polsko), I/11 (Hradec Králové – hranice s Moravskoslezským krajem), I/31 (okruh Hradec Králové), I/32 (okres Jičín), I/16 (hranice se Středočeským krajem – Královec/Polsko), I/14 (Vrchlabí-Třebovice), I/37 (Trutnov – hranice s Krajem Vysočina), I/36 (D11-Čestice), I/2 (hranice se Středočeským krajem – Pardubice), I/17 (Podhořany-Zámrsk), I/34 (hranice s Krajem Vysočina – Koclířov), I/43 (hranice s Jihomoravským krajem – Králíky/Polsko), I/44 (Mohelnice – Červenohorské sedlo).

Dálnice D11 a D35 jsou zařazeny do vedení transevropské dopravní sítě TEN-T a mají z tohoto pohledu ze všech silničních komunikací na území EG největší význam. Označení evropská mezinárodní silnice nesou na území EG silnice/dálnice I/35 - D35 (E442), I/11 - D11 (E67) a I/43 (E461).

Na území EG dále nalezneme hustou síť silnic II. a III. třídy v majetku krajů (vč. mostních objektů). Tyto silnice nemají povětšinou velký význam pro dálkovou silniční dopravu, slouží pro přemísťování v rámci regionu nebo mezi sousedními regiony. Dle publikace Silnice a dálnice v ČR, vydané ŘSD ČR za rok 2017, patří hustota silnic II. a III. třídy zejména v Pardubickém a Královéhradeckém kraji ve srovnání s ostatními regiony ČR mezi nejvyšší (viz Tabulka č. 36). To s sebou nese i vysoké finanční

nároky na jejich údržbu a rekonstrukci, což tyto kraje oproti mnoha jiným znevýhodňuje. Zbývajícími typy silničních komunikací v území jsou místní komunikace ve vlastnictví obcí (opět finančně náročné na údržbu a rekonstrukce) a účelové komunikace.

Tabulka č. 36 – Délka silniční sítě v roce 2017

délka silniční sítě v roce 2017						
kraj	silnice II. třídy			silnice III. třídy		
	km	km/km ²	pořadí v rámci krajů	km	km/km ²	pořadí v rámci krajů
Královéhradecký	894,4	0,188	6.	2406,0	0,506	3.
Pardubický	912,6	0,202	4.	2208,3	0,489	5.
Olomoucký	939,3	0,178	7.	2174,7	0,413	8.
ČR	14584,6	0,185	-	34121,2	0,433	-

Zdroj: *Silnice a dálnice v ČR (ŘSD, 2018)*

Mezi českou a polskou částí Euroregionu Glacensis se nachází menší množství (zejména co se týče významných přechodů na silnicích I. třídy) silničních hraničních přechodů, které už dnes, díky členství obou zemí v Schengenském prostoru, nemají žádný legislativní význam, nicméně pro automobilovou dopravu jsou nezbytnými uzly pro přesun mezi oběma státy. Z celkem 18 silničních přechodů se jich hned 13 nachází v Královéhradeckém kraji. 3 přechody (Královec, Náchod, Dolní Lipka) leží na silnicích I. třídy. Silniční hraniční přechody na území EG uvádí následující Tabulka č. 37.

Tabulka č. 37 – Silniční hraniční přechody na území EG

okres	přechod (ČR)	přechod (PR)	silnice vyšší třídy
Trutnov	Pomezní Boudy	Przelec Okraj	II/252
	Královec	Lubawka	I/16
Náchod	Zdoňov	Laczna	
	Starostín	Golinsk	II/302
	Šonov	Tlumaczow	
	Otovice	Tlumaczow	II/302
	Božanov	Radkow	
	Machovská Lhota	Ostra Gora	
	Náchod	Kudowa Slone	I/33
	Česká Čermná	Brzozowie	
Rychnov nad Kněžnou	Olešnice v Orł. horách	Kociol	II/310
	Orlické Záhoří	Mostowice	
	Bartošovice v Orł. horách	Niemojow	
Ústí nad Orlicí	Mladkov-Petrovičky	Kamienczyk	II/311
	Dolní Lipka	Boboszow	I/43
Šumperk	Staré Město	Nowa Morawa	II/446
Bílá Voda	Bílá Voda	Zloty Stok	
	Bílá Voda	Kamienica	

Zdroj: *Sdělení Ministerstva vnitra o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a seznamů přeshraničních propojení*

Význam silničních hraničních přechodů spočívá ve velké míře také v umožnění pohodlného dojíždění občanů Polska za prací do ČR. Zaměstnanců z Polska, zejména ve výrobních podnicích v pohraničí (továrny ŠKODA auto v Kvasinách a Vrchlabí, Broumovsko, Orlickoústecko), pracuje na české části území EG díky výhodnějším platovým podmínkám, většímu počtu pracovních příležitostí a právě časové dostupnosti dojíždění tisíce.

Následující Tabulka č. 38 zobrazuje pět dálničních nebo silničních komunikací s nejvyšší intenzitou dopravy na území Euroregionu Glacensis, přičemž je vždy brána hodnota nejvytíženějšího úseku, dle dat Celostátního sčítání dopravy 2016. Čtyři dopravně nejvytíženější úseky se váží k největšímu silničnímu uzlu na území EG - Hradci Králové. Až na pátém místě se nachází dálnice D11.

Tabulka č. 38 – Silnice/dálnice s největší intenzitou dopravy na území EG

silnice/dálnice	úsek	intenzita (vozidla/den)
I/31	okruh Hradec Králové	30 938
I/37	Hradec Králové - Pardubice	30 195
I/35	Hradec Králové - Plotiště nad Labem	28 839
I/11	Hradec Králové - Svinary	28 485
D11	Chlumec nad Cidlinou	27 151

Zdroj: CSD 2016

9.2 Železniční doprava

Železniční síť na území české části Euroregionu Glacensis spolu se sítí silniční tvoří nejvýznamnější přepravní koridory. Vysoký význam si uchovává jak v osobní, tak v nákladní přepravě. Územím EG prochází železniční koridory, které patří mezi nejvytíženější tratě v České republice vůbec. Tyto koridory doplňuje poměrně hustá síť navazujících hlavních a regionálních tratí. Veřejné železniční tratě v území EG spravuje Správa železnic, státní organizace (dříve SŽDC), výjimkou jsou k 1. 2. 2020 dle Drážního úřadu ČR tratě Trutnov hl. n. – Svoboda nad Úpou (PDW RAILWAY), Šumperk – Kouty nad Desnou (SART) a Dolní Bousov – Kopidlno (AŽD Praha). Provoz na nich zajišťuje více osobních i nákladních dopravců.

Územím EG prochází dva ze čtyř tranzitních železničních koridorů v České republice. Jedná se o:

- I. tranzitní koridor (Německo-Děčín-Praha-Pardubice-Brno-Slovensko) – Pardubický kraj;
- III. tranzitní koridor (Slovensko – Ostrava – Přerov – Olomouc – Pardubice – Praha – Plzeň - Německo) – Pardubický kraj a okres Šumperk.

Na tratích těchto koridorů probíhá největší část železniční přepravy v území EG a v současné době se nacházejí na samé hranici své kapacity, kdy už není téměř možné navyšovat počty spojů a vlaků na trati bez toho, aniž by se prodloužila cestovní doba.

Pouze malá část tratí na území EG je elektrifikována. Kromě výše zmíněných tratí na tranzitních koridorech (Praha – Pardubice – Brno a Praha – Pardubice – Olomouc; tratě č. 001, 002, 010) se dále

jedná o trať č. 020 Velký Osek – Hradec Králové – Choceň, č. 031 Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř, č. 024 Ústí nad Orlicí – Lichkov a č. 270 a 291 Zábřeh na Moravě – Šumperk – Kouty nad Desnou. Ještě daleko nižší je podíl dvojkolejných tratí. Kromě tratí na koridorech je dnes zdvojkolejněna pouze částečně trať v úseku Pardubice – Hradec Králové.

Na konci roku 2019, v rámci částečně demonopolizace osobní přepravy na regionálních tratích, výrazně vzrostla délka a počet tratí, na kterých je provozována osobní doprava jiným dopravcem než dominantním ČD, a. s.. Na železničních tratích v území Euroregionu Glacensis působí k 1. 2. 2020 následující osobní dopravci (nákladních dopravců využívá železniční tratě i díky přítomnosti tranzitních koridorů velké množství) provozující pravidelnou osobní dopravu:

- České Dráhy, a. s.
- ARRIVA vlaky, s. r. o. (Praha-Pardubice-Přerov-Slovensko; Stará Paka – Železný Brod; Stará Paka – Lomnice nad Popelkou)
- GW Train Regio a. s. (Trutnov – Svoboda nad Úpou, Trutnov-Královec-Polsko)
- LEO Express (Praha-Pardubice-Přerov-Slovensko/Polsko; Ústí nad Orlicí – Lichkov – Polsko / Mlýnický Dvůr)
- RegioJet, a. s. (Praha-Pardubice-Ostrava/Brno/Přerov/Slovensko).

Mezi českou a polskou částí území EG se nacházejí celkem 3 železniční hraniční přechody, přičemž pouze 2 jsou k 1. 2. 2020 využívány pro pravidelnou osobní dopravu. Jedná se o hraniční přechod Královec – Lubawka v okrese Trutnov (GW Train Regio, a. s.) a Lichkov – Miedzylesie (LEO Express). Železniční hraniční přechod Meziměstí – Mieroszów je v současné době pro osobní dopravu nevyužíván. Celkový pohyb osob přes železniční hraniční přechody na území EG je zanedbatelný a železniční doprava zde má pouze lokální nebo regionální význam.

9.3 MHD a integrovaná doprava

9.3.1 Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava (MHD) v podmínkách ČR tvoří páteří systém osobní dopravy ve větších městech, přičemž obecně lze říci, že čím větší město (aglomerace) je, tím významnější je funkce MHD v území. Na území Euroregionu Glacensis je MHD zajišťována výhradně autobusy a trolejbusy, které však jezdí pouze ve dvou největších městech – Pardubicích a Hradci Králové. K únoru 2020 fungovala na území EG MHD v následujících městech:

Tabulka č. 39 – Městská hromadná doprava na území EG

kraj	město	počet linek	provozovatel
Královéhradecký	Dvůr Králové nad Labem	2	ARRIVA Východní Čechy a. s.
	Hradec Králové	42	Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.
	Jičín	1	Milan Fejfar
	Kostelec nad Orlicí	1	AUDIS BUS s. r. o.
	Náchod	1	CDS s. r. o. Náchod
	Rychnov nad Kněžnou	4	AUDIS BUS s. r. o.
	Špindlerův Mlýn	1	Služby města Špindlerův Mlýn s. r. o.
	Trutnov	6	ARRIVA Východní Čechy a. s.
	Týniště nad Orlicí	3	AUDIS BUS s. r. o.
	Vrchlabí	1	KAD spol. s r. o.
Pardubický	Chrudim	4	ARRIVA Východní Čechy a. s.
	Litomyšl	1	Zlatovánek, spol. s r. o.
	Pardubice	34	Dopravní podnik města Pardubic a. s.
	Polička	3	Zlatovánek, spol. s r. o.
	Přelouč	1	ARRIVA Východní Čechy a. s.
	Ústí nad Orlicí	1	ČSAD Ústí nad Orlicí, a. s.
	Žamberk	1	AUDIS BUS s. r. o.
Šumpersko-Jesenická část	Šumperk	5	ARRIVA Morava, a. s.
	Zábřeh	2	ARRIVA Morava, a. s.

Zdroj: IDOS, vlastní šetření

Z tabulky výše je patrné, že kromě krajských měst s rozvinutou sítí MHD je počet linek v ostatních městech EG nízký. Alespoň 5 linek už kromě Pardubic a Hradce Králové jezdí pouze v Trutnově (6) a Šumperku (5). Celkem ve 4 městech EG zajišťuje provoz MHD společnost AUDIS BUS s. r. o., v dalších čtyřech potom společnost ARRIVA Východní Čechy a. s.. Linky MHD v únoru 2020 jezdí v 19 městech Euroregionu Glacensis.

Městskou hromadnou dopravu v Pardubicích a Hradci Králové zajišťují městské akciové společnosti DPMP a DPMHK, čímž se obě krajská města liší od zbytku měst EG s MHD. Pro oba dopravní podniky a obě krajská města je zajímavé srovnání počtu trolejbusových linek, které představují ekologicky nejšetrnější formu městské hromadné dopravy na území EG. V Pardubicích jezdí 10 trolejbusových linek, v Hradci Králové pouze 8. Co se týče vozového parku, DPMHK vlastnil k 31. 12. 2017 (nejmladší srovnatelné údaje) celkem 94 autobusů a elektrobusů a 31 trolejbusů, DPMP ke stejnému datu disponoval 83 autobusy a elektrobusy a 57 trolejbusy, tedy téměř dvojnásobným počtem tohoto typu vozidel. V Hradci Králové bylo v roce 2017 prostřednictvím MHD přepraveno cca 36,6 mil. cestujících, v Pardubicích to bylo cca 28 milionu. V tomto ohledu je tedy Královéhradecká MHD výkonnější.

9.3.2 Integrovaná doprava

Na území české části Euroregionu Glacensis fungují dva rozsáhlé integrované dopravní systémy (IDS), jejichž úkolem je co nejlépe optimalizovat regionální autobusovou a vlakovou osobní dopravu, přičemž díky jejich fungování je cestující jen na nejmenší možnou míru ve svém pohodlí omezen problémy při přestupech mezi jednotlivými druhy dopravy a mezi linkami jednotlivých dopravců.

Regionální dopravu v Pardubickém a Královéhradeckém kraji zastupuje integrovaný dopravní systém **IREDO**, organizovaný společností OREDO, a. s.. Tento IDS funguje v menší míře od roku 2004, od roku 2011 obsluhuje kompletní území Pardubického a Královéhradeckého kraje (+ malou část Libereckého kraje). Cestující napříč linkami všech zapojených dopravců cestují v rámci jednoho tarifu. Do systému nejsou zapojeny MHD v Hradci Králové a v Pardubicích. Tyto systémy MHD spolu s příměstskými vlaky a autobusy v Hradecko-Pardubické aglomeraci jsou sdruženy v integrovaném dopravním systému **VYDIS**, který fakticky organizují České Dráhy, a. s..

V Šumpersko-Jesenické části EG zastupuje integrovanou dopravu **IDSOK** (Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje), jehož součástí jsou kromě regionálních autobusových a železničních linek také MHD v Šumperku a Zábřehu. Koordinátorem systému je organizace KIDSOK (Koordinátor Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje, p. o.). Stejně jako v případě IREDO jezdí v rámci IDSOK cestující v rámci jednotného tarifu a podmínek, bez ohledu na druh dopravy a dopravce. Oblasti okresů Šumperk a Jeseník jsou do IDSOK zahrnuty od roku 2003.

9.4 Letecká a vodní doprava

9.4.1 Letecká doprava

Jediným mezinárodním letištěm na území české části Euroregionu Glacensis a zároveň jedním letištěm s pravidelnými osobními leteckými linkami je Letiště Pardubice. Jedná se o letiště se smíšeným vojensko-civilním provozem, přičemž provozovatelem civilní části letiště je společnost East Bohemian Airport a. s., vlastněná Statutárním městem Pardubice a Pardubickým krajem. V roce 2020 spojují Pardubice pravidelné letecké linky s Kyjevem, Petrohradem a Alicante, více sezónní charakter má letecké spojení s Moskvou, Bургasem a Rhodosem. Na počet pravidelných linek i cestujících na Letišti Pardubice měla významný negativní vliv celosvětová krize v letecké dopravě v roce 2019. Z konkrétních hodnot, které zobrazuje Tabulka č. 40, je patrné, že počet cestujících se v posledních letech skokově mění. V letech 2018 a 2019 však vždy přesáhl 100 000 odbavených cestujících.

Tabulka č. 40 – Počet odbavených cestujících na Letišti Pardubice

Letiště Pardubice	
rok	počet odbavených cestujících
2015	59 260
2016	31 174
2017	88 490
2018	147 572
2019	102 045

Zdroj: EBA, a. s.

Na území EG se dále nachází větší množství ostatních veřejných vnitrostátních civilních letišť, které ovšem pro dopravu osob na území EG nemají prakticky žádný význam. Jedná se o letiště Broumov, Dvůr Králové, Hořice, Hradec Králové (zároveň neveřejné mezinárodní letiště kategorie 2B), Jaroměř, Jičín, Nové Město nad Metují a Vrchlabí v Královéhradeckém kraji, Chrudim, Moravská Třebová, Podhořany, Polička, Skuteč, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto a Žamberk v Pardubickém kraji a Šumperk v okrese Šumperk.

9.4.2 Vodní doprava

Vodní doprava má na území české části Euroregionu Glacensis ještě zanedbatelnější význam než doprava letecká. Pokud odečteme různé nárazové výletní plavby po řekách a vodních nádržích, osobní vodní doprava se odehrává pouze na malé části toku Labe (okolí Pardubic). Pro větší nákladní lodě je Labe splavněné pouze do Chvaletic (blízko západní hranice Pardubického kraje), výhledově je počítáno se splavněním až do Pardubic. Realizaci tohoto záměru zatím brání technické a ekologické problémy.

Zmnohonásobení významu vodní dopravy na území EG by znamenala realizace již mnoho desetiletí plánovaného projektu umělého kanálu Odra-Dunaj-Labe, jehož podstatná část by vedla Pardubickým krajem. Investice ve výši stovek miliard Kč, díky které by došlo k propojení Severního, Baltského a Černého moře vodní cestou, je však i ve střednědobém horizontu velmi vzdálena skutečné realizaci. Kromě finančních problémů projekt bojuje také s polemikou v oblasti ekologie, hydrologie nebo klimatologie.

9.5 Nemotorová doprava

Základními formami nemotorové dopravy jsou pěší doprava a cyklo doprava. Využívání a atraktivita těchto forem dopravy napomáhá celkové udržitelnosti území zejména v městském prostředí, kde přispívá k minimalizaci dopravních problémů vznikajících v důsledku silného automobilového provozu ve městech. Klíčovou pro rozvoj nemotorových forem dopravy je zejména dostatečná délka bezpečných cest – tedy cyklostezek, cyklistických pruhů a chodníků v dopravní síti území.

Dálkové cyklistické trasy na území EG blíže představuje kapitola 7.5 tohoto dokumentu. Pro rozvoj cyklistické dopravy ve městech (pro dojíždění za prací, školou, službami) je podstatná zejména délka samostatných cyklostezek s odděleným provozem cyklistů. Krajské město Pardubice je v úrovni ČR dlouhodobě považováno za město s nejpříznivějšími podmínkami pro cyklistickou dopravu (titul Hlavní město cyklistů 2014). Kromě rovinatého terénu je důvodem právě hustá síť cyklostezek ve městě i související cyklistické infrastruktury. Dobrymi podmínkami pro cyklistickou dopravu se může chlubit i sousední Hradec Králové. Obě krajská města, spolu s Dobruškou, Dvorem Králové nad Labem, Chrudimí, Jičínem, Moravskou Třebovou, Novým Městem nad Metují, Šumperkem a Vysokým Mýtem (pouze města v EG) jsou členy Partnerství pro městskou mobilitu – organizace, která má za cíl posílení cyklomobility ve městech.

Infrastruktura pěší dopravy ve městech spočívá zejména v přítomnosti bezpečných chodníků a pěších zón, s důrazem na místa, kde se pěší doprava dostává do kolize s automobilovou dopravou o vyšší intenzitě nebo s cyklistickou dopravou. Dobrá správa infrastruktury pro pěší je ve většině případů v gesci jednotlivých měst a obcí a její rozvoj často brzdí nedostatek finančních prostředků v obecních rozpočtech. Dálkové pěší trasy nemají z hlediska dopravy prakticky žádný význam, jedná se spíše o turistické trasy (více v kapitole 7.3 tohoto dokumentu).

9.6 Telekomunikační sítě, pokrytí internetem

S neustálým vývojem telekomunikačních a informačních technologií se přesouvají i zásadní oblasti, které je potřeba v území řešit z pohledu telekomunikační infrastruktury. V reáliích roku 2020 se nejvýznamnějšími ukazateli jeví pokrytí území sítěmi mobilních operátorů a zejména pokrytí území (vysokorychlostním) internetem, které je klíčové pro celý budoucí rozvoj ekonomiky v území.

Následující Tabulka č. 41 představuje pokrytí území jednotlivých okresů EG sítěmi mobilních operátorů (pozn. Údaje za obec Bílá Voda nejsou dostupné) k 17. 2. 2020. Většina zkoumaných okresů se nachází ve statistice pokrytí mobilním signálem nad průměrem ČR, okresy Hradec Králové a Pardubice jsou pokryty prakticky 100 %. Nejhůře pokrytým okresem mobilním signálem je okres Šumperk, následovaný dalším „horským“ okresem Trutnov.

Tabulka č. 41 – Pokrytí sítěmi mobilních operátorů

kraj	okres	pokrytí O2 (%)	pokrytí Vodafone (%)	pokrytí T-Mobile (%)
Královéhradecký	Hradec Králové	100,0	100,0	100,0
	Jičín	99,1	98,5	99,2
	Náchod	96,3	96,3	95,8
	Rychnov nad Kněžnou	95,6	94,8	95,3
	Trutnov	93,1	95,0	93,9
Pardubický	Chrudim	99,5	98,7	99,5
	Pardubice	99,9	99,6	99,9
	Svitavy	98,1	93,7	97,9
	Ústí nad Orlicí	98,0	96,1	98,0
Olomoucký	Šumperk	93,3	86,9	93,3
ČR		95,1	93,2	95,2

Zdroj: ČTÚ

Co se týče připojení domácností na území Euroregionu Glacensis k internetu, zaostává EG za průměrem České republiky. Jak uvádí Tabulka č. 42, procento připojených domácností v roce 2018 je zhruba podobné v Pardubickém i Královéhradeckém kraji, s podobným vývojem od roku 2014 a s podobnými podíly připojení k vysokorychlostnímu internetu, které dnes už tvoří naprostou většinu. Jelikož data ČSÚ jsou k dispozici pouze do úrovně krajů, nemáme přesnou statistiku za Šumpersko-Jesenickou část. Olomoucký kraj jako celek ovšem patří v ohledu připojení k internetu k nejméně rozvinutým regionům ČR, ačkoliv od roku 2014 podíl připojených stoupl více než v ostatních krajích Euroregionu Glacensis.

Tabulka č. 42 – Procento domácností připojených k internetu

% domácností připojených k internetu				
kraj	2014		2018	
	internet	vysokorychlostní internet	internet	vysokorychlostní internet
Královéhradecký	71,5	66,3	78,3	77,1
Pardubický	71,3	67,2	76,3	76,2
Olomoucký	62,2	60,5	74,4	74,4
ČR	72,1	70,2	80,5	79,9

Zdroj: ČSÚ

9.7 Přeshraniční dosah integrovaných systémů hromadné dopravy

Přes poměrně vyspělý charakter integrované dopravy na úrovni krajů české části Euroregionu Glacensis (viz kapitola 9.3 tohoto dokumentu) je přeshraniční dosah sítě integrované dopravy se sousedními polskými regiony jen minimální. Většímu rozvoji přeshraničních linek brání na území EG

jak fyzickogeografické podmínky (pohraniční horské oblasti), tak malý počet významných hraničních přechodů (problém zejména železniční dopravy) nebo rozdílné legislativní a provozní poměry ve veřejné dopravě na obou stranách státní hranice.

V rámci přeshraniční železniční dopravy na území Euroregionu Glacensis v únoru 2020 funguje pouze lokální spojení přes železniční hraniční přechod Královec – Lubawka (dopravce GW Trans Regio a. s.) a regionální a lokální spojení mezi Lichkovem a městem Miedzylesie a zbytkem Kladské kotliny (LEO Express). Celkový pohyb osob přes železniční hraniční přechody na území EG je zanedbatelný a železniční doprava zde má pouze lokální nebo regionální význam.

Z regionálních autobusových linek na území EG spojují českou a polskou část území aktuálně pouze linky mezi Náchodem a lázněmi Kudowa – Zdrój (včetně MHD), Hronovem a Kudowa – Zdrój, Meziměstím a Wałbrzychem a linka, která překračuje hranici dokonce dvakrát (Náchod – Kudowa – Zdrój – Wambierzyce – Broumov). Veškerá přeshraniční autobusová regionální doprava tak na českém území souvisí s okresem Náchod. Územím EG přes česko-polské hraniční přechody projíždí také dálkové autobusy mezi většími městy, tyto ale nelze do regionální integrované dopravy zařadit.

Speciální kategorií přeshraniční autobusové dopravy jsou sezonní cyklobusy nebo skibusy. Sám Euroregion Glacensis organizuje projekt „Cyklobusy Orlických hor“, v rámci něhož v roce 2019 projížděla linka mezi Náchodem a Deštným v Orlických horách většinou své trasy územím Polska. Další cyklobusová a skibusová linka spojovala v roce 2019 Náchod s polským Karlowem v centru Národního parku Stolové hory. Do přeshraniční autobusové dopravy lze dále započítat svozové linky významných zaměstnavatelů v ČR, které dováží svoje polské zaměstnance. Například v případě nejvýznamnějšího podniku tohoto charakteru v území - Škoda auto Kvasiny - se jedná o linky z Bystrzyce Klodzke, Klodzka a Nowe Rudy.

10 TECHNICKÁ VYBAVENOST ÚZEMÍ

10.1 Zásobování elektrickou energií

Přenosovou soustavu v ČR provozuje státní společnost ČEPS, a. s., distributorem elektrické energie, na území české části Euroregionu Glacensis je společnost ČEZ Distribuce, která je největším distributorem elektrické energie v ČR a v tomto smyslu ovládá 9 českých regionů.

Podle Roční zprávy o výrobě elektrizační soustavy (dále ES) ČR se v roce 2018 v Pardubickém kraji vyrobilo 6 916,2 GWh elektrické energie, což činí 7,9 % elektrické energie v ČR, v Královéhradeckém kraji pak pouze 1 176,4 GWh (1,3 % výroby ČR) a jen nepatrně více bylo vyrobeno v celém Olomouckém kraji. Pro celonárodní výrobu elektrické energie tak má z území EG význam prakticky pouze Pardubický kraj a jeho tepelné elektrárny. Významný podíl ve výrobě v rámci ČR dle jednotlivých paliv a technologií má území EG v případě přečerpávacích elektráren, odpadního tepla a bioplynu.

Následující Tabulka č. 43 představuje strukturu výroby elektřiny podle paliv a technologie elektráren v jednotlivých krajích Euroregionu Glacensis (statistika je dostupná pouze do úrovně krajů, místo Šumpersko-Jesenické části je tedy pouze informativně uveden Olomoucký kraj) v roce 2018 dle Roční zprávy o výrobě ES ČR. V Pardubickém kraji zcela dominuje výroba elektřiny v tepelných elektrárnách z hnědého uhlí (89 %), což je výrazně nad průměrem ČR. Téměř 40 % vyrobené elektřiny v celém Olomouckém kraji pochází z přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně v okrese Šumperk. Královéhradecký kraj naopak vyniká v energetickém využití biomasy a bioplynu. Jedním ze znaků výroby elektrické energie je zároveň absence jaderných elektráren ve zkoumané oblasti.

Tabulka č. 43 – Struktura výroby elektřiny dle paliv a technologie elektráren

palivo/technologie (%)	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	*Olomoucký kraj	ČR
Hnědé uhlí	37,0	89,0	10,7	42,9
Jaderné palivo	0,0	0,0	0,0	34,0
Zemní plyn	8,1	0,9	4,5	4,0
Černé uhlí	0,1	3,2	9,5	3,9
Ostatní plyny	0,0	0,0	0,0	3,1
Bioplyn	19,9	4,2	16,1	3,0
Fotovoltaické	8,8	1,5	9,1	2,7
Biomasa	18,5	0,0	0,2	2,4
Vodní	6,1	0,6	2,0	1,9
Přečerpávací	0,0	0,0	39,6	1,2
Větrné	1,6	0,3	6,9	0,7
BRKO	0,0	0,0	0,0	0,1
Ostatní pevná paliva (mimo BRKO)	0,0	0,0	0,0	0,1
Odpadní teplo	0,0	0,3	1,2	0,1
Topné oleje	0,1	0,1	0,1	0,0
Ostatní kapalná paliva	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní	0,0	0,0	0,0	0,0
Koks	0,0	0,0	0,0	0,0

Zdroj: Energetický regulační úřad

Přečerpávací vodní elektrárna (PVE) Dlouhé Stráně v okrese Šumperk je vůbec nejvýkonnější vodní elektrárnou v ČR s instalovaným výkonem 650 MW. Kromě důležitého zdroje elektrické energie se jedná o unikátní technické dílo, které láká i mnoho návštěvníků, a přispívá tak rozvoji turistického ruchu v území. Trojici nejvýznamnějších elektráren na území EG doplňují dvě tepelné elektrárny v okrese Pardubice. Elektrárna Chvaletice s celkovým instalovaným výkonem 820 MW je čtvrtou největší tepelnou elektrárnou v ČR, její budoucí provoz je však v ohrožení. V severní části okresu Pardubice funguje dále tepelná elektrárna Opatovice nad Labem s instalovaným výkonem 378 MW.

10.2 Zásobování plynem a teplem

Distributorem zemního plynu, tedy vlastníkem rozvodné sítě, na území Euroregionu Glacensis je v roce 2020 společnost GasNet, s. r. o., která kromě Hlavního města Prahy a Jihočeského kraje ovládá distribuci plynu ve všech regionech České republiky. Distribuční území této společnosti vzniklo spojením s Východočeskou, Severomoravskou a Jihomoravskou plynárenskou v roce 2013. Z hlediska správy distribuční sítě na území EG je distribuční síť společností GasNet, s. r. o. rozdělena do dvou distribučních souprav – východočeské (Královéhradecký a Pardubický kraj) a severomoravské (Šumpersko-Jesenická část). Plyn do této sítě proudí převážně z Ruska, přičemž územím EG nevede žádný velký tranzitní plynovod. Vnitrostátní plynovod odbočující z tranzitního plynovodu probíhá územím okresů Chrudim a Pardubice.

Tabulka č. 44 prostřednictvím dat ČSÚ k 31. 12. 2016 představuje podíl obcí, ve kterých se nacházejí byty napojené na veřejnou distribuční síť zemního plynu. Nad úroveň průměru České republiky se nachází pouze 4 okresy z celého území české části EG, přičemž hned 3 jsou součástí Pardubického kraje, který je na území EG v plynofikaci obcí jasným lídrem. Výrazně nadprůměrný podíl obcí je plynofikován v okresech Pardubice (95,5 %), Hradec Králové (92,3 %) a Chrudim (82,4 %). Naopak nejmenší podíl plynofikovaných obcí nalezneme v okresech Jičín (46,8 %) a Náchod (47,4 %).

Tabulka č. 44 – Obce napojené na veřejnou distribuční síť zemního plynu

kraj	okres	plynofikace (%)
Královéhradecký	Hradec Králové	92,3
	Jičín	46,8
	Náchod	47,4
	Rychnov nad Kněžnou	55,0
	Trutnov	52,0
Pardubický	Chrudim	82,4
	Pardubice	95,5
	Svitavy	62,9
	Ústí nad Orlicí	67,8
Olomoucký	Bílá Voda	0,0
	Šumperk	62,8
ČR		63,6

Zdroj: ČSÚ

Co se týče zásobování území EG teplem, centrální zásobování funguje především ve městech, přičemž výrobu a dodávku tepla zajišťují různé soukromé či městské společnosti. Klíčovým dodavatelem tepla v EG je například společnost Elektrárny Opatovice, a. s., která teplem zásobuje podstatnou část aglomerace Hradce Králové, Pardubic a Chrudimi, tedy ekonomicky nejdůležitější části území Euroregionu Glacensis. Největším dodavatelem tepelné energie v Šumpersko-Jesenické části je společnost SATEZA a. s., která teplem zásobuje jak okresní město Šumperk, tak okolní města Hanušovice, Velké Losiny nebo Loučná nad Desnou.

10.3 Brownfieldy

Brownfield je nemovitost, která je nedostatečně využívána, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Může se jednat o jednotlivé budovy či komplexy budov, popř. i samotné plochy bez budov. Tyto nemovitosti je nutné regenerovat, aby mohly být znovu plně využity.

Hlavní celorepublikovou databázi vede společnost CZECHINVEST (<http://www.brownfieldy.eu/>). I tak mají jednotlivé kraje svoji dílčí databázi brownfieldů, např. v Pardubickém kraji se jedná o databázi <https://www.brownfieldy-pk.cz/>. Olomoucký kraj aktivně aktualizuje údaje v národním registru brownfieldů a Královéhradecký kraj eviduje obdobně jako Pardubický kraj brownfieldy na svém území

taktéž na stránkách Královéhradeckého kraje (<http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/LOC-brownfieldy.htm>).

K 9. 3. 2020 bylo v národním katalogu brownfieldů za Pardubický kraj evidováno 25 brownfieldů a za Královéhradecký kraj 42 brownfieldů. V okrese Šumperk je evidováno 5 brownfieldů a za obec Bílá Voda není evidován žádný brownfield. K témuž dni je za celou ČR evidováno v národním registru 568 brownfieldů. Počet registrovaných brownfieldů každoročně vzrůstá, jelikož ke konci března 2017 bylo kupříkladu evidováno 489 lokalit.

Nejčastěji se jedná o budovy s průmyslovým využitím, poté pro zemědělství a jako třetí nejčtenější využití je občanská vybavenost.

Brownfieldy jsou podporovány řadou dotačních programů, aby docházelo k jejich revitalizaci a znovu užití.

10.4 Bezpečnost obyvatel

Bezpečnost obyvatel je zajišťována Integrovaným záchranným systémem (dále jen „IZS“). Ten se řídí především zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění.

Základními složkami integrovaného systému jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby
- Policie ČR.

Ostatními složkami IZS jsou:

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory
- Ostatní záchranné sbory
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Havarijní, pohotovostní a jiné služby
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím
- Horská služba ČR
- Vodní záchranná služba ČČK.

Ostatní složky IZS poskytují plánovanou pomoc na vyžádání.

Cílem IZS je pokrýt kompletní proces zadávání a odbavování výjezdů záchranných složek.

10.4.1 Hasičské záchranné sbory („HZS“)

V ČR se nachází celkem 238 stanic HZS. Každý kraj v ČR má své krajské ředitelství. V Královéhradeckém kraji je celkem 14 stanic HZS, z toho ve všech okresech 3, kromě Rychnova n. K., kde se nachází dvě stanice HZS. Pardubický kraj má celkem 15 stanic, Olomoucký kraj 13 stanic, z čehož v okrese Šumperk se nachází 2 stanice a v obci Bílá Voda působí pouze jednotka sboru dobrovolných hasičů (JPO III). Situaci blíže znázorňuje Tabulka č. 45

Tabulka č. 45 – Počty stanic HZS

Lokalita	sídlo	počet stanic	územní odbory	počet stanic
ČR	x	238	x	x
HZS Královéhradeckého kraje	Hradec Králové	14	Hradec Králové	3
			Jičín	3
			Náchod	3
			Rychnov n. K.	2
			Trutnov	3
HZS Pardubického kraje	Pardubice	15	Pardubice	3
			Chrudim	3
			Svitavy	4
			Ústí n. O.	5
HZS Olomouckého kraje	Olomouc	13	Šumperk	2
			Bílá Voda	0

Zdroj: HZS ČR

10.4.2 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

V EG se nachází 35 výjezdových stanic ZZS a 1 základna letecké záchranné služby, a to v Hradci Králové. Přehled výjezdových stanic ZZS je uveden v Tabulce č. 46. V Královéhradeckém kraji je celkem 13 stanic ZZS, v Pardubickém kraji jich je více, a to 18, a v okrese Šumperk jsou 4 stanice ZZS. V obci Bílá Voda není žádná stanice ZZS, územně spadá pod okres Jeseník, kde jsou stanice ZZS Jeseník a Javorník.

Sezónní stanice VZS se nachází v těchto místech:

- Seč (PS Chrudim)
- Rozkoš (PS Nové Město nad Metují)
- Rozkoš (PS Náchod)
- Pastviny (PS Pastviny)

Horská služba ČR se v území EG nachází v Krkonoších, kde čítáme 13 stanic horské služby, Orlických horách, kde čítáme 3 stanice horské služby, a Hrubém Jeseníku, kde se nachází 7 stanic horské služby.

Tabulka č. 46 – Přehled ZZS

Lokalita	počet stanic celkem	okres	počet stanic
ZZS Královéhradeckého kraje	13	Hradec Králové	2
		Jičín	3
		Náchod	3
		Rychnov n. K.	2
		Trutnov	3
ZZS Pardubického kraje	18	Pardubice	5
		Chrudim	4
		Svitavy	4
		Ústí n. O.	5
ZZS Olomouckého kraje	15	Šumperk	4
		Bílá Voda	0

Zdroj: ZZS ČR, PK, KHK, OLK

10.4.3 Policie ČR

Na území EG se nachází celkem 74 obvodních oddělení Policie ČR. V Královéhradeckém kraji jich je 42, v Pardubickém kraji zdatelně méně - 27, a v okrese Šumperk 5 (v obci Bílá Voda se nevyskytuje žádné). Detaily uvádí Tabulka č. 47 – Přehled obvodních oddělení Policie ČR.

Tabulka č. 47 – Přehled obvodních oddělení Policie ČR

Lokalita	ředitelství	počet stanic	územní odbory	počet obvodních oddělení
Královéhradecký kraj	Hradec Králové	42	Hradec Králové	9
			Jičín	6
			Náchod	10
			Rychnov n. K.	7
			Trutnov	10
Pardubický kraj	Pardubice	27	Pardubice	8
			Chrudim	6
			Svitavy	4
			Ústí n. O.	9
Olomoucký kraj	Olomouc	27	Šumperk	5
			Bílá Voda	0

Zdroj: Policie ČR

11 ROZVOJ ÚZEMÍ

11.1 Spolupráce na místní a regionální úrovni (mikroregiony, MAS)

Spolupráce v rámci různých územních dimenzí je velmi důležitým faktorem rozvoje území jako celku. Synergická a komplementární spolupráce subjektů v souvisejícím prostoru napomáhá takovému rozvoji, který bere ohledy na ideální profit daného odvětví v širších územních vazbách, a to při zachování co největší ekonomické efektivity. Spolupráce subjektů na územní bázi je v mnoha případech také nezbytná pro čerpání dotačních prostředků z fondů EU.

Typickým nástrojem vytvořeným v programovém období 2014 – 2020 pro čerpání prostředků z fondů EU jsou takzvané Integrované územní investice (ITI). Díky tomuto nástroji jsou finanční prostředky alokovány pouze do určeného území konkrétních aglomerací a subjekty z tohoto území o ně nemusí soutěžit s ostatními regiony. Na území EG funguje **ITI Hradecko-pardubické aglomerace**, přičemž do oblasti působnosti tohoto nástroje spadá bezprostřední okolí krajských měst Pardubice a Hradec Králové a některá další města i z jiných okolních okresů (Chrudim, Jaroměř, Týniště nad Orlicí). Nositelem ITI v roli vedoucího partnera je Statutární město Pardubice a je dále pověřeno funkcí zprostředkujícího subjektu. V programovém období 2014 – 2020 jsou prostřednictvím této strategie ITI čerpány prostředky z operačních programů IROP, OPŽP, OPVTV, OPD a OPPIK. Zbylá část území EG není zařazena do integrovaných nástrojů ITI nebo IPRÚ (obdobný nástroj jako ITI, pro menší aglomerace).

Dalším nástrojem pro čerpání dotačních prostředků z EU, který je založen na spolupráci subjektů na menším území (zpravidla jednotky až desítky obcí), jsou **místní akční skupiny (MAS)**. Jedná se o místní společenství složené ze subjektů, které zastupují místní socioekonomické zájmy – veřejné i soukromé. Jejich společným cílem je rozvoj vymezeného území – venkovského regionu a jeho zemědělství a při získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů pro svůj region. Na území EG působí následující MAS – viz Tabulka č. 48.

Tabulka č. 48 – Přehled MAS na území EG

MAS	kraj
Místní akční skupina Stolové hory, z. s.	Královéhradecký
Hradecký venkov o.p.s.	Královéhradecký
MAS Brána do Českého ráje, z.s.	Královéhradecký
MAS Královédvorský, z. s.	Královéhradecký
MAS Broumovsko+, z. s.	Královéhradecký
Místní akční skupina Krkonoše, z. s.	Královéhradecký
Místní akční skupina Království - Jestřebí hory, o.p.s.	Královéhradecký
Místní akční skupina Mezi Úpou a Metují, z. s.	Královéhradecký
Místní akční skupina POHODA venkova, z. s.	Královéhradecký
NAD ORLICÍ, o.p.s.	Královéhradecký
Obecně prospěšná společnost pro Český ráj	Královéhradecký
Otevřené zahrady Jičínska, z. s.	Královéhradecký
MAS Podchlumí, z. s.	Královéhradecký
Sdružení SPLAV, z. s.	Královéhradecký
Společná CIDLINA, z. s.	Královéhradecký
Místní akční skupina Lanškrounsko, z. s.	Pardubický
MAS Bohdanečsko, z. s.	Pardubický
MAS Chrudimsko, z. s.	Pardubický
MAS Holicko, o.p.s.	Pardubický
MAS Litomyšlsko o.p.s.	Pardubický
MAS Moravskotřebovsko a Jevíčko o.p.s.	Pardubický
MAS Region Kunětické hory, z. s.	Pardubický
MAS POLIČSKO z. s.	Pardubický
MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko, z. s.	Pardubický
MAS Železnohorský region, z. s.	Pardubický
Místní akční skupina Hlinecko, z. s.	Pardubický
MAS ORLICKO, z. s.	Pardubický
Místní akční skupina Svitava, z. s.	Pardubický
MAS Mohelnicko, z. s.	Olomoucký
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	Olomoucký
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	Olomoucký
MAS Šumperský venkov, z. s.	Olomoucký

Zdroj: NS MAS

Dalším nástrojem společného rozvoje území jsou mikroregiony. Jedná se o svazky obcí nebo sdružení obcí za účelem dosažení společného cíle a vznikají z vlastní iniciativy obcí. Oproti MAS nejsou jejich členy zpravidla jiné subjekty než obce a zároveň mikroregiony neslouží jako prostředek k čerpání dotací. I proto od roku 2014 praktický význam mikroregionů oproti nástroji MAS poklesl. K 31. 12. 2018 na území Euroregionu Glacensis fungovalo celkem 115 mikroregionů (z toho 56 v Pardubickém kraji, 51 v Královéhradeckém kraji a 8 v Šumpersko-Jesenické části), přičemž jejich působnost se v mnoha případech vzájemně překrývala.

11.2 Čerpání dotací

Schopnost a dovednost čerpání dotačních prostředků subjekty působícími na území Euroregionu Glacensis (zejména prostředků fondů EU, které tvoří většinu objemu dotačních zdrojů na území ČR) jsou důležitým faktorem rozvoje zájmového území. Velká řada plánovaných projektů v území totiž není bez finanční pomoci z ekonomických důvodů realizovatelná, což je typickým problémem zejména malých obcí.

Pro srovnání se současnou situací a současným programovým obdobím je vhodné připomenout statistiku čerpání prostředků z fondů EU v období 2007 – 2013. Co se týče absolutních hodnot (Tabulka č. 49), napříč všemi operačními programy bylo žadatelům na území ČR schváleno celkem 760,5 mld. Kč z fondů EU, přičemž Pardubický kraj (24,6 mld. Kč) a Královéhradecký kraj (22,2 mld. Kč) se v čerpání evropských dotací v tomto období umístili v rámci regionů ČR na spodních příčkách. Královéhradecký kraj byl dokonce v absolutním čerpání třetím nejhorším. Jelikož data za samotnou Jesenicko-šumperskou část nejsou k dispozici, do přehledu je uveden celý Olomoucký kraj, který se naopak s přidělenými 36,3 mld. Kč umístil mezi kraji ČR na 5. místě. Daleko lépe pro území EG vyznívá srovnání čerpání dotací v přepočtu na jednoho obyvatele regionu (viz Tabulka č. 50). V programovém období 2007 – 2013 se Olomoucký kraj v tomto ohledu umístil na 3. místě v ČR (57,3 tis. Kč na jednoho obyvatele) a Pardubický kraj na 6. pozici (47,6 tis. Kč na obyvatele). Královéhradecký kraj i v čerpání v přepočtu na jednoho obyvatele zaostává (40,3 tis. Kč na obyvatele). Průměr čerpání na obyvatele za celou ČR je ovlivněn velmi vysokou hodnotou u Hlavního města Prahy, všechny kraje EG tedy byly pod celorepublikovým průměrem.

V programovém období 2014 – 2020 bylo k 1. 3. 2020 všem žadatelům na území ČR přiděleno v rámci příspěvku EU zatím celkem přibližně 457,6 mld. Kč. Ze zkoumaných krajů, podobně jako v minulém programovém období, zatím v absolutních hodnotách nejvíce čerpá kraj Olomoucký (25,0 mld. Kč, 7. místo mezi regiony), jen těsně následovaný Pardubickým krajem (24,5 mld. Kč, 9. místo). Královéhradecký kraj zůstává i v současném programovém období na spodních příčkách (20,2 mld. Kč, 11. místo). U všech sledovaných regionů oproti programovému období 2007 – 2013 stoupl podíl na celkových čerpaných prostředcích ČR, což je ale zásluha především prudkého poklesu čerpání Hl. města Prahy. Zmíněné informace přehledně uvádí Tabulka č. 49. Z pohledu relativních hodnot, tedy v čerpání v přepočtu na jednoho obyvatele, je Pardubický kraj prozatím druhým nejlepším ze všech regionů ČR (46,9 tis. Kč na obyvatele), Olomoucký kraj figuruje na třetím místě (39,6 tis. Kč na obyvatele). Hodnoty v Královéhradeckém kraji jsou slabší (36,6 tis. Kč na obyvatele), mezi regiony ČR figuruje až na 9. místě – blíže Tabulka č. 50.

Tabulka č. 49 – Čerpání prostředků z fondů EU

čerpání dotací ve všech OP (příspěvek EU) v Kč						
kraj	2007 – 2013			2014 – 2020 (k 1. 3. 2020)		
	mld. Kč	% ČR	pořadí v rámci krajů	mld. Kč	% ČR	pořadí v rámci krajů
Královéhradecký	22,2	2,92	12.	20,2	4,41	11.
Pardubický	24,6	3,23	9.	24,5	5,35	9.
Olomoucký	36,3	4,77	5.	25,0	5,46	7.
ČR	760,5	100,00	-	457,6	100,00	-

Zdroj: DotaceEU.cz

Tabulka č. 50 – Čerpání prostředků z fondů EU na obyvatele

čerpání dotací ve všech OP na obyvatele (příspěvek EU) v Kč				
	2007 – 2013		2014 – 2020 (k 1. 3. 2020)	
kraj	tis. Kč /ob.	pořadí v rámci krajů	tis. Kč /ob.	pořadí v rámci krajů
Královéhradecký	40,3	12.	36,6	9.
Pardubický	47,6	6.	46,9	2.
Olomoucký	57,3	3.	39,6	3.
ČR	71,9	-	42,8	-

Zdroj: *DotaceEU.cz, ČSÚ*

Čerpání prostředků EU v rámci Operačního programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko blíže uvádí kapitola 12.1 tohoto dokumentu.

11.3 Soulad s rozvojovými cíli EU

Soulad rozvojové politiky Euroregionu Glacensis (a subjektů na území EG působících a podílejících se na rozvoji území) s globálními rozvojovými cíli Evropské Unie je základním předpokladem pro možnost financování projektů na území EG ze zdrojů strukturálních fondů EU, jejichž využití je ve velkém počtu případů jedinou šancí na úspěšnou realizaci. Tato oblast je pro nastávající období o to důležitější, že v nejbližších letech dojde k ukončení čerpání prostředků v programovém období 2014 – 2020 a naopak postupně žadatelé na území EG začnou čerpat dotace v programovém období 2021 – 2027. Zajištění plynulého přechodu mezi těmito obdobími bez velké časové mezery v čerpání je výzvou pro všechny subjekty, které na něj mohou mít nějaký vliv, tedy včetně samotného Euroregionu Glacensis.

Soulad plánovaných projektů na území EG s prioritami a rozvojovými cíli EU byl a stále je v programovém období 2014 – 2020 zajištěn schválením a úspěšnou implementací Operačního programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko. To se týká především projektů v oblasti přeshraniční spolupráce. Nedílnou součástí úspěšného čerpání v tomto operačním programu je i tzv. Fond mikroprojektů, spravovaný přímo Euroregionem Glacensis, který je tak garantem souladu projektů s rozvojovými cíli EU. U projektů neřešících přeshraniční rozměr dokazuje soulad s investičními prioritami EU úspěšné čerpání z ostatních operačních programů, schválených Evropskou komisí.

V programovém období 2014 – 2020 je OP INTERREG V-A Česká republika – Polsko zaměřen do následujících prioritních os:

- Prioritní osa 1 – Společné řízení rizik
- Prioritní osa 2 – Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti
- Prioritní osa 3 – Vzdělávání a kvalifikace
- Prioritní osa 4 – Spolupráce institucí a komunit.

Prioritní zaměření operačních programů pro programové období 2021 – 2027 je v roce 2020 předmětem jednání mezi Českou republikou a příslušnými orgány Evropské Unie. Dle schválené Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020, zpracované MMR (Národním orgánem pro koordinaci), je v následujícím programovém období nadále plánován operační program přeshraniční spolupráce. Konkrétní podoba nebo rozdělení je v jednání se sousedními státy. Předmětný dokument předpokládá celková zaměření podpory EU na následující priority:

- nízkouhlíková ekonomika a odpovědnost k životnímu prostředí
- rozvoj založený na výzkumu, inovacích a uplatnění nových technologií
- vzdělaná a sociálně soudržná společnost
- dostupnost a mobilita
- udržitelný rozvoj území.

S přihlédnutím k předpokládanému schválení těchto priorit Evropskou komisí je potřeba, aby se všechny subjekty na území EG, které jsou potenciálními žadateli o dotace ze strukturálních fondů EU, při svých plánech zaměřily právě na tato témata a zmaximalizovaly tak svou šanci na úspěch při realizaci svých projektů.

12 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

12.1 Přeshraniční spolupráce financovaná z fondů EU

Operační program česko-polské přeshraniční spolupráce pro období 2014 – 2020 má název INTERREG V-A Česká republika – Polsko a byl Evropskou komisí schválen dne 23. 6. 2015. V období 2015 – 2018 se konalo 12 zasedání Monitorovacího výboru, na kterých bylo schváleno více než 160 standardních projektů s celkovou dotací z prostředků EU převyšující 147 mil. EUR. Vyjma těchto „velkých“ projektů byly schváleny též alokace v celkové výši 45,2 mil. EUR pro tzv. Fondy mikroprojektů realizované v 6 euroregionech česko-polského příhraničí a určené k financování projektů malého rozsahu – mikroprojektů.

Z velkých projektů realizovaných EG, příp. v pozici partnera, se v novém programovém období uskutečnilo celkem 7 projektů v celkové výši 5 906 549,83 EUR.

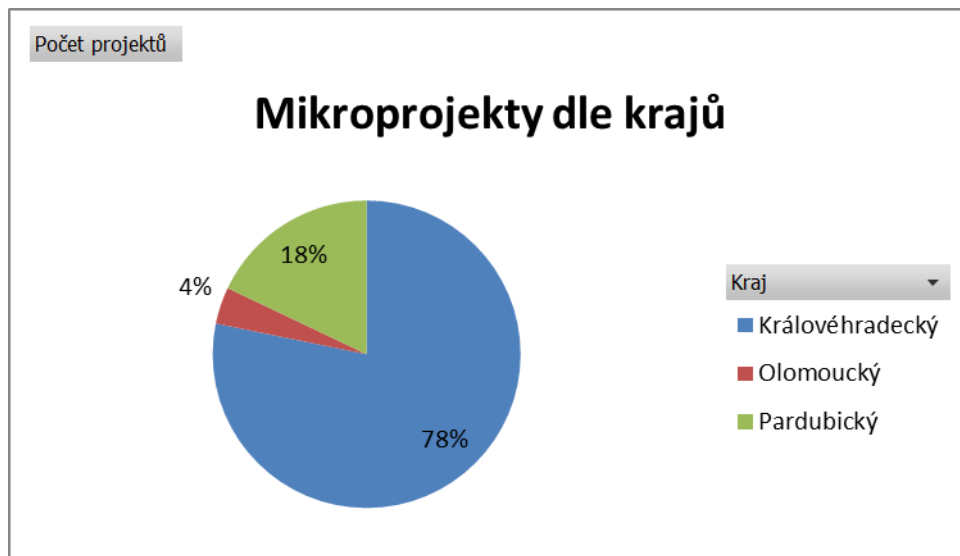
Mimo výše uvedené „velké“ projekty Euroregionu Glacensis, jako Správce, vyhláší i tzv. Fond mikroprojektů, který je určen k financování projektů menšího rozsahu. Celková alokace určená k využití v rámci Fondu mikroprojektů je 45 244,343 EUR a EG tak jako jeden z 6 euroregionů disponuje s přidělenou alokací 10 134,117 EUR. Dne 5. 5. 2016 byla vyhlášena kontinuální výzva na celé dotační období k předkládání žádostí o dotaci na mikroprojekty, které jsou přijímány v rámci jednotlivých kol této výzvy. Na konci roku 2019 bylo vyhlášeno již 8. kolo výzvy.

Od roku 2016, kdy proběhlo 1 zasedání EŘV (Euroregionální řídicí výbor) do roku 2019, kdy proběhlo 7. zasedání EŘV, bylo celkem schváleno 267 projektů – mikroprojektů.

V četnosti podaných žádostí byl v programovém období 2007 – 2013 neaktivnější Královéhradecký kraj, který podal 323 žádostí z celkového počtu 413 za celý Euroregion Glacensis. Blíže znázorňuje Graf č. 9 – Mikroprojekty dle krajů (2007 – 2013). V následujícím programovém období 2014 – 2020 tomu bylo podobně. Do konce roku 2019 Královéhradecký kraj čerpal více než 2,4 mil EUR z Fondu mikroprojektů, což odpovídá 75 % objemu vyčerpaných financí. Pardubický kraj zaostává s 17 % objemu vyčerpaných financí a Olomoucký kraj s 8 %. Dotčené znázorňuje Graf č. 10 – Přehled čerpání dle krajů (2014 – 2020).

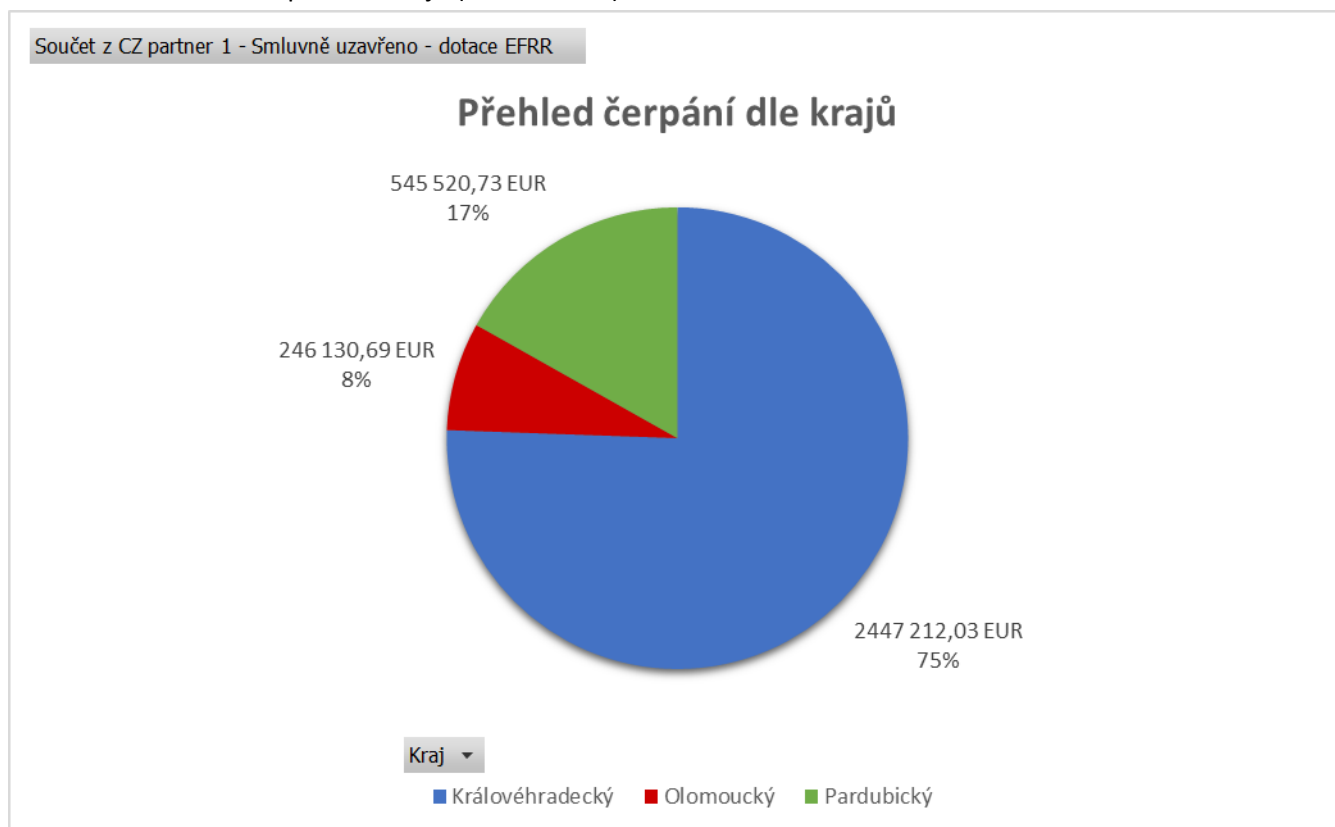
V programovém období 2007 – 2013 bylo v Operační programu CZ.3.22 OP ČR – Polsko celkem 26 projektů realizováno, z toho 4 Pardubickým krajem, 8 Královéhradeckým krajem a 5 Olomouckým krajem. Zbýlých 9 projektů podal kraj Liberecký a Moravskoslezský. V následujícím programovém období 2014 – 2020 výše zmíněné kraje realizovaly celkem 515 projektů z operačních programů IROP, OP TP, OP VVV, OPZ, OP ZP, z toho 124 Pardubický kraj, 102 Královéhradecký kraj, 84 Olomoucký kraj a 205 projektů kraj Liberecký a Moravskoslezský.

Graf č. 9 – Mikroprojekty dle krajů (2007 – 2013)

Zdroj: Euroregion Glacensis

Graf č. 10 – Přehled čerpání dle krajů (2014 – 2020)

Zdroj: Euroregion Glacensis

12.2 Ostatní přeshraniční spolupráce

Mezi další přeshraniční spolupráce se dají zahrnout činnosti územních celků. Územní celky jsou jedním z nejvýznamnějších aktérů přeshraniční spolupráce. Probíhají na úrovni regionální (kraje, vojvodství), okresní a také obecní.

Euroregion Glacensis je také členem Evropského seskupení pro územní spolupráci NOVUM (dále jen „**ESÚS NOVUM**“), které vzniklo v roce 2015 a jehož cílem je posílit, usnadnit a rozšířit česko – polskou přeshraniční spolupráci pro posílení hospodářské a sociální soudržnosti, ve které Seskupení působí.

Na území EG také probíhají přeshraniční spolupráce všech hlavních složek integrovaného záchranného systému, tedy hasičských sborů, policie a zdravotnických záchranných služeb.

Kromě výše uvedených institucí probíhá na území EG také spolupráce dalších subjektů, která je důležitá jak pro rozvoj vzájemných kontaktů, tak pro rozvoj vzájemných hospodářských a dalších vztahů. Jsou jimi např. neziskový sektor, hospodářské komory, v menším, ale v neméně důležitém měřítku, spolupracují instituce ochrany životního prostředí. Dále také výzkumné instituce, veřejnoprávní média či různé složky a orgány státní správy, či církevní organizace.

12.3 Přeshraniční kulturní vazby

Přeshraniční kulturní vazby jsou spojovány především s kulturními a sportovními akcemi, dále se jedná o turistické akce a koncerty různých typů. EG dosud podpořil a realizoval velké množství akcí.

Mezi turistické akce patří např. večerní prohlídky Stezkou v oblacích, organizované výlety nebo také organizované turistické pochody. Mezi kulturní akce spadají sezónní události typu masopust, jarmarky, menší tematické koncerty, univerzity 3. věku a mnoho dalších. Sportovní akce se pořádají pro děti, dospělé i profesionály. Ať se jedná o zimní či letní sporty, je možnost setkat se i s netradičními sporty, jakým je např. Orlický sekáč, tedy soutěž v kosení louky, která má již 10 letou tradici. Koncerty se pořádají jak v české, tak i polské produkci, často se jedná o vážnou hudbu, šanci ale dostávají i mladí talenti.

Přeshraniční kulturní vazby mají i nadále vysoký potenciál z hlediska přirozené a historicky dané blízkosti komunit z obou stran příhraničí. Při detekci překážek ztěžujících nebo znemožňujících přeshraniční spolupráci byly za nejméně komplikované označeny právě kulturní a jazykové bariéry. Proto i do budoucna existuje vysoký potenciál pro navazující realizaci přeshraniční spolupráce z pohledu sociokulturních podmínek.

13 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Rozloha území Euroregionu Glacensis	6
Tabulka č. 2 – Vývoj počtu obyvatel	12
Tabulka č. 3 – Věková struktura obyvatelstva	13
Tabulka č. 4 – Vzdělanostní struktura obyvatelstva	14
Tabulka č. 5 – Přehled obydlenosti	15
Tabulka č. 6 – Struktura bydlení	18
Tabulka č. 7 – Města a venkov dle počtu obyvatel	19
Tabulka č. 8 – Přehled sociálně vyloučených lokalit.....	20
Tabulka č. 9 – Národní sektory hospodářství	21
Tabulka č. 10 – Míra obecné nezaměstnanosti (počet nezaměstnaných 15 - 64 let / počet osob 15 - 64 let)	22
Tabulka č. 11 – Přehled PNO	23
Tabulka č. 12 – Míra zaměstnanosti (počet zaměstnaných 15-64 let / počet obyvatel 15 - 64 let)	23
Tabulka č. 13 – Průměrná hrubá měsíční mzda	24
Tabulka č. 14 – Rozdělení škol dle typu.....	25
Tabulka č. 15 – Počet obyvatel na jednu školu	26
Tabulka č. 16 – Přehled podílu na HDP ČR	27
Tabulka č. 17 – HDP na jednoho obyvatele.....	27
Tabulka č. 18 – HPH dle ekonomického sektoru	28
Tabulka č. 19 – Struktura velikosti podniků	29
Tabulka č. 20 – Podniky dle počtu zaměstnanců.....	29
Tabulka č. 21 – Přehled klíčových zaměstnavatelů v průmyslovém odvětví.....	30
Tabulka č. 22 – Zemědělské podniky dle velikosti.....	32
Tabulka č. 23 – Podíl zahraničních turistů v letech	33
Tabulka č. 24 – Počet přenocování.....	34
Tabulka č. 25 – Průměrný počet nocí v hromadném ubytovacím zařízení na 1 návštěvníka	34
Tabulka č. 26 – Přehled turistických informačních center	35
Tabulka č. 27 – Statistika hromadných ubytovacích zařízení	36
Tabulka č. 28 – Národní přírodní rezervace v Euroregionu Glacensis.....	37
Tabulka č. 29 – Národní kulturní památky na území EG	38
Tabulka č. 30 – Přehled kulturních akcí.....	41

Tabulka č. 31 – Přehled investic ČR do ochrany životního prostředí (tis. Kč).....	44
Tabulka č. 32 – Emisní bilance REZZO 1 – 4 za rok 2017	53
Tabulka č. 33 – Přehled chráněných území a jejich rozloha.....	55
Tabulka č. 34 – Přehled nakládání s odpady	58
Tabulka č. 35 – Kanalizace pro veřejnou potřebu	59
Tabulka č. 36 – Délka silniční sítě v roce 2017	61
Tabulka č. 37 – Silniční hraniční přechody na území EG	61
Tabulka č. 38 – Silnice/dálnice s největší intenzitou dopravy na území EG	62
Tabulka č. 39 – Městská hromadná doprava na území EG	64
Tabulka č. 40 – Počet odbavených cestujících na Letišti Pardubice.....	66
Tabulka č. 41 – Pokrytí sítěmi mobilních operátorů	68
Tabulka č. 42 – Procento domácností připojených k internetu	68
Tabulka č. 43 – Struktura výroby elektřiny dle paliv a technologie elektráren.....	71
Tabulka č. 44 – Obce napojené na veřejnou distribuční síť zemního plynu.....	72
Tabulka č. 45 – Počty stanic HZS	74
Tabulka č. 46 – Přehled ZZS.....	75
Tabulka č. 47 – Přehled obvodních oddělení Policie ČR.....	75
Tabulka č. 48 – Přehled MAS na území EG	77
Tabulka č. 49 – Čerpání prostředků z fondů EU	78
Tabulka č. 50 – Čerpání prostředků z fondů EU na obyvatele	79

14 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Obce Královéhradeckého kraje dle velikosti v roce 2018	16
Graf č. 2 – Obce Pardubického kraje dle velikosti v roce 2018	17
Graf č. 3 – Obce Jesenicko-Šumperské části dle velikosti v roce 2018	17
Graf č. 4 – Výše průměrné hrubé mzdy.....	24
Graf č. 5 – Výměra lesní plochy	47
Graf č. 6 – Výměra zemědělské plochy	47
Graf č. 7 – Výměra orné půdy.....	48
Graf č. 8 – Výměra vodní plochy	48
Graf č. 9 – Mikroprojekty dle krajů (2007 – 2013)	82

Graf č. 10 – Přehled čerpání dle krajů (2014 – 2020).....	82
---	----

15 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Typy krajiny dle využití	46
Obrázek č. 2 – Typy krajiny dle reliéfu	46
Obrázek č. 3 – Hloubka půdy.....	49
Obrázek č. 4 – Využitelná vodní kapacita (k 5. 3. 2020).....	51
Obrázek č. 5 – ČR dle míry ohrožení suchem	52
Obrázek č. 6 – Část poldru v Žichlíčku.....	52
Obrázek č. 7 – Oblasti s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví vybraných skupin látek za rok 2018	54
Obrázek č. 8 – Přehled velkoplošných a maloplošných zvláště chráněných území v ČR v roce 2018...	55
Obrázek č. 9 – Mapa geologických lokalit na území EG	56
Obrázek č. 10 – Podíl plochy přírodních biotopů na území ČR v roce 2018 (%)	57